

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA BIOLOGIJO

Polona VERDEL

**DEMOGRAFSKA STRUKTURA JUŽNEGA DELA SPODNJE
SAVINJSKE DOLINE V 19. STOLETJU**

DIPLOMSKA NALOGA
Univerzitetni študij

**DEMOGRAPHIC STRUCTURE OF THE SOUTHERN PART OF THE
SPODNJA SAVINJSKA DOLINA IN 19th CENTURY**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2007

Diplomska naloga je zaključek Univerzitetnega študija biologije. Opravljena je bila na Katedri za antropologijo Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Zbiranje podatkov je potekalo v Škofijskem arhivu v Mariboru in na Matičnem uradu v Žalcu.

Študijska komisija Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete je za mentorico diplomske naloge imenovala prof. dr. Marijo Štefančič.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Boris BULOG
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo

Član: prof. dr. Marija ŠTEFANČIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo

Član: doc. dr. Tatjana TOMAZO RAVNIK
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo

Datum zagovora: 19.3.2007

Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela.

Polona Verdel

KLJUČNA INFORMACIJSKA DOKUMENTACIJA (KDI)

ŠD	Dn
DK	UDK 572:314.148(043.2)=863
KG	demografija/ Spodnja Savinjska dolina/ Prebold/ Tabor/ Marija Reka/ rodnost/ smrtnost/ tablice umrljivosti/ povprečna starost/ matične knjige
AV	VERDEL, Polona
Sa	ŠTEFANČIČ, Marija (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 111
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo
LI	2007
IN	DEMOGRAFSKA STRUKTURA JUŽNEGA DELA SPODNJE SAVINJSKE DOLINE V 19. STOLETJU
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	XIV, 149 str., 57 pregl., 90 sl., 43 pril., 38 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI:	Diplomsko delo je splošen pregled demografije župnij Sv. Pavel Prebold, Sv. Jurij ob Taboru in Marija Reka v 19. stoletju. Za župniji Sv. Pavel Prebold in Sv. Jurij ob Taboru so izdelane mortalitetne tablice. Podatki so zbrani iz rojstnih in mrlških knjig prej omenjenih župnij. Za izračun statističnih kazalcev so uporabljeni splošno znani obrazci. Stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka je izračunana za leta popisov prebivalstva (1869, 1880, 1890, 1900). Število rojenih v vseh treh župnijah narašča. Porode dvojčkov zasledimo v vseh treh župnijah, v Marija Reki tudi 1 porod trojčkov. Umrljivost dojenčkov je bila skozi celo stoletje visoka, med umrlimi pa je bil večji delež moškega spola. Umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti je najvišja na začetku

stoletja, nato pa se znižuje. Umrljivost odraslih je najnižja v prvem desetletju, nato pa narašča. Absolutno število umrlih v župniji Prebold in Tabor do srede stoletja pada, nato pa se začne število umrlih povečevati. Vitalni indeks je v vseh treh župnijah v vseh desetletjih 19. stoletja nad 100%. Povprečna starost ob smrti se v Preboldu in Taboru giblje okrog 32 let, v Marija Reki pa okrog 34 let. Tako v Preboldu kot tudi v Taboru opazimo trend povečevanja pričakovane življenjske dobe ob rojstvu.

KEY WORDS DOCUMENTATION (KWD)

DN	Dn
DC	UDC 572:314.148(043.2)=863
CX	demography/ Spodnja Savinjska dolina/ Prebold/ Tabor/ Marija Reka/ natality/ mortality/life tables/ average age/ register books
AU	VERDEL, Polona
AA	ŠTEFANČIČ, Marija
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 111
PB	University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Biology
PY	2007
TI	Demographic structure of the southern part of the Spodnja Savinjska dolina in 19th century
DT	Graduation Thesis (University studies)
NO	XIV, 149 p., 57 tab., 90 fig., 43 ann., 38 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	The diploma thesis is a general demographic overview of the Sv. Pavel Prebold, Sv. Jurij ob Taboru and Marija Reka parishes in the 19th century. Mortality tables have been prepared for the parishes Sv. Pavel Prebold and Sv. Jurij ob Taboru. The data had been collected from birth and death registers of the parishes mentioned. To calculate the statistic index,

general forms have been used. The birth and death rate and natural growth have been calculated for the years when the population census took place (1869, 1880, 1890, 1900). The number of children born in all three parishes is growing. Birth of twins was recorded in all three parishes, whereas in Marija Reka, one birth of triplets was recorded. Through the centuries, the death rate of babies was high, and the rate of male was higher. The death rate of children aged to 14 was the highest at the beginning of the century, then it started dropping. On the other hand, the death rate of adults was the lowest in the first decade and after that it started rising. Absolute number of deaths in the Prebold and Tabor parishes was dropping till the first half of the century, then it started rising. The vitality index in all three parishes was higher than 100 per cent in the whole 19th century. Average age at death in Prebold and Tabor was 32 and in Marija 34. In Prebold and in Tabor as well life expectancy at birth is rising.

KAZALO VSEBINE

<u>KLJUČNA INFORMACIJSKA DOKUMENTACIJA (KDI)</u>	III
<u>KEY WORDS DOCUMENTATION (KWD)</u>	IV
<u>KAZALO VSEBINE</u>	V
<u>KAZALO PREGLEDNIC</u>	VIII
<u>KAZALO SLIK</u>	X
<u>KAZALO PRILOG</u>	XIII
<u>1 UVOD</u>	1
<u>1.1 PREDSTAVITEV IN NAMEN NALOGE</u>	1
<u>1.2 TISOČLETJE DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA V EVROPI</u>	2
<u>1.3 GEOGRAFSKA LEGA IN ZGODOVINA SPODNJE SAVINJSKE DOLINE</u>	4
<u>1.4 KRATKA PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH ŽUPNIJ</u>	6
<u>1.4.1 ŽUPNIJA SV. PAVEL PREBOLD</u>	6
<u>1.4.2 ŽUPNIJA SV. JURIJ OB TABORU</u>	7
<u>1.4.3 ŽUPNIJA MARIJA REKA</u>	8
<u>1.5 OSNOVNE ŽIVLJENJSKE STATISTIKE</u>	9
<u>1.5.1 NATALITETA</u>	9
<u>1.5.1.1 KOEFICIENT MASKULINITETE</u>	9
<u>1.5.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV IN TROJČKOV</u>	9
<u>1.5.2 MORTALITETA</u>	10
<u>1.5.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV</u>	10

<u>1.5.2.2 UMRLJIVOST OTROK OD DOPOLNJENEGA 1. LETA DO 14. LETA STAROSTI</u>	11
<u>1.5.2.3 POVPREČNA STAROST UMRLIH</u>	11
<u>1.5.3 VITALNI INDEKS</u>	11
<u>1.5.4 NARAVNI PRIRASTEK</u>	11
<u>1.5.5 MORTALITETNE TABLICE</u>	12
<u>2. PREGLED OBJAV</u>	13
<u>3 MATERIAL IN METODE DELA</u>	16
<u>3.1 MATERIAL IN PODATKI</u>	16
<u>3.2 METODE DELA</u>	16
<u>3.2.1 MATEMATIČNI OBRAZCI</u>	17
<u>3.2.1.1 NATALITETA</u>	17
<u>3.2.1.2 MORTALITETA</u>	17
<u>3.2.1.3 NARAVNI PRIRASTEK</u>	18
<u>3.2.1.4 VITALNI INDEKS</u>	18
<u>3.2.1.5 KOEFICIENT MASKULINITETE</u>	18
<u>3.2.1.6 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV IN TROJČKOV</u>	19
<u>3.2.1.7 UMRLJIVOST DOJENČKOV</u>	19
<u>3.2.1.8 UMRLJIVOST OTROK OD DOPOLNJENEGA 1. LETA DO 14. LETA STAROSTI</u>	19
<u>3.2.1.9 UMRLJIVOST ODRASLIH</u>	20
<u>3.2.1.10 POVPREČNA STAROST UMRLIH</u>	20
<u>3.2.1.11 MORTALITETNE TABLICE</u>	21
<u>4. REZULTATI</u>	22
<u>4.1 SV. PAVEL PREBOLD</u>	22
<u>4.1.1. RODNOST</u>	22
<u>4.1.1.1 ABSOLUTNO ŠTEVILO ŽIVOROJENIH</u>	22
<u>4.1.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV</u>	24
<u>4.1.2 UMRLJIVOST</u>	26
<u>4.1.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV</u>	26
<u>4.1.2.2. NEONATALNA IN POSTNEONATALNA UMRLJIVOST</u>	29
<u>4.1.2.3 UMRLJIVOST OTROK OD 1. DO 14. LETA STAROSTI</u>	34
<u>4.1.2.4. UMRLJIVOST ODRASLIH</u>	36
<u>4.1.2.5 SPLOŠNA UMRLJIVOST IN VITALNI INDEKS</u>	38
<u>4.1.2.6 POVPREČNA STAROST OB SMRTI</u>	40
<u>4.1.3 STOPNJA NATALITETE, MORTALITETE IN NARAVNEGA PRIRASTKA TER VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA</u>	42
<u>4.1.4 MORTALITETNE TABLICE</u>	44
<u>4.1.4.1 PRIMERJAVA DELEŽA PREŽIVELIH (lx) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE</u>	44
<u>4.1.4.2 PRIMERJAVA VERJETNOSTI SMRTI (qx) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE</u>	48
<u>4.1.4.3 PRIMERJAVA PRIČAKOVANEGA TRAJANJA ŽIVLJENJA (ex0) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE</u>	52

<u>4.2 SV. JURIJ OB TABORU</u>	57
<u>4.2.1. RODNOST</u>	57
<u>4.2.1.1. ABSOLUTNO ŠTEVILO ŽIVOROJENIH</u>	57
<u>4.2.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV</u>	59
<u>4.2.2 UMRLJIVOST</u>	60
<u>4.2.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV</u>	60
<u>4.2.2.2 NEONATALNA IN POSTNEONATALNA UMRLJIVOST</u>	64
<u>4.2.2.3 UMRLJIVOST OTROK OD 1. DO 14. LETA STAROSTI</u>	67
<u>4.2.2.4 UMRLJIVOST ODRASLIH</u>	69
<u>4.2.2.5 SPLOŠNA UMRLJIVOST IN VITALNI INDEKS</u>	71
<u>4.2.2.6 POVPREČNA STAROST OB SMRTI</u>	74
<u>4.2.3 STOPNJA NATALITETE, MORTALITETE IN NARAVNEGA PRIRASTKA TER VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA</u>	76
<u>4.2.4 MORTALITETNE TABLICE</u>	77
<u>4.2.4.1 PRIMERJAVA DELEŽA PREŽIVELIH (lx) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE</u>	77
<u>4.2.4.2 PRIMERJAVA VERJETNOSTI SMRTI (qx) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE</u>	81
<u>4.2.4.3 PRIMERJAVA PRIČAKOVANEGA TRAJANJA ŽIVLJENJA (ex0) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE</u>	85
<u>4.3. MARIJA REKA</u>	90
<u>4.3.1. RODNOST</u>	90
<u>4.3.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV</u>	92
<u>4.3.2 UMRLJIVOST</u>	93
<u>4.3.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV</u>	93
<u>4.3.2.2 UMRLJIVOST OTROK STARIH OD 1. DO 14. LETA STAROSTI</u>	97
<u>4.3.2.3 UMRLJIVOST ODRASLIH</u>	99
<u>4.3.2.4 SPLOŠNA UMRLJIVOST IN VITALNI INDEKS</u>	101
<u>4.3.2.5 POVPREČNA STAROST OB SMRTI</u>	104
<u>4.3.3 STOPNJA NATALITETE, MORTALITETE IN NARAVNEGA PRIRASTKA TER VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA</u>	106
<u>4.4 PRIMERJAVA MED ŽUPNIJAMA PREBOLD IN TABOR IN MESTOM CELJE</u>	108
<u>4.4.1 ŠTEVILO ŽIVOROJENIH</u>	108
<u>4.4.1.1 RAZMERJE ROJSTEV MED SPOLOMA</u>	109
<u>4.4.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV</u>	111
<u>4.4.2 UMRLJIVOST DOJENČKOV</u>	112
<u>4.4.3 UMRLJIVOST OTROK STARIH OD 1. DO 14. LETA</u>	115
<u>4.4.4 SKUPNA UMRLJIVOST DOJENČKOV IN OTROK STARIH OD 1 DO 14 LET</u>	
	116
<u>4.4.5 VITALNI INDEKS</u>	119
<u>4.4.6 POVPREČNA STAROST OB SMRTI</u>	122
<u>4.4.7 PRIMERJAVA STOPNJE NATALITETE, MORTALITETE, NARAVNEGA PRIRASTKA IN VITALNEGA INDEKSA ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA</u>	123
<u>4.4.7.1 STOPNJA NATALITETE</u>	123

4.4.7.2 STOPNJA MORTALITETE	124
4.4.7.3 STOPNJA NARAVNEGA PRIRASTKA	126
4.4.7.4 VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA	127
4.4.8 PRIMERJAVA PRIČAKOVANEGA TRAJANJA ŽIVLJENJA (ex0) OB ROJSTVU V PREBOLDU, TABORU IN CELJU ZA CELO STOLETJE	128
5 RAZPRAVA IN SKLEPI	131
5.1 RAZPRAVA	131
5.2 SKLEPI	141
6 POVZETEK	145
7 VIRI	147

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prebold, absolutno število živorojenih, rojstva po spolu in razmerje rojstev med spoloma po časovnih obdobjih	23
Preglednica 2: Prebold, pogostost porodov dvojčkov	25
Preglednica 3: Prebold, umrljivost dojenčkov	26
Preglednica 4: Prebold, stopnja umrljivosti dojenčkov	27
Preglednica 5: Prebold, neonatalna in postneonatalna umrljivost	30
Preglednica 6: Prebold, zgodnja in pozna neonatalna umrljivost	33
Preglednica 7: Prebold, umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti	34
Preglednica 8: Prebold, umrljivost odraslih	36

Preglednica 9: Prebold, absolutno število vseh umrlih	38
Preglednica 10: Prebold, povprečna starost ob smrti	41
Preglednica 11: Prebold, stopnja natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva	43
Preglednica 12: Prebold, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, moški	44
Preglednica 13: Prebold, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	45
Preglednica 14: Prebold, primerjava parametra q_x po starostnih razredih za celo stoletje, moški	48
Preglednica 15: Prebold, primerjava parametra q_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	49
Preglednica 16: Prebold, primerjava parametra e_x0 po starostnih razredih za celo stoletje, moški	53
Preglednica 17: Prebold, primerjava parametra e_x0 po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	53
Preglednica 18: Tabor, absolutno število živorojenih, rojstva po spolu in razmerje rojstev med spoloma po časovnih obdobjih	57
Preglednica 19: Tabor, pogostost porodov dvojčkov	59
Preglednica 20: Tabor, umrljivost dojenčkov	61
Preglednica 21: Tabor, stopnja umrljivosti dojenčkov	61
Preglednica 22: Tabor, neonatalna in postneonatalna umrljivost	64
Preglednica 23: Tabor, zgodnja in pozna neonatalna umrljivost	66
Preglednica 24: Tabor, število umrlih otrok od 1-14 let	68
Preglednica 25: Tabor, umrljivost odraslih	70
Preglednica 26: Tabor, splošna umrljivost in vitalni indeks	72
Preglednica 27: Tabor, povprečna starost ob smrti	74
Preglednica 28: Tabor, stopnja natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva	76
Preglednica 29: Tabor, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, moški	78
Preglednica 30: Tabor, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	78
Preglednica 31: Tabor, primerjava parametra q_x po starostnih razredih za celo stoletje, moški	81
Preglednica 32: Tabor, primerjava parametra q_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	82
Preglednica 33: Tabor, primerjava parametra e_x0 po starostnih razredih za celo stoletje, moški	85
Preglednica 34: Tabor, primerjava parametra e_x0 po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	86
Preglednica 35: Marija Reka, absolutno število živorojenih, rojstva po spolu in razmerje rojstev med spoloma po časovnih obdobjih	90
Preglednica 36: Marija Reka, pogostost porodov dvojčkov	92
Preglednica 37: Marija Reka, umrljivost dojenčkov	94
Preglednica 38: Marija Reka, stopnja umrljivosti dojenčkov	95
Preglednica 39: Marija Reka, umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti	98
Preglednica 40: Marija Reka, umrljivost odraslih	100
Preglednica 41: Marija Reka, splošna umrljivost	102
Preglednica 42: Marija Reka, povprečna starost ob smrti	104
Preglednica 43: Marija Reka, stopnja natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva	106
Preglednica 44: Primerjava števila živorojenih v Preboldu, Taboru in Celju	108
Preglednica 45: Razmerje rojstev med spoloma v Preboldu, Taboru in Celju	110
Preglednica 46: Pogostost porodov dvojčkov v Preboldu, Taboru in Celju	111

Preglednica 47: Delež umrlih dojenčkov in stopnja umrljivosti dojenčkov v Preboldu, Taboru in Celju	113
Preglednica 48: Delež umrlih otrok starih od 1. do 14 leta v Preboldu, Taboru in Celju	115
Preglednica 49: Delež umrlih otrok (dojenčkov in otrok starih od 1 do 14 let) v Preboldu, Taboru in Celju	118
Preglednica 50 : Vitalni indeks v Preboldu, Taboru in Celju	121
Preglednica 51: Primerjava povprečne starosti ob smrti v Preboldu, Taboru in Celju	122
Preglednica 52: Primerjava stopnje natalitete za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju	124
Preglednica 53: Primerjava stopnje mortalitete za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju	125
Preglednica 54: Primerjava stopnje naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju	126
Preglednica 55: Primerjava vitalnega indeksa za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju	127
Preglednica 56: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za moške	129
Preglednica 57: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za ženske	129

KAZALO SLIK

Slika 1: Prebold, skupno število živorojenih v časovnih obdobjih	23
Slika 2: Prebold, število živorojenih, ločeno po spolu, po časovnih obdobjih	24
Slika 3: Prebold, pogostost porodov dvojčkov	25
Slika 4: Prebold, delež umrlih dojenčkov glede na vse umrle	27
Slika 5: Prebold, delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle, ločeno po spolu	28
Slika 6: Prebold, stopnja umrljivosti dojenčkov	28
Slika 7: Prebold, stopnja umrljivosti dojenčkov, ločeno po spolu	29
Slika 8: Prebold, natalna, neonatalna in postneonatalna umrljivost	31
Slika 9: Prebold, neonatalna umrljivost, ločeno po spolu	31
Slika 10: Prebold, postneonatalna umrljivost, ločeno po spolu	32
Slika 11: Prebold, primerjava zgodnje in pozne neonatalne umrljivosti	33

Slika 12: Prebold, delež umrlih otrok od dopoljenega 1. leta do 14. leta starosti	35
Slika 13: Prebold, delež umrlih otrok od dopoljenega 1. leta do 14. leta starosti, ločeno po spolu	35
Slika 14: Prebold, delež umrlih odraslih	37
Slika 15: Prebold, delež umrlih odraslih, ločeno po spolu	37
Slika 16: Prebold, absolutno število umrlih	39
Slika 17: Prebold, število umrlih, ločeno po spolu	39
Slika 18: Prebold, vitalni indeks	40
Slika 19: Prebold, povprečna starost ob smrti	41
Slika 20: Prebold, povprečna starost ob smrti, primerjava po spolu	42
Slika 21: Prebold, stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva	43
Slika 22: Prebold, primerjava deleža preživelih (lx) skozi stoletje pri moških	46
Slika 23: Prebold, primerjava deleža preživelih (lx) skozi stoletje pri ženskah	47
Slika 24: Prebold, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri moških	50
Slika 25: Prebold, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri ženskah	51
Slika 26: Prebold, primerjava pričakovanega trajanja življenja skozi stoletje pri moških	54
Slika 27: Prebold, primerjava pričakovanega trajanja življenja skozi stoletje pri ženskah	55
Slika 28: Prebold, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za moške	56
Slika 29: Prebold, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za ženske	56
Slika 30: Tabor, skupno število živorojenih	58
Slika 31: Tabor, število živorojenih, ločeno po spolu, po časovnih obdobjih	58
Slika 32: Tabor, pogostost porodov dvojčkov	60
Slika 33: Tabor, delež umrlih dojenčkov	62
Slika 34: Tabor, delež umrlih dojenčkov, ločeno po spolu	62
Slika 35: Tabor, stopnja umrljivosti dojenčkov	63
Slika 36: Tabor, stopnja umrljivosti, ločeno po spolu	63
Slika 37: Tabor, natalna, neonatalna in postneonatalna umrljivost	65
Slika 38: Tabor, postneonatalna umrljivost, ločeno po spolu	65
Slika 40: Tabor, zgodnja in pozna neonatalna umrljivost	67
Slika 41: Tabor, delež umrlih otrok starih od 1. do 14. leta	68
Slika 42: Tabor, delež umrlih otrok starih od 1. do 14. leta, ločeno po spolu	69
Slika 43: Tabor, delež umrlih odraslih	70
Slika 44: Tabor, delež umrlih odraslih, ločeno po spolu	71
Slika 45: Tabor, absolutno število umrlih	72
Slika 46: Tabor, število umrlih, ločeno po spolu	73
Slika 47: Tabor, vitalni indeks	73
Slika 48: Tabor, povprečna starost ob smrti	75
Slika 49: Tabor, povprečna starost ob smrti, ločeno po spolu	75
Slika 50: Tabor, stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva	77
Slika 51: Tabor, primerjava parametra lx po starostnih razredih za celo stoletje, moški	79
Slika 52: Tabor, primerjava parametra lx po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	80
Slika 53: Tabor, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri moških	83

Slika 54: Tabor, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri ženskah	84
Slika 55: Tabor, primerjava parametra ex0 po starostnih razredih za celo stoletje, moški	87
Slika 56: Tabor, primerjava parametra ex0 po starostnih razredih za celo stoletje, ženske	88
Slika 57: Tabor, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za moške	89
Slika 58: Tabor, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za ženske	89
Slika 59: Marija Reka, absolutno število živorojenih	91
Slika 60: Marija Reka, absolutno število živorojenih, ločeno po spolu	91
Slika 61: Marija Reka, pogostost porodov dvojčkov	93
Slika 62: Marija Reka, delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle	95
Slika 63: Marija Reka, delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle, ločeno po spolu	96
Slika 64: Marija Reka, stopnja umrljivosti dojenčkov	96
Slika 65: Marija Reka, stopnja umrljivosti, ločeno po spolu	97
Slika 66: Marija Reka, delež umrlih otrok od dopolnjenega 1. leta do 14. leta starosti	98
Slika 67: Marija Reka, delež umrlih otrok od dopolnjenega 1. leta do 14. leta starosti, ločeno po spolu	99
Slika 68: Marija Reka, delež umrlih odraslih	100
Slika 69: Marija Reka, delež umrlih odraslih, ločeno po spolu	101
Slika 70: Marija Reka, absolutno število umrlih	102
Slika 71: Marija Reka, absolutno število umrlih, ločeno po spolu	103
Slika 72: Marija Reka, vitalni indeks	103
Slika 73: Marija Reka, povprečna starost ob smrti	105
Slika 74: Marija Reka, povprečna starost ob smrti, ločeno po spolu	105
Slika 75: Marija Reka, stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva	107
Slika 76: Primerjava števila živorojenih v Preboldu, Taboru in Celju	109
Slika 77: Razmerje rojstev med spoloma v Preboldu, Taboru in Celju	110
Slika 78: Primerjava pogostosti porodov dvojčkov v Preboldu, Taboru in Celju	112
Slika 79: Delež umrlih dojenčkov v Preboldu, Taboru in Celju	114
Slika 80: Stopnja umrljivosti dojenčkov v Preboldu, Taboru in Celju	114
Slika 81: Umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti v Preboldu, Taboru in Celju	116
Slika 82: Delež umrlih otrok (dojenčkov in otrok starih od 1 do 14 let) v Preboldu, Taboru in Celju	119
Slika 83: Primerjava vitalnega indeksa v Preboldu, Taboru in Celju	121
Slika 84: Primerjava povprečne starosti ob smrti v Preboldu, Taboru in Celju	123
Slika 85: Primerjava stopnje natalitete v Preboldu, Taboru in Celju	124
Slika 86: Primerjava stopnje mortalitete v Preboldu, Taboru in Celju	125
Slika 87: Primerjava stopnje naravnega prirastka v Preboldu, Taboru in Celju	127
Slika 88: Primerjava vitalnega indeksa v letih popisa prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju	128
Slika 89: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za moške	130
Slika 90: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za ženske	130

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

KAZALO PRILOG

Priloge so na priloženem CD-ju.

PRILOGA A: Zemljevid Spodnje Savinjske doline

Slika A1: Zemljevid Spodnje Savinjske doline

PRILOGA B: Mortalitetne tablice za župnijo Sv. Pavel PREBOLD

Preglednica B1: Prebold, mortalitetne tablice, 1801-1810 moški
Preglednica B2: Prebold, mortalitetne tablice, 1801-1810 ženske
Preglednica B3: Prebold, mortalitetne tablice, 1811-1820 moški
Preglednica B4: Prebold, mortalitetne tablice, 1811-1820 ženske
Preglednica B5: Prebold, mortalitetne tablice, 1821-1830 moški
Preglednica B6: Prebold, mortalitetne tablice, 1821-1830 ženske
Preglednica B7: Prebold, mortalitetne tablice, 1831-1840 moški
Preglednica B8: Prebold, mortalitetne tablice, 1831-1840 ženske
Preglednica B9: Prebold, mortalitetne tablice, 1841-1850 moški
Preglednica B10: Prebold, mortalitetne tablice, 1841-1850 ženske
Preglednica B11: Prebold, mortalitetne tablice, 1851-1860 moški
Preglednica B12: Prebold, mortalitetne tablice, 1851-1860 ženske
Preglednica B13: Prebold, mortalitetne tablice, 1861-1870 moški
Preglednica B14: Prebold, mortalitetne tablice, 1861-1870 ženske
Preglednica B15: Prebold, mortalitetne tablice, 1871-1880 moški
Preglednica B16: Prebold, mortalitetne tablice, 1871-1880 ženske
Preglednica B17: Prebold, mortalitetne tablice, 1881-1890 moški
Preglednica B18: Prebold, mortalitetne tablice, 1881-1890 ženske
Preglednica B19: Prebold, mortalitetne tablice, 1891-1900 moški
Preglednica B20: Prebold, mortalitetne tablice, 1891-1900 ženske

PRILOGA C: Mortalitetne tablice za župnijo Sv. Jurij ob TABORU

Preglednica C1: Tabor, mortalitetne tablice, 1801-1810 moški
Preglednica C2: Tabor, mortalitetne tablice, 1801-1810 ženske
Preglednica C3: Tabor, mortalitetne tablice, 1811-1820 moški
Preglednica C4: Tabor, mortalitetne tablice, 1811-1820 ženske
Preglednica C5: Tabor, mortalitetne tablice, 1821-1830 moški
Preglednica C6: Tabor, mortalitetne tablice, 1821-1830 ženske
Preglednica C7: Tabor, mortalitetne tablice, 1831-1840 moški
Preglednica C8: Tabor, mortalitetne tablice, 1831-1840 ženske

- Preglednica C9: Tabor, mortalitetne tablice, 1841-1850 moški
- Preglednica C10: Tabor, mortalitetne tablice, 1841-1850 ženske
- Preglednica C11: Tabor, mortalitetne tablice, 1851-1860 moški
- Preglednica C12: Tabor, mortalitetne tablice, 1851-1860 ženske
- Preglednica C13: Tabor, mortalitetne tablice, 1861-1870 moški
- Preglednica C14: Tabor, mortalitetne tablice, 1861-1870 ženske
- Preglednica C15: Tabor, mortalitetne tablice, 1871-1880 moški
- Preglednica C16: Tabor, mortalitetne tablice, 1871-1880 ženske
- Preglednica C17: Tabor, mortalitetne tablice, 1881-1890 moški
- Preglednica C18: Tabor, mortalitetne tablice, 1881-1890 ženske
- Preglednica C19: Tabor, mortalitetne tablice, 1891-1900 moški
- Preglednica C20: Tabor, mortalitetne tablice, 1891-1900 ženske

PRILOGA D: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) za celo stoletje v Celju

- Preglednica D1: Celje, primerjava parametra ex0 po starostnih razredih za celo stoletje, moški
- Preglednica D2: Celje, primerjava parametra ex0 po starostnih razredih za celo stoletje, ženske

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV IN NAMEN NALOGE

Namen diplomske naloge je s pomočjo demografskih kazalcev opisati naravno gibanje prebivalcev južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju. V obdelavo so zajete tri župnije: Sv. Pavel Prebold, Sv. Jurij ob Taboru in Marija Reka. Vse tri župnije se nahajajo v južnem delu Sp. Savinjske doline in zajemajo kraje: župnija Sv. Pavel Prebold: Prebold, Kaplja vas, Latkova vas, Dolenja vas, Sv. Lovrenc, Šešče in Matke, župnija Sv. Jurij ob Taboru: Tabor, Črni Vrh, Kapla, Loke, Miklavž, Ojstriška vas in Pondor ter župnija Marija Reka: Marija Reka.

Podatki so zbrani iz rojstnih oz. krstnih in mrljskih knjig, ki so shranjene delno v Škofijskem arhivu Maribor in delno na matičnem uradu RS v Žalcu.

Obdelani so naslednji demografski parametri:

- rodnost
- pogostost porodov dvojčkov in trojčkov
- umrljivost dojenčkov - zgodnja in pozna neonatalna umrljivost
 - postneonatalna umrljivost
- umrljivost otrok starih od 1 do 14 let
- umrljivost odraslih
- splošna umrljivost
- vitalni indeks
- povprečna starost ob smrti
- nataliteta, mortaliteta, naravni prirastek in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva
- mortalitetne tablice

Za omenjene demografske parametre je podana tudi primerjava z mestom Celje.

Za župnijo Marija Reka zaradi premajhnega števila prebivalcev ni izračunanih mortalitetnih tablic.

1.2 TISOČLETJE DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA V EVROPI

Na začetku prejšnjega tisočletja je živel v Evropi nekaj 10 milijonov prebivalcev; skromno število na približno 10 milijonov kvadratnih kilometrov obsežnem ozemlju. V tisočletju se je začetna številka prebivalstva pomnožila z deset ali dvajset. Ljudje so naselili prazna področja in prekrili celino z gosto mrežo naselbin, organiziranih okrog močnega urbanega sistema. Ta sprememba pa ni bila postopna; izmenjavala so se obdobja rasti, stagnacije in nazadovanja prebivalstva.

Od začetka tisočletja pa do 13. stoletja je bilo obdobje velike rasti. O tem govorijo viri o obdelovanju novih površin, širjenju naseljevanja, o širitvah obzidij mest,... Proti koncu 13. stoletja pa je rast prebivalstva pojemala. To upočasnitev pojasnjujejo z manjšim pridelkom in večjim povpraševanjem številnejšega prebivalstva. Za to, da se je Evropa sredi 15. stoletja znašla s tretjino manj prebivalcev, kot jih je imela stoletje poprej, pa so brez dvoma krivi številni izbruhi epidemij kuge, ki so sledili od leta 1347, ko se je kuga po dolgem času zopet pojavila na evropskih tleh (kugo so poznali že v Justinijanovem času in je vztrajala na vzhodnem Sredozemlju vse do sredine 8. stoletja). Obnova prebivalstva je trajala do konca 16. stoletja, v 17. stoletju pa je zaradi vojn, vnovičnih epidemij kuge in pomanjkanja hrane prišla nova kriza. V naslednjem stoletju je evropsko prebivalstvo stopilo v moderno dobo, saj se je kuga s celine umaknila, industrializacija pa je prinesla nove energetske vire in sredstva za proizvodnjo virov. Še pred sredino 18. stoletja je začelo prebivalstvo močno naraščati; ta rast je trajala vse do eksplozije prebivalstva v industrijski dobi. Naraščanje prebivalstva je pomenilo tudi naraščanje povpraševanja po hrani in drugih surovinah. Glede na to, da se tehnologija in zmogljivost nista bistveno spremenili, je bilo potrebno povečati proizvodnjo. V modernem času pa je bilo pridobivanje novih kmetijskih površin težavno in drago. Tako je postal poglavitni omejevalni dejavnik količina razpoložljivih obdelovalnih površin. Nove vire energije pa so ljudje pridobili z iznajdbo parnega stroja. Tehnološki in proizvodni napredek je prinesel hitro spremembo življenjskega sloga. Na splošno je za 19. stoletje značilen vzorec demografskega prehoda, po katerem je upadanje umrljivosti glavno gibalno preobrazbe. Umrljivost upada deloma zaradi zunanjih vzrokov (umika kuge, naravno spreminjanje epidemičnih ciklusov),

predvsem pa zaradi notranjih dejavnikov samega socialnega in demografskega sistema. Mednje sodijo povečevanje kmetijske proizvodnje, boljša organizacija trgov, povečevanje virov, omejevanje širjenja nalezljivih boleznih in spremembe vedenja in družbene organiziranosti. Zaradi zmanjšanja umrljivosti in ohranjanja visoke rodnosti se je povečala demografska rast. Ob koncu 19. stoletja pa je že postalo očitno, da se je raven rodnosti v mnogih evropskih deželah znatno znižala. Zaporedje: zmanjšana umrljivost – povečan prirast – zmanjšana rodnost je samodejen proces, ki traja vse dokler ne doseže končnega ravnovesja, ko se najprej umrljivost in za njo rodnost ustavita na nizkih ravneh. Celotni cikel prehoda traja krajši ali daljši čas, odvisno od hitrosti spremljajočega se razvoja.

Leta 2000 je bilo v Evropi 730 milijonov ljudi, skoraj 60 odstotkov več kot leta 1914 in štirikrat več kot leta 1800, ko jih je bilo 188 milijonov. Vendar ta precejšnja rast, do katere je prišlo kljub človeškim izgubam v dveh svetovnih vojnah, prikriva padajočo krivuljo, ki je Evropo pripeljala na prag stagnacije. Ekspanzijski cikel, ki se je začel z industrijsko revolucijo, se je v 20. stoletju sklenil; veliki demografski prehod se je končal.

(Massimo Livi Bacci, Prebivalstvo v zgodovini Evrope, 2005)

1.3 GEOGRAFSKA LEGA IN ZGODOVINA SPODNJE SAVINJSKE DOLINE

Spodnja Savinjska dolina se razteza vzdolž srednjega toka reke Savinje. Začenja se pri soteski v Letušu in konča pri Celju, kjer zavije Savinja v ostrem loku proti jugu.

Savinjska dolina je že od nekdaj prehodna pokrajina. V prazgodovinski dobi so skozi dolino iz Baltika v Italijo tovorili jantar. V keltski dobi so se po njej selili narodi. Rimljani so neurejeno pot trasirali, utrdili in ob njej zgradili naselja (Celje, Šempeter), vojaška taborišča (Ločica pri Polzeli) ter postajališča. Od sredine 2. pa do konca 6. stoletja so v Italijo skozi dolino drvela germanska plemena. Največ škode naj bi napravili Huni, ki so leta 452 porušili Oglej. Na koncu 12. stoletja je postal promet skozi dolino živahnejši. Najstarejša znana mitnica je bila na Vranskem. Za poživitev trgovine je cesar Karel VI. razglasil Trst za svobodno pristanišče in odredil posodobitev ceste Dunaj-Trst, ki je potekala tudi skozi Savinjsko dolino. Na prehodu iz 18. v 19. stoletje, v času bitk med Avstrijo in Napoleonovo-francosko vojsko v severni Italiji, so se skozi dolino večkrat pomikale vojaške kolone. Cesto, uničeno zaradi premikov vojaštva, je dal obnoviti nadvojvoda Janez. Do sredine 19. stoletja je bil promet skozi dolino precej gost. Po železniški povezavi med Dunajem in Celjem leta 1846 in Ljubljano leta 1849, se je promet skozi dolino občutnejše zmanjšal. Propadlo je mnogo obcestnih gostiln in poštnih postaj. Spodnja Savinjska dolina je dobila železniško povezavo s Celjem leta 1891, ki so jo l. 1899 podaljšali še do Dravograda.

Savinja je vse do konca 19. stoletja od Letuša do Celja menjavala tok in pogosto poplavljala. Zaradi visoke talne vode, pogostih poplav in naplavin so bili travniki ob njej polni vlage in poraščeni z grmičevjem in drevjem. Savinja je imela tudi polno mrtvih vodnih rokavov, imenovanih mrtvice, ki so jih obdajala mokrišča. Leta 1815 je cesarsko-kraljeva oblast naročila izdelavo načrtov za

regulacijo Savinje od Letuša do njenega izliva z namenom, da bi preprečili poplavljanje bližnjih vasi, pridobili ter obvarovali obdelovalne površine, izboljšali pogoje za splavarjenje in vzpostavili plovnost za čolne od Celja do Zidanega Mostu. Deželna vlada v Gradcu je marca leta 1834 načrt odobrila. Ker pa je Savinja kljub temu še vedno poplavljala (med letom 1850 in 1870 je bilo šest večjih poplav), so leta 1874 izdelali načrt o regulaciji Savinje med Perihovo pri Nazarjah in Medlogom v dolžini 29 km. Regulacija je bila zaključena 1893 leta. Veliko težav so povzročali tudi ostali potoki po dolini. Regulacije Savinje in njenih pritokov so se nadaljevale tudi v 20. stoletju.

Glavno oviro pri razvoju kmetijstva je torej predstavljala reka Savinja, ki je pogosto poplavljala. Prevelika vlažnost zemlje ali pa celo zamočvirjenost, zlasti na glinovitih tleh ob Ložnici in Bolski ter njenih pritokih, je bistveno zmanjševala rodnost zemlje. Poleg tega so ta območja so že po naravi vlažnejša zaradi visoke talne vode in zamakanja s pobočij bližnjih hribov.

Spodnja Savinjska dolina je danes poznana po hmeljarstvu, vendar pa se je hmelj v dolini uveljavil šele proti koncu 19. stoletja. Hmelj so sicer na Slovenskem že dolgo poznali, saj obstajajo dokazi, da so ga na posestvu Brižinskih škofov v okolici Škofje Loke gojili že v 12. stoletju, vendar se zaradi neprimerne izbire sorte hmelja in pa tudi zaradi slabo razvitega pivovarništva hmeljarstvo ni moglo uveljaviti. Vsi poskusi nasadov hmelja sredi 19. stoletja so propadli, dokler niso okrog leta 1870 uvedli sorte angleški golding, kateri so ugajale klimatske razmere na tem območju in je dala kvalitetni pridelek.

Prva industrijska panoga, ki jo srečamo v tej pokrajini, je steklarstvo. Deloma nastopa celo v povezavi z rudarstvom. Obe panogi sta bili omejeni na južno obrobje doline. Tu so bili po pobočjih hribov bogati gozdovi, v osrčju hribov pa so odkrili premog. Prvi steklarni sta se pojavili na območju Tabora v začetku 19. stoletja (delovala do leta 1839) in v Libojah leta 1807 na območju nekdanje tovarne galuna. Steklarna v Libojah je imela lasten rudnik premoga. Poleg steklarne je tu nastala keramična tovarna. Tudi s to tovarno je bil združen rudnik. Poleg steklarniškega je nastalo tu še več drugih premogovnikov, ki so se pozneje, razen enega, združili v enoten rudnik. V Marija Reki pa je od leta 1826 dalje deloval rudnik svinca, vendar so ga zaradi premajhnega izkoristka že leta 1850 zaprli. V Preboldu se je leta 1839 začela razvijati ena najstarejših tekstilnih tovarn na Slovenskem. V

20. stoletju so se pojavile še druge tekstilne tovarne (Polzela, Šempeter, Žalec) in tekstilna industrija je postala pomembna industrijska panoga v Spodnji Savinjski dolini.

1.4 KRATKA PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH ŽUPNIJ

1.4.1 ŽUPNIJA SV. PAVEL PREBOLD

Prvotni vikariat se je imenoval Št. Pavel pri Liebenstein-u. Liebenstein je bil grad na pobočju Tolstega vrha. Bil je stara alodialna posest Žovneških grofov in se prvič omenja 1288. Pozneje je grad propadel, njegovo vlogo pa je prevzela graščina Pragwald. Kasneje se je kraj preimenoval v Št. Pavel pri Preboldu (Pragwald-u). K vikariatu Št. Pavel je spadala prvotno tudi današnja župnija Griže, ki je dobila lastnega duhovnika v 15. stol in Marija Reka, ki se je odcepila od župnije Prebold šele leta 1787.

V 13. stoletju je spadal Št. Pavel (Prebold) upravno pod urad Laško, pozneje pa je bil Prebold sedež samostojnega deželnega sodišča. V 18. stol. se mu je pridružilo še deželno sodišče v Ojstrici.

Ustanova cerkve gre v 14. stoletje. Poznejša cerkev se je zgradila v letih 1762-1775, ki pa so jo že leta 1790 podrli in zgradili novo. Ta pa je postala po preteku enega stoletja zopet pretesna, zato so med letoma 1895 in 1898 postavili novo cerkev, katera stoji še danes. Župnija ima dve podružnici in sicer cerkev Sv. Lovrenca in cerkev Sv. Magdalene na Homu. Prva podružnica je znana že iz leta 1392, druga pa se pojavi leta 1631.

Sedanje pokopališče je iz leta 1838. Prvotno pokopališče je bilo od leta 1392 do leta 1822 okoli stare farne cerkve in se je za kratko dobo do leta 1838 premestilo v bližino župnijskega gospodarskega poslopja.

Osnovno šolo v Preboldu so zahtevali tamkajšni prebivalci že leta 1811, a so jo odprli šele leta 1818 v prostorih bivše kaplanije, ki so jo primerno preuredili. Šola je bila do leta 1871 enorazrednica ter je postala do leta 1884 že štirirazrednica.

V Preboldu je bila ustanovljena tudi ena najstarejših tekstilnih tovarn na Slovenskem. Leta 1839 je Adolf Gustav Uhlich, nemški trgovec iz Trsta, kupil v Preboldu zemljišče, na katerem je postavil tekstilno tovarno. Prvotna tovarna je obsegala predilnico in tkalnico in je bila nameščena v velikem petnadstropnem poslopju. Na potoku Bolska je bil jez in stroje je poleg parnega stroja gnalo veliko leseno vodno kolo. Parni stroj so postavili leta 1844, prvega na slovenskem Štajerskem. Ko je leta 1866 je požar uničil vso tovarno, je bilo zaposlenih ok. 400 delavcev. Obnovljena tovarna z lastno plinsko razsvetljavo je začela zopet obratovati leta 1870, vendar le kot predilnica. Od konca 19. stol. je imela težave, zato se je stara predilnica preoblikovala v tkalnico.

1.4.2 ŽUPNIJA SV. JURIJ OB TABORU

Župnija Sv. Jurij ob Taboru obstaja od leta 1774 dalje ter spada pod dekanijo Braslovče. Vendar pa je že leta 1391 tukaj obstajala podružnica vranske župnije, posvečena sv. Juriju. Šele leta 1677 je bil v Sv. Juriju stalen duhovnik, ki je bil podrejen vranskemu župniku.

V drugi polovici 15. ali pa v prvi polovici 16. stoletja se je cerkev utrdila ter dobila visoko obzidje. Na vseh štirih ogliščih so bili stolpi, za obzidjem pa globoki jarki. Leta 1811 so odstranili stolpe, v naslednjih letih pa so zasuli še jarke ter povečali pokopališče. Del obzidja pa se je ohranil do danes. Od tod tudi ime kraja Tabor. K župniji Sv. Jurij ob Taboru poleg kraja Tabor, kjer stoji župnijska cerkev (pred drugo svetovno vojno se je kraj imenoval Sv. Jurij ob Taboru ali po ljudsko Šentjur) spadajo še kraji: Kapla, Pondor, Ojstriška vas, Miklavž, Loke in Črni Vrh.

Dokazi o poselitvi tega območja so znani vsaj že iz rimskih časov, saj je prek Tabora in prelaza Presedlje tekla trasa rimske ceste med Celejo (Celjem) in Emono (Ljubljano). Med izkopavanji leta 1997 so tukaj našli več kot sto različnih predmetov, ki so datirani v čas med 4. in 5. stoletjem.

V srednjem veku postanejo lastniki zemlje okrog Tabora Žovneški gospodje, iz katerih izhaja rodbina Celjskih grofov. V posesti Celjskih grofov pa je bil tudi grad Ojstrica, ki je znan po zgodbi Veronike Deseniške, ki je bila v gradu dlje časa zaprta in nato leta 1428 tudi umorjena.

Grad so od Celjskih grofov nasledili Habsburžani, zatem pa se je zamenjalo več upravnikov in lastnikov. Leta 1565 so si novi lastniki postavili novo domovanje, dvorec oz. graščino Ojstrica, stari grad pa so porušili.

Leta 1635 pride v Taboru do velikega kmečkega upora, ki se razširi po Savinjski dolini, Šoštanju in Zasavju, vendar ga še isto leto zaduši vojska iz Vojne krajine.

Zadnji lastnik graščine je bila rodbina Piusi. Ti so pri Ojstrici postavili parno žago in za takratne čase zelo sodoben obrat za izdelavo furnirja. Po drugi svetovni vojni je bilo posestvo nacionalizirano, v šestdesetih letih pa so graščino podrli, material pa porabili za gradnjo okoliških kmetij.

V Taboru, blizu razvalin ojstriškega gradu , prične delovati prva steklarna na tem območju. V začetku 19. stoletja jo je ustanovil ojstriški graščak Ignacij Senčar. Novi lastnik pa je leta 1839 kupil steklarno v Libojah, to podjetje pa je kmalu zatem opustil. Steklarji, ki so v njej delali, so bili tujci. Ti so si po opustitvi ojstriške steklarne delo poiskali drugje, najdemo jih med steklarji v Trbovljah, Zagorju in Rogaški Slatini.

1.4.3 ŽUPNIJA MARIJA REKA

Marija Reka je hribovsko naselje in leži na južnem delu hribovitega obrobja Spodnje Savinjske doline, posegajoč že v Posavsko hribovje. V naselju prevladujejo samotne kmetije in domačije, ki ležijo med 300 in 800 metri nadmorske višine. Med potokoma Mala in Velika Reka se dvigata hriba

Gradišče (762 m) in Reška Planina (925m). Območje je reliefno zelo razgibano. Predstavlja ga predvsem hriboviti svet s ponekod zelo strmimi pobočji, hudourniškimi dolinami in grapami.

Marija Reka je postala lastna župnija leta 1787 in je poprej spadala pod župnijo Sv. Pavel Prebold. Zanesljivih podatkov o nastanku te nekdanje šentpavelske podružnice ni. V osnovi je iz 15. stoletja in se prvič omenja leta 1545. Omenja se tudi v vizitacijskih protokolih leta 1631, 1668 in 1752. Cerkev so po požaru leta 1790 obnovili in na novo obokali. Sredi 19. stoletja pa je dobila današnjo podobo. Na severni strani cerkve je pokopališče, ograjeno s kamnito ograjo. Zidovja, ki bi spominjalo na kakšen tabor okrog cerkve ni. Cerkev je posvečena Sv. Mariji. Po legendi naj bi jo postavil eden izmed Celjskih grofov, v zahvalo, ker ga je Marija rešila, ko se je izgubil v tukajšnjih gozdovih.

1.5 OSNOVNE ŽIVLJENJSKE STATISTIKE

Definicije osnovnih življenjskih statistik so splošno veljavne in jih posamezni avtorji podobno razlagajo. (Cox, 1970; Pirc in Milat, 1970; Smith, 1992, Malačič, 1993; Šircej, 1997; Encik.Slov., 1995; Komadina, 2003)

1.5.1 NATALITETA

Nataliteta ali rodnost je razmerje med številom živorojenih v danem letu in številom prebivalstva v tem letu, preračunano na 1000 prebivalcev določenega območja. Stopnjo natalitete izražamo v promilah. S koeficientom natalitete proučujemo reprodukcijo prebivalstva oziroma njegovo sposobnost obnavljanja.

Na splošno velja, da je nataliteta nizka, kadar je koeficient natalitete manjši od 15‰, ter visoka, kadar je večji od 30‰ (Komadina, 2003).

Na koeficient natalitete vplivajo različni dejavniki, zlasti socialno-ekonomski status družin, sestava prebivalstva po spolu in starosti, število žensk v reproduktivni dobi ter njihovo zdravstveno stanje, kontrola rojstev, število sklenjenih zakonskih zvez, stopnja migracij in zaposlenosti,...

1.5.1.1 KOEFICIENT MASKULINITETE

Koeficient maskulinitete poda razmerje rojstev med spoloma. Vrednost koeficienta prikaže število rojenih otrok moškega spola na 100 rojenih otrok ženskega spola.

1.5.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV IN TROJČKOV

Pogostost porodov dvojčkov oziroma trojčkov nam pove, koliko dvojčkov (trojčkov) se rodi glede na vse porode, računano na sto porodov na določenem območju.

1.5.2 MORTALITETA

Mortaliteta ali smrtnost je razmerje med skupnim številom umrlih v danem letu in številom prebivalstva v tistem letu, preračunano na 1000 prebivalcev določenega območja. Stopnjo mortalitete izrazimo v promilah.

O zelo visoki smrtnosti govorimo, če vrednost presega 15 ‰, o visoki, če je vrednost med 15 ‰ in 12‰, srednji med 10‰ in 11‰, nizki med 8‰ in 9‰ ter zelo nizki pod 8‰. Število umrlih na 1000 prebivalcev je bistveno višje pri prebivalstvih s staro kot pri prebivalstvih z mlado starostno strukturo.

Demografska statistika definira smrt kot nastop trajne odsotnosti kakršnegakoli znaka življenja po živem rojstvu, brez možnosti oživljanja. V demografiji obravnavamo smrt kot neizogiben in neponovljiv dogodek, ter umrljivost kot komponento naravnega gibanja prebivalstva.

Dejavnike umrljivosti razdelimo na:

- endogene: so biološko opredeljeni in tesno povezani s starostjo, spolom in hitrostjo individualnega staranja
- eksogeni: fizično okolje ter socialni, ekonomski in zdravstveni dejavniki

1.5.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV

Gre za specifično umrljivost v prvem letu življenja. Ta je odvisna od endogenih in eksogenih dejavnikov. Prvi so povezani s potekom nosečnosti (način življenja nosečnic, način poroda) in genetskimi dejavniki (prirojene okvare) ter so odločilni v prvih tednih življenja, eksogeni dejavniki pa so rezultat družbenoekonomskega okolja v katerem otrok živi. Zato se tudi umrljivost dojenčkov spremlja v dveh obdobjih: do konca četrtega tedna ter od petega tedna do konca prvega leta (Komadina, 2003). Tako razlikujemo neonatalno ali zgodnjo umrljivost, kjer prevladujejo endogeni dejavniki ter postneonatalno umrljivost, tu prevladujejo eksogeni dejavniki. Umrljivost dojenčkov nam kaže zdravstveno stanje dojenčkov samih in pa delno tudi celotno zdravstveno in socialno stanje prebivalstva.

Stopnjo umrljivosti dojenčkov izrazimo kot razmerje med številom umrlih dojenčkov v koledarskem letu na določenem ozemlju in številom živorojenih otrok v obravnavanem obdobju na istem območju, preračunano na 1000 živorojenih.

1.5.2.2 UMRLJIVOST OTROK OD DOPOLNJENEGA 1. LETA DO 14. LETA STAROSTI

Po prvem letu življenja umrljivost otrok močno upade in doseže svoj minimum med osmim in štirinajstim letom starosti. Trajanje omenjenega minimuma je dober kazalec zdravstvenih, socialnih in pa tudi družbenih razmer v družbi.

1.5.2.3 POVPREČNA STAROST UMRLIH

Povprečna starost se izračuna na podlagi števila umrlih, običajno ločeno po spolu. Izražena je kot aritmetična sredina starosti vseh umrlih prebivalcev v proučevanem časovnem obdobju.

Veča se z zmanjševanjem umrljivosti dojenčkov in izboljšanjem dejavnikov, ki vplivajo na umrljivost, kot so razvoj medicine, higienske razmere, socialno-ekonomske razmere ter posameznikova ozaveščenost in skrb za zdravje. Povprečna starost ob smrti je pri ženskah praviloma višja.

1.5.3 VITALNI INDEKS

Vitalni indeks je razmerje med številom živorojenih otrok in številom umrlih ljudi v določenem obdobju na določenem območju. Izrazimo ga v odstotkih.

1.5.4 NARAVNI PRIRASTEK

Naravni prirastek je razmerje med razliko števila živorojenih in števila vseh umrlih v enem koledarskem letu ter številom prebivalstva na tem območju v tem letu, preračunano na 1000 prebivalcev. Naravni prirastek izrazimo v promilah.

Pozitivni naravni prirastek nakazuje povečanje števila prebivalstva na določenem ozemlju, negativni pa upadanje.

1.5.5 MORTALITETNE TABLICE

V obliki mortalitetnih tablic prikažemo pričakovano trajanje življenja, torej povprečno število let, ki jih bo po predvidevanjih še preživel človek določene starosti, ob predpostavki, da se mortaliteta ne bo bistveno spremenila.

Narejene so ločeno po spolu. Najpomembnejša vrednost je življenjsko pričakovanje ob rojstvu, saj je najbolj sintetičen kazalnik smrtnosti prebivalstva. Kvaliteta tablic je odvisna od velikosti prebivalstva. Pri izračunu tablic tudi običajno zanemarimo migracije, zato je treba pri majhnih prebivalstvih še posebej paziti in v skrajnem primeru povečati število let za katera izračunavamo tablice smrtnosti.

2. PREGLED OBJAV

O zgodovini slovenskega naroda je na voljo precej literature. Omenila bom le nekaj tistih del, ki se omejujejo na območje Spodnje Savinjske doline.

Rajko Vrečer v svoji knjigi *Spodnja Savinjska dolina* (1930) v prvem poglavju opisuje splošno zgodovino Slovencev, drugo poglavje pa je namenjeno kroniki savinjskih občin. Tu je predstavljena zgodovina posameznih občin od najstarejših omemb do leta 1930.

Ivan Dolinar je v knjigi *Zgodovina župnije Sv. Pavel v Savinjski dolini* (1998) predstavil zgodovino nekdanjega vikariata in iz njega izrasle sedanje župnije. Knjiga temelji predvsem na opisu verskega življenja. Ker pa se le to pogosto prepleta s posvetnim, so v knjigi predstavljene tudi nekatere druge tematike. Avtor je v želji, da dogajanja predstavi čim bolj celostno, podal še statistične podatke o rodnosti in umrljivosti v župniji med letoma 1680 in 1810.

Delo Frana Zwittera *Prebivalstvo na Slovenskem od XVIII. stoletja do današnjih dni* je pionirsko delo na področju demografije na slovenskih tleh. V njem avtor poda okvirno oceno števila prebivalstva po slovenskih pokrajinah ter razvoj prebivalstva, rodnost, umrljivost in migracije v 18. in 19. stoletju. Rezultate povezuje tudi s socialno-ekonomskimi razmerami. Zelo podrobno opisuje tudi popise prebivalstva.

Knjiga Jožeta Hudalesa *Od zibeli do groba* (1997) predstavlja prvi obsežnejši poskus analize in interpretacije podatkov matičnih knjig in t.i. Libri status animarum oz. zapisnikov duš.

Raziskava zajema območje župnije Sv. Martina pri Velenju v obdobju od leta 1784 do leta 1900. Avtor poskuša tudi primerjati podatke svoje mikroštudije s statističnimi podatki za vso Slovenijo in pri tem ugotavlja velike regionalne razlike znotraj države.

Zlata Dolinar je v člankih *Pričakovanje doživetja ob rojstvu* (1970), *Ocena Umrljivosti glede na vzroke smrti* (1971) in *Doživetje in umrljivost dojenčkov dveh matičnih uradov na Dolenjskem* (1972) prikazala rezultate svoje študije, ki je zajemala kraja Gabrovka in Šentjernej na Dolenjskem, v obdobju med letoma 1880 in 1969. Ugotovila je, da se življenjska doba v glavnem povečuje in da se umrljivost dojenčkov znižuje. Znižuje pa se tudi umrljivost dojenčkov zaradi tuberkuloze in drugih nalezljivih bolezni.

V tujini je na temo zgodovinska demografija navoljo precej več literature.

Massimo Livi Bacci v knjigi *Tisočletje demografskega razvoja* opisuje demografski razvoj v Evropi od leta 1000 do leta 2000 in ugotavlja, da se je število prebivalcev v tisočletju precej pomnožilo, vendar pa ta sprememba ni bila postopna, temveč so se izmenjevala obdobja rasti, stagnacije in nazadovanja prebivalstva

Bade Klaus v delu *Evropa v gibanju: migracije od poznega 18. stoletja do danes* opisuje migracije v različnih delih Evrope in poskuša najti vzroke migracij, ugotoviti njihov potek ter ter analizirati posledice, ki jih prinaša izseljevanje in priseljevanje v Evropo.

Susan Scott in Christopher J. Duncan v knjigi *Human Demography and Disease* (1998) poskušata najti povezavo med historičnimi populacijami in dinamiko epidemioloških procesov. Ta knjiga predstavlja nove metode študij predindustrijskih družb ter raziskuje do sedaj še neodkrite efekte fluktirajočih prehranjevalnih nivojev na vzorec umrljivosti in dinamiko nalezljivih bolezni.

Med nepogrešljivimi deli je tudi *History of Human Life Span and Mortality* avtorjev Gy. Acsadi in J. Nemeskeri, ki nas seznanja z osnovnimi pojmi v demografiji in matematičnimi obrazci za izračun posameznih statističnih kazalcev ter v katerem je prikazana demografija od Paleolitika do Rimskega cesarstva ter demografija Madžarske v 10.-12. stoletju.

Tudi katedra za antropologijo Biotehniške fakultete se že vse od svoje ustanovitve ukvarja z demografskimi raziskavami. Od leta 1967 dalje se na katedri izdelujejo diplomske naloge z biodemografsko tematiko. V novejših diplomskih nalogah so poleg osnovnih parametrov demografije, kot so prikaz rodnosti, umrljivosti, povprečne starosti ob smrti, naravnega prirastka, vitalnega indeksa, pogostosti porodov dvojčkov..., izdelane tudi mortalitetne tablice za posamezna časovna obdobja, največkrat za obdobje 10 let, ločeno po spolu.

Zaradi precejšnega števila takšnih diplomskih nalog je Slovenija demografsko dokaj dobro obdelana. Demografsko so obdelani naslednji kraji: Ljubljana (Povšič, 1975), Šentjernej (Avčin, 1975), Solkan (Abramič, 1977), Beltinci (Cipot, 1978), Dobrovnik (Klar, 1978), Idrija (Viler, Hodalič, 1978), Tomaj (Fabjan, 1978), Škofja Loka (Nastran-Žakelj, 1978), Šmartno v Rožni dolini (Bukanovsky, 1978), Zgornja Polskava (Mohor, 1979), Moravče (Cujnik, Weissbacher, 1980), Vuzenica (Urh, 1980), Piran (Franza, 1983), Spodnja Polskava (Kačičnik, 1988), Slivnica pri Mariboru (Sluga, 1992), Cerknica (Obreza, 1994), Kranj (Kmecl, 1997), Celje (Vidmar, 1999), Središče ob Dravi (Herga, 2000), Šentilj pod Turjakom (Borovnik, 2001), Solkan in Čepovan (Del Fabbro, 2001), Selca v Selški dolini (Kranjc, 2004), južni del Zgornje Pivške kotline (Žužek, 2005) in Logaška kotlina in vzhodni del Hotenjskega Podolja (Bak, 2005).

3 MATERIAL IN METODE DELA

3.1 MATERIAL IN PODATKI

Podatki so izpisani iz rojstnih in mrlških matičnih knjig župnij Sv. Pavel Prebold, Sv. Jurij ob Taboru in Marija Reka. Mrlške in rojstne matične knjige, ter dvojnike mrlških in rojstnih matičnih knjig hranita Škofjiski arhiv v Mariboru in matični urad v Žalcu.

Iz rojstnih matičnih knjig so pridobljeni podatki o letnem številu rojstev, ločeno po spolu ter o številu porodov dvojčkov. Mrlške matične knjige pa so služile kot vir podatkov o številu umrlih, ločeno po spolu in starosti ob smrti.

3.2 METODE DELA

Zbrani podatki so statistično obdelani na način, ki ga priporoča demografska statistika ter predstavljeni v obliki tabel, diagramov in grafov.

Kot živorrojene smo upoštevali vse živorrojene vpisane v rojstno knjigo in mrtvorrojene vpisane v mrlško knjigo. K mrtvorrojenim smo prišteli vse, ki so v mrlški knjigi označeni kot nedonošeni, mrtvorrojeni ali umrli stari do enega dne in niso vpisani v rojstno knjigo. Za tako razdelitev smo se odločili, ker se ne ve, kako so v tistih časih duhovniki, ki so vpisovali v rojstne in mrlške knjige, interpretirali mrtvorrojene. Iz knjig dejansko tega ni mogoče razbrati. Pogosto je šlo za težke in dolgotrajne porode, ko je otroku, ki se rojeva, zmanjkalo kisika. Vprašanje pa je tudi, ali so takrat

znali izzvati porod, če je bil plod že mrtev. V mrlških knjigah je pogosto določena starost 0 let. Iz takega podatka torej ni razvidno, ali je novorojenček umrl pred ali po rojstvu.

3.2.1 MATEMATIČNI OBRAZCI

Za izračun vitalnih statističnih kazalcev smo uporabili večinoma splošno znane obrazce (Pirc in Milat, 1970; Malačič, 2003; Komadina, 2003). Stopnjo natalitete, mortalitete in naravnega prirastka smo izračunali za leta popisov prebivalstva. Pri izračunu se upošteva tiste vrednosti spremenljivk, ki veljajo za obravnavano časovno obdobje in na proučevanem območju.

3.2.1.1 NATALITETA

...1

N = stopnja natalitete

R = število živorojenih otrok v obravnavanem koledarskem letu na določenem ozemlju

P = število prebivalcev v istem koledarskem letu na istem ozemlju

3.2.1.2 MORTALITETA

...2

M = stopnja mortalitete

U = število umrlih v obravnavanem koledarskem letu na določenem ozemlju

P = število prebivalcev v istem koledarskem letu na istem ozemlju

3.2.1.3 NARAVNI PRIRASTEK

...3

N_p = stopnja naravnega prirastka

R = število živorojenih otrok v obravnavanem koledarskem letu na določenem ozemlju

U = število umrlih v obravnavanem koledarskem letu na določenem ozemlju

P = število prebivalcev v istem koledarskem letu na istem ozemlju

N = stopnja natalitete

M = stopnja mortalitete

3.2.1.4 VITALNI INDEKS

...4

V_i = vitalni indeks

R = število živorojenih otrok v določenem obdobju

U = število umrlih v istem obdobju

3.2.1.5 KOEFICIENT MASKULINITETE

...5

K = koeficient maskulinitete ali razmerje rojstev med spoloma

M = število oseb moškega spola

Ž = število oseb ženskega spola

3.2.1.6 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV IN TROJČKOV

D =

...6

D = pogostost porodov dvojčkov

d = število porodov dvojčkov

p = število vseh porodov

3.2.1.7 UMRLJIVOST DOJENČKOV

...7

M_d = stopnja umrljivosti dojenčkov

U_d = število umrlih dojenčkov v določenem obdobju

R = število živorojenih otrok v istem obdobju

- kot dojenčke smo upoštevali vse mrtvorrojene in umrle do vključno enega leta
- za izračun neonatalne umrljivosti obravnavamo dojenčke stare do 27 dni
- za izračun postneonatalne umrljivosti obravnavamo dojenčke stare od 28 dni do 365 dni

3.2.1.8 UMRLJIVOST OTROK OD DOPOLNJENEGA 1. LETA DO 14. LETA STAROSTI

...8

M_{1-14} = stopnja umrljivosti otrok od 1. do 14 leta starosti

U_{1-14} = število umrlih otrok od 1. do 14 leta starosti

U = število vseh umrlih

3.2.1.9 UMRLJIVOST ODRASLIH

...9

M_{od} = stopnja umrljivosti odraslih

U_{od} = število umrlih odraslih

U = število vseh umrlih

- kot odrasle sem upoštevala vse ljudi od 15. leta starosti naprej

3.2.1.10 POVPREČNA STAROST UMRLIH

...10

...11

...12

povprečna starost umrlih moških

povprečna starost umrlih žensk

povprečna starost umrlih

M = število moških

\check{Z} = število žensk

m = starost moškega ob smrti v letih

\check{z} = starost ženske ob smrti v letih

3.2.1.11 MORTALITETNE TABLICE

x	D_x	d_x	l_x	q_x	L_x	T_x	e_{x0}

x = posamezno časovno obdobje v letih

D_x = absolutno število umrlih določene starosti

d_x = število umrlih v odstotkih

l_x = število preživelih v odstotkih

q_x = verjetnost smrti

L_x = skupno število let vseh posameznikov v obdobju starosti x

T_x = skupno število let posameznikov v populaciji

e_{x0} = pričakovano trajanje življenja, kar predstavlja število let, ki jih še lahko pričakuje oseba, stara x let, če bo umrljivost takšna, kot je bila v letih, za katera so izdelane mortalitetne tablice

n = število obdobj

...13

...14

...15

...16

4. REZULTATI

Statistično obdelane podatke smo zaradi večje preglednosti in lažje primerjave združili po desetletjih ter jih prikazali v obliki preglednic in slik.

4.1 SV. PAVEL PREBOLD

4.1.1. RODNOST

4.1.1.1 ABSOLUTNO ŠTEVILO ŽIVOROJENIH

V preglednici 1 ter na slikah 1 in 2 je prikazano absolutno število živorojenih otrok. Kot živorojene smo upoštevali vse živorojene vpisane v rojstno knjigo in mrtvorojene vpisane v mrliško knjigo. K mrtvorojenim smo prišteli vse, ki so v mrliški knjigi označeni kot nedonošeni, mrtvorojeni ali umrli stari do enega dne in niso vpisani v rojstno knjigo.

Število živorojenih skozi celo stoletje narašča, razen v desetletjih 1811-1820 in 1871-1881 se rodi manj otrok kot v prejšnjem desetletju. Najmanj rojstev je bilo zabeleženih v desetletju 1811-1820 (566), največ pa v desetletju 1891-1900 (793). V povprečju se je rodilo več dečkov kot deklic in sicer 104,86 rojenih dečkov na 100 rojenih deklic. Največja razlika v številu rojstev dečkov in deklic je v desetletju 1801-1810 (114 rojenih dečkov na 100 rojenih deklic oz. 44 več rojenih dečkov), najmanjša pa v desetletju 1851-1860, ko se rodi en deček več in je koeficient

maskulinitete le 100,29. V obdobjih 1811-1820, 1841-1850, 1891-1900 pa je število rojstev deklic višje od števila rojstev dečkov. Največja razlika v prid deklicam je v desetletju 1811-1820, ko se je rodilo 10 deklic več in je koeficient maskulinitete 96,53. V desetletju 1841-1850 je stopnja maskulinitete 98,80 oz. 4 porodi deklic več, ter 1890-1900 5 porodov deklic več, stopnja maskulinitete je 98,75. Skozi celo stoletje pa se je rodilo 3481 dečkov in 3332 deklic oz. skupaj 6812 otrok.

Preglednica 1: Prebold, absolutno število živorojenih, rojstva po spolu in razmerje rojstev med spoloma po časovnih obdobjih

Časovno obdobje	Število živorojenih otrok						Skupaj	Koeficient maskulinitete
	Dečki			Deklice				
	Živoroj.	Mrtvor.	Σ	Živoroj.	Mrtvor.	Σ		
1801-1810	332	8	340	292	4	296	636	114,86
1811-1820	265	13	278	284	4	288	566	96,53
1824-1830	311	1	312	271	4	275	587	113,45
1831-1840	311	5	316	277	8	285	601	110,88
1841-1850	325	5	330	325	9	334	664	98,80
1851-1860	345	5	350	341	8	349	699	100,29
1861-1870	389	5	394	368	9	377	771	104,50
1871-1880	372	15	387	347	11	358	745	108,10
1881-1890	371	9	380	367	4	371	750	102,43
1891-1900	377	17	394	385	14	399	793	98,75
Skupaj	3398	83	3481	3257	75	3332	6812	104,86

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 1: Prebold, skupno število živorojenih v časovnih obdobjih

Slika 2: Prebold, število živorojenih, ločeno po spolu, po časovnih obdobjih

4.1.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV

Preglednica 2 in slika 3 prikazujeta pogostost porodov dvojčkov. Porode dvojčkov zasledimo v vseh desetletjih. Najvišji odstotek porodov dvojčkov je v desetletju 1811-1820 (1,98 % oz 11 porodov dvojčkov). Najmanj porodov dvojčkov, glede na vse porode, pa je bilo zabeleženih v desetletju 1831-1840 in sicer 1,18% (7 porodov dvojčkov). V povprečju se je v celem stoletju rodilo 1,53 % dvojčkov. Porodov trojčkov ne zasledimo.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 2: Prebold, pogostost porodov dvojčkov

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO PORODOV DVOJČKOV	
	ŠTEVILO	ODSTOTEK (%)
1801 - 1810	11	1,76
1811 - 1820	11	1,98
1821 - 1830	10	1,73
1831 - 1840	7	1,18
1841 - 1850	10	1,53
1851 - 1860	11	1,60
1861 - 1870	10	1,31
1871 - 1880	11	1,50
1881 - 1890	10	1,35
1891 - 1900	11	1,41
Skupaj	102	1,53

Slika 3: Prebold, pogostost porodov dvojčkov

4.1.2 UMRLJIVOST

4.1.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV

Delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle, se giblje od 17,47 % do 23,42 % oziroma v povprečju 21,05%. Do srede 19. stoletja smrtnost dojenčkov upada, razen v desetletju 1831-1840, in doseže najnižjo vrednost v desetletju 1841-1850, nato pa do konca stoletja narašča in je najvišja konec

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

stoletja (1890-1900). V desetletjih 1811-1820, 1841-1850 in 1891-1900 zasledimo večji delež umrlih deklic. V desetletju 1861-1870 sta deleža enaka.

Preglednica 3: Prebold, umrljivost dojenčkov

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH DOJENČKOV			DELEŽ UMRLIH DOJENČKOV (%)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ
1801 - 1810	62	47	109	12,76	9,67	22,43
1811 - 1820	37	49	86	8,53	11,29	19,82
1821 - 1830	48	33	81	11,14	7,66	18,79
1831 - 1840	48	46	94	11,88	11,39	23,27
1841 - 1850	36	47	83	7,58	9,89	17,47
1851 - 1860	58	45	103	10,28	7,98	18,26
1861 - 1870	54	54	108	10,63	10,63	21,26
1871 - 1880	80	53	133	13,49	8,94	22,43
1881 - 1890	71	65	136	12,20	11,17	23,37
1891 - 1900	61	69	130	10,99	12,43	23,42
Skupaj	555	508	1063	10,95	10,11	21,05

Stopnja umrljivosti dojenčkov znaša v povprečju 159,234 ‰ in je v povprečju višja pri dečkih (158,143‰) kot pri deklicah (151,939 ‰). Najvišja stopnja umrljivosti nastopi v desetletju 1871-1880 pri dečkih (206,72 ‰), najnižja pa v desetletju 1841-1850 (109,09‰), tudi pri dečkih. Najvišja stopnja umrljivosti za deklice je v desetletju 1881-1890 (175,20 ‰), najmanjša pa v desetletju 1821-1830 (120,00 ‰).

Preglednica 4: Prebold, stopnja umrljivosti dojenčkov

ČASOVNO OBDOBJE	STOPNJA UMRLJIVOSTI DOJENČKOV (%)

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

	DEČKI	DEKLICE	SKUPNA
1801 - 1810	182,35	158,78	171,38
1811 - 1820	133,09	170,14	151,94
1821 - 1830	153,85	120,00	137,99
1831 - 1840	151,90	161,40	156,41
1841 - 1850	109,09	140,72	125,00
1851 - 1860	165,71	128,94	147,35
1861 - 1870	137,06	143,24	178,52
1871 - 1880	206,72	148,04	178,58
1881 - 1890	186,84	175,20	181,33
1891 - 1900	154,82	172,93	163,93
Skupaj	158,14	151,94	159,24

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 4: Prebold, delež umrlih dojenčkov glede na vse umrle

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 5: Prebold, delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle, ločeno po spolu

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 6: Prebold, stopnja umrljivosti dojenčkov

Slika 7: Prebold, stopnja umrljivosti dojenčkov, ločeno po spolu

4.1.2.2. NEONATALNA IN POSTNEONATALNA UMRLJIVOST

V preglednici 5 sta predstavljene neonatalna in postneonatalna umrljivost. Preglednica 6 prikazuje neonatalno umrljivost, razdeljeno na zgodnjo in pozno neonatalno umrljivost. Primerjava med neonatalno in postneonatalno ter zgodnjo in pozno neonatalno umrljivost je prikazana na slikah 8 in 9. Na slikah 10, 11, 12 in 13 pa so predstavljene še razlike v stopnji umrljivosti med spoloma v posameznih obdobjih 1. leta življenja.

Neonatalna umrljivost in postneonatalna umrljivost se na začetku stoletja precej razhajata, nato v desetletju 1811-1820 in 1821-1830 dosežeta približno isto vrednost, vendar ostaja postneonatalna umrljivost skozi celo stoletje višja. V desetletju 1831-1840 ostaja neonatalna umrljivost na približno isti ravni, postneonatalna umrljivost pa se poveča. V desetletju 1841-1850 se znižata tako neonatalna kot postneonatalna umrljivost. Po tem desetletju se postneonatalna umrljivost ustali med 100‰ in 110 ‰. Neonatalna umrljivost ji po gibanju ves čas sledi, le da je padec umrljivost v desetletju 1861-1870 za malenkost višji kot pri postneonatalni umrljivosti, vrednosti pa se gibljejo med 40‰ in 70 ‰. Postneonatalna umrljivost ima svoj maksimum s 113,2 ‰ v desetletju 1801-1810 in minimum z 71,5‰ v desetletju 1821-1830. Neonatalna umrljivost doseže svoj minimum v desetletju 1841-1850 s 43,7‰ ter maksimum v desetletju 1811-1820 z 72,4‰.

Preglednica 5: Prebold, neonatalna in postneonatalna umrljivost

ČASOVNO OBDOBJE	Neonatalna umrljivost 0-27 dni						Postneonatalna umrljivost 28 dni -1 leto					
	Dečki		Deklice		Σ		Dečki		Deklice		Σ	
	n	‰	n	‰	n	‰	n	‰	n	‰	n	‰
1801 - 1810	25	73,5	13	43,9	38	59,7	38	111,8	34	114,9	72	113,2
1811 - 1820	17	61,2	24	83,3	41	72,4	20	71,9	25	86,8	45	79,5
1821 - 1830	24	76,9	15	54,5	39	66,4	24	76,9	18	65,4	42	71,5
1831 - 1840	22	69,6	17	59,6	39	64,9	26	82,3	29	101,7	55	91,5
1841 - 1850	9	27,3	20	59,9	29	43,7	27	81,8	27	80,8	54	81,3
1851 - 1860	18	51,4	16	45,8	34	48,6	40	114,3	29	83,1	69	98,7
1861 - 1870	15	38,1	19	50,4	34	44,1	39	99,0	35	92,8	74	96,0
1871 - 1880	29	74,9	21	58,6	50	67,1	51	131,8	32	89,4	83	111,4
1881 - 1890	31	81,6	22	59,3	53	70,7	40	105,3	43	115,9	83	110,7
1891 - 1900	25	63,4	26	65,2	51	64,3	37	93,9	44	110,3	81	102,1
Skupaj	215	61,8	193	58,0	408	60,2	342	96,9	316	94,1	658	95,6

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 8: Prebold, natalna, neonatalna in postneonatalna umrljivost

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 9: Prebold, neonatalna umrljivost, ločeno po spolu

Slika 10: Prebold, postneonatalna umrljivost, ločeno po spolu

V preglednici 6 je predstavljena neonatalna umrljivost, razdeljena na zgodnjo in pozno neonatalno umrljivost. Iz slike 11 je razvidno, da je bila zgodnja neonatalna umrljivost ves čas, razen v desetletjih 1841-1850 in 1881-1890 ter v desetletju 1861-1870, ko sta vrednosti izenačeni, večja od pozne neonatalne umrljivosti. Zgodnja neonatalna umrljivost doseže svoj maksimum v desetletju 1811-1820 (58,3‰), pozna neonatalna umrljivost pa v istem desetletju doseže svoj minimum (14,1‰) in se nato skozi celotno obdobje rahlo povečuje z vmesnimi minimalnimi odstopanji, razen v desetletju 1881-1890, ko poskoči na vrednost 45,3‰ in tako doseže svoj maksimum. Že v naslednjem desetletju pa pade na vrednost, ki jo je zavzemala v prejšnjih desetletjih, to je malo nad 20‰, medtem ko je imela zgodnja neonatalna umrljivost ves čas večja nihanja.

Preglednica 6: Prebold, zgodnja in pozna neonatalna umrljivost

ČASOVNO OBDOBJE	Zgodnja neonatalna umrljivost 0-6 dni						Pozna neonatalna umrljivost 7-27 dni					
	Dečki		Deklice		Σ		Dečki		Deklice		Σ	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1801 - 1810	13	38,2	10	33,8	23	36,2	12	35,3	3	10,1	15	23,6
1811 - 1820	11	39,6	22	76,4	33	58,3	6	21,6	2	6,9	8	14,1
1821 - 1830	19	60,9	10	36,4	29	49,4	5	16,0	5	18,2	10	17,0
1831 - 1840	20	63,3	7	24,6	27	44,9	2	6,3	10	35,1	12	20,0
1841 - 1850	3	9,1	10	29,9	13	19,6	6	18,2	10	29,9	16	24,0
1851 - 1860	9	25,7	11	31,5	20	28,6	9	25,7	5	14,3	14	20,0
1861 - 1870	6	15,2	11	29,1	17	22,0	9	22,8	8	21,2	17	22,0
1871 - 1880	19	49,1	15	41,9	34	45,6	10	25,8	6	16,7	16	21,5
1881 - 1890	15	39,5	4	10,8	19	25,3	16	42,1	18	48,5	34	45,3
1891 - 1900	17	43,1	16	40,1	33	41,6	8	20,3	10	25,1	18	22,7
Skupaj	132	38,37	116	35,45	248	37,15	83	23,41	77	22,6	160	23,02

Slika 11: Prebold, primerjava zgodnje in pozne neonatalne umrljivosti

4.1.2.3 UMRLJIVOST OTROK OD 1. DO 14. LETA STAROSTI

Umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti v prvi polovici stoletja strmo pada. Od najvišje vrednosti 33,34 % v desetletju 1801-1810 na 18,32 % v desetletju 1831-1840. V naslednjih petih desetletjih se ustali okoli vrednosti 21 % . Nato konec stoletja (1890-1900) strmo pade in doseže najnižjo vrednost 17,30 %.

V prvi štirih desetletjih 19. stoletja je izrazito višja smrtnost dečkov. V desetletju 1841-1850 je umrljivost dečkov in deklic skoraj izenačena. V desetletjih 1851-1860, 1871-1880 in 181-1890 pa je večja umrljivost deklic. V zadnjem desetletju pa je zopet večji delež umrlih dečkov. V povprečju je umrljivost dečkov za 1,86% višja od umrljivosti deklic. V celem stoletju je umrlo 1152 otrok starih od 1 do 14 let ali v povprečju 23,125 % vseh umrlih ljudi.

Preglednica 7: Prebold, umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH OTROK 1-14 LET			DELEŽ UMRLIH OTROK(%) 1-14 LET		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ
1801 - 1810	94	68	162	19,34	13,99	33,34
1811 - 1820	80	52	132	18,34	11,98	30,41
1821 - 1830	69	45	114	16,01	10,44	26,45
1831 - 1840	40	34	74	9,90	8,42	18,32
1841 - 1850	50	49	99	10,53	10,31	20,84
1851 - 1860	55	67	122	9,75	11,88	21,63
1861 - 1870	55	53	108	10,83	10,43	21,26
1871 - 1880	59	63	122	9,95	10,62	20,57
1881 - 1890	60	63	123	10,31	10,82	21,13
1891 - 1900	55	41	96	9,91	7,39	17,30
Skupaj	617	535	1152	12,49	10,63	23,125

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika12: Prebold, delež umrlih otrok od dopolnjenega 1. leta do 14. leta starosti

Slika 13: Prebold, delež umrlih otrok od dopolnjenega 1. leta do 14. leta starosti, ločeno po spolu

4.1.2.4. UMR LJIVOST ODRASLIH

Preglednica 8 in slika 14 prikazujeta umrljivost odraslih (od 15. leta starosti naprej). Umr ljivost odraslih se je povečevala od začetka stoletja do desetletja 1841-1850, ko je dosegla najvišjo vrednost, 61,68 %, potem je rahlo upadala in se v zadnjem desetletju zopet nekoliko povišala. V povprečju pa znaša umrljivost odraslih 55,84 % vseh umrlih. Umr ljivost žensk je v povprečju višja od umrljivosti moških, saj je v vseh, razen v dveh desetletjih (1841-1850 in 1861-1870), višji delež umrlih žensk.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 8: Prebold, umrljivost odraslih

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH ODRASLIH			DELEŽ UMRLIH ODRASLIH (%)		
	MOSKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOSKI	ŽENSKE	SKUPAJ
1801 - 1810	93	122	215	37,35	51,48	44,24
1811 - 1820	103	113	216	46,82	52,80	49,77
1821 - 1830	111	125	236	48,68	61,58	54,76
1831 - 1840	116	120	236	56,86	60,00	58,42
1841 - 1850	139	154	293	61,78	61,60	61,68
1851 - 1860	162	177	339	58,91	61,25	60,11
1861 - 1870	146	146	292	64,89	57,71	57,48
1871 - 1880	142	196	338	50,53	61,06	57,00
1881 - 1890	141	182	323	51,84	58,71	55,50
1891 - 1900	153	177	330	57,09	61,67	59,46
Skupaj	1306	1512	2818	53,48	58,79	55,84

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 14: Prebold, delež umrlih odraslih

Slika 15: Prebold, delež umrlih odraslih, ločeno po spolu

4.1.2.5 SPLOŠNA UMRLJIVOST IN VITALNI INDEKS

Število umrlih prva štiri desetletja močno pada, od 486 umrlih v desetletju 1801-1810, do najnižje vrednosti v desetletju 1831-1840, ko umre 404 ljudi. V drugi polovici stoletja pa se kaže trend povečevanja števila umrlih, ko število umrlih ne pade pod 500 umrlih.

V prvih štirih desetletjih in v desetletju 1861-1870 umre več moških kot žensk, v vseh ostalih desetletjih pa umre več žensk. Skozi celo stoletje umre 78 žensk več.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Vitalni indeks je v vseh desetletjih višji od 100 %. Najvišji je v desetletju 1861-1870 (151,77), najnižji pa v desetletju 1851-1860 (123,94%). V povprečju je vitalni indeks 135,91.

Preglednica 9: Prebold, absolutno število vseh umrlih

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO VSEH UMRLIH			VITALNI INDEKS (%)
	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ	SKUPAJ
1801 - 1810	249	237	486	130,86
1811 - 1820	220	214	434	130,41
1821 - 1830	228	203	431	136,19
1831 - 1840	204	200	404	148,76
1841 - 1850	225	250	475	139,79
1851 - 1860	275	289	564	123,94
1861 - 1870	255	253	508	151,77
1871 - 1880	281	312	593	125,63
1881 - 1890	272	310	582	128,86
1891 - 1900	268	287	555	142,88
Skupaj	2477	2555	5032	135,91

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 16: Prebold, absolutno število umrlih

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 17: Prebold, število umrlih, ločeno po spolu

Slika 18: Prebold, vitalni indeks

4.1.2.6 POVPREČNA STAROST OB SMRTI

Povprečna starost ob smrti je najnižja na začetku stoletja, v desetletju 1801-1810, in sicer 26,77 let ter s 34,86 leti najvišja ob koncu stoletja oz. v desetletju 1890-1900. Kot je razvidno iz preglednice je povprečna starost ob smrti za moške za približno 3 leta nižja od povprečne starosti žensk. Razen v desetletjih 1831-1840 in 1841-1850 je povprečna starost žensk višja od povprečne starosti

moških. Najvišja razlika v povprečni starosti je v desetletju 1871-1880 (9,2 leti), najmanjša pa v desetletju 1841-1850 (1,06 let v prid moškim).

Preglednica 10: Prebold, povprečna starost ob smrti

DESETLETJA ROJSTEV	POVPREČNA STAROST (leta)		
	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
1801 - 1810	24,72	28,82	26,77
1811 - 1820	28,39	34,37	31,38
1821 - 1830	27,95	33,75	30,85
1831 - 1840	35,46	31,23	33,35
1841 - 1850	32,80	31,74	32,27
1851 - 1860	33,30	35,38	34,34
1861 - 1870	30,57	33,95	32,26
1871 - 1880	30,01	39,21	34,61
1881 - 1890	31,48	33,76	32,62
1891 - 1900	33,76	35,95	34,86
Skupaj	30,84	33,82	32,33

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 19: Prebold, povprečna starost ob smrti

Slika 20: Prebold, povprečna starost ob smrti, primerjava po spolu

4.1.3 STOPNJA NATALITETE, MORTALITETE IN NARAVNEGA PRIRASTKA TER VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA

Stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka je podana za leta popisov prebivalstva (1869, 1880, 1890, 1900).

Stopnja natalitete se do popisa leta 1890 zmanjšuje in doseže takrat tudi najnižjo vrednost (31,31‰). Ob naslednjem popisu leta 1900 pa doseže najvišjo vrednost 35,28 ‰. Stopnja mortalitete je v vseh obravnavanih letih nižja od stopnje natalitete. Najvišjo vrednost zavzema ob popisu leta 1869 (25,41 ‰) in se nato ob vsakem popisu niža in doseže najnižjo vrednost ob popisu leta 1900 (20,91 ‰). Naravni prirastek je vseskozi pozitiven in se giblje okrog vrednosti 9 ‰, razen ob popisu leta 1900, ko zaradi visoke rodnosti in nizke umrljivosti poskoči na 14,37 ‰.

Vitalni indeks zavzema ob vseh letih popisa prebivalstva vrednosti nad 100%. Najnižji je v letu 1869 (137,5 %) in se nato vseskozi povečuje in doseže najvišjo vrednost ob popisu leta 1900 (168,75 %).

Preglednica 11: Prebold, stopnja natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva

L e t a popisov prebivalcev	Š t e v i l o prebivalcev	Š t e v i l o živorojenih	Števílo umrlíh	Stopnja natalitete (‰)	S t o p n j a mortalitete (‰)	S t o p n j a naravnega prirastka (‰)	Vitalni indeks (%)
1869	2007	70	51	34,88	25,41	9,47	137,25
1880	2288	74	53	32,34	23,16	9,18	139,62
1890	2331	73	50	31,32	21,45	9,87	146,00
1900	2296	81	48	35,28	20,91	14,37	168,75

Slika 21: Prebold, stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva

4.1.4 MORTALITETNE TABLICE

Mortalitetne tablice so v prilogi na CD-ju. V rezultatih so podani samo nekateri parametri in primerjave.

4.1.4.1 PRIMERJAVA DELEŽA PREŽIVELIH (l_x) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE

Delež preživelih se pri obeh spolih precej zmanjša že v starostnem razredu od 10 do 19 let in se nato v naslednjih starostnih razredih počasi znižuje. V vseh starostnih razredih je v povprečju višji delež preživelih žensk, razen v starostnem razredu 80-89 in 100-109 je višji delež preživelih moških. Najmanjše preživetje tako za moške kot za ženske je značilno za desetletje 1801-1810. V tem desetletju je pri moških delež preživelih v starostnem razredu 10-19 le 39,27%, kar pomeni, da je

umrlo več kot 50% moških. Pri ženskem spolu je vrednost 50% dosežena v starostnem razredu 20-29 let.

Preglednica 12: Prebold, primerjava parametra lx po starostnih razredih za celo stoletje, moški

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	100,0	100,0	100,00	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
10-19	39,27	50,00	52,21	58,21	62,61	62,22	57,48	52,67	52,94	54,68
20-29	34,41	42,06	45,13	55,23	56,76	55,92	53,94	46,62	49,26	50,93
30-39	31,98	40,19	40,70	50,26	50,91	49,99	46,46	39,86	43,38	46,06
40-49	29,15	36,45	37,16	44,29	43,70	47,40	40,95	37,73	41,17	40,07
50-59	25,10	29,91	34,51	37,82	34,69	38,51	32,68	32,39	36,39	36,32
60-69	19,84	21,03	26,10	29,86	24,33	25,92	22,84	27,76	28,67	29,58
70-79	11,34	11,68	11,94	16,92	11,71	11,85	10,24	15,30	16,91	17,97
80-89	2,43	4,67	4,86	2,49	3,60	1,48	2,37	2,13	4,04	5,61
90-99	0,81	1,40	0,88	0,00	0,90	0,37	0,00	0,00	0,00	1,12
100-109	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Preglednica 13: Prebold, primerjava parametra lx po starostnih razredih za celo stoletje, ženske

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	100,0	100,0	100,00	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
10-19	52,56	53,77	66,34	60,00	64,69	64,48	61,20	65,38	60,32	62,37

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

9										
20-29	47,86	50,00	57,43	57,00	56,75	58,27	54,4	59,93	56,77	57,84
30-39	45,30	46,23	52,97	54,00	51,59	54,48	51,20	58,33	50,32	52,27
40-49	40,60	42,45	46,53	50,00	46,43	47,93	47,2	53,20	43,87	46,70
50-59	34,62	37,26	38,12	39,50	37,70	42,07	38,00	47,43	39,03	40,42
60-69	26,07	29,72	29,21	26,50	25,80	27,24	26,8	38,45	29,35	29,62
70-79	8,55	15,57	7,43	11,50	10,72	13,1	12,8	17,62	13,87	16,03
80-89	3,85	4,72	2,97	3,00	2,78	2,76	2,40	2,24	4,84	3,14
90-99	0,00	0,95	0,50	0,50	0,00	0,35	0,0	0,00	0,00	0,00
100-109	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

4.1.4.2 PRIMERJAVA VERJETNOSTI SMRTI (qx) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE

Verjetnost smrti je najvišja v prvem starostnem razredu. V povprečju je višja pri moškem (46%) kot pri ženskem (39%) spolu. V naslednjem starostnem razredu se verjetnost smrti močno zniža in je v povprečju 10% pri moških in 8 % pri ženskah. V starostnem razredu 20-29 let ostaja verjetnost smrti približno enaka kot v prejšnjem starostnem razredu.

V starostnem razredu 30-39 let se giblje verjetnost smrti za moške med 5,1% in 14,2 % ter za ženske med 7,4% in 13,8 %. V starostnem razredu 40-49 in 50-59 let se verjetnost smrti začne počasi povečevati tako pri moških kot pri ženskah, po tem starostem razredu pa strmo naraste pri obeh spolih.

Preglednica 14: Prebold, primerjava parametra qx po starostnih razredih za celo stoletje, moški

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	0,6073	0,5000	0,4779	0,4179	0,3739	0,3778	0,4252	0,4733	0,4706	0,4532
10-19	0,1238	0,1588	0,1356	0,0512	0,0934	0,1013	0,0616	0,1149	0,0695	0,0686
20-29	0,0706	0,0445	0,0848	0,0900	0,1031	0,1060	0,1387	0,1450	0,1194	0,0956
30-39	0,0885	0,0931	0,0870	0,1188	0,1416	0,0518	0,1186	0,0534	0,0509	0,1300
40-49	0,1393	0,1794	0,0713	0,1461	0,2061	0,1876	0,2019	0,1415	0,1161	0,0936
50-59	0,2096	0,2969	0,2437	0,2105	0,2986	0,3269	0,3011	0,1429	0,2121	0,1856
60-69	0,4284	0,4446	0,5425	0,4333	0,5187	0,5428	0,5517	0,4888	0,4102	0,3925

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

70-79	0,7848	0,6002	0,5930	0,8528	0,6926	0,8751	0,7685	0,8608	0,7611	0,6878
80-89	0,6667	0,7002	0,8189	1,0000	0,7500	0,7500	0,8312	1,0000	1,0000	0,8003
90-99	1,0000	1,0000	0,5000	0,0000	1,0000	1,0000	1,0000	0,0000	0,0000	1,0000
100-109	0,0000	0,0000	1,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000

Preglednica 15: Prebold, primerjava parametra q_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	0,4744	0,4623	0,3366	0,4000	0,3531	0,3552	0,3800	0,3462	0,3968	0,3787
10-19	0,0894	0,0701	0,1343	0,0500	0,1227	0,0963	0,1111	0,0833	0,0588	0,0753
20-29	0,0535	0,0754	0,0776	0,0526	0,0909	0,0650	0,0588	0,0267	0,1136	0,0889
30-39	0,1038	0,0815	0,1216	0,0741	0,1000	0,1202	0,0781	0,0879	0,1282	0,1381
40-49	0,1473	0,1223	0,1809	0,2100	0,1880	0,1223	0,1949	0,1084	0,1103	0,0565
50-59	0,2470	0,2026	0,2337	0,3291	0,3156	0,3525	0,2947	0,1893	0,2480	0,1901
60-69	0,6720	0,4761	0,7456	0,5660	0,5845	0,5191	0,5224	0,5417	0,5274	0,3705
70-79	0,5497	0,6969	0,5989	0,7391	0,7407	0,7893	0,8125	0,8729	0,6510	0,7843
80-89	1,0000	0,7987	0,8350	0,8333	1,0000	0,8732	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000
90-99	0,0000	1,0000	1,0000	1,0000	0,0000	1,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

9										
100- 109	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000

Slika 24: Prebold, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri moških

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

4.1.4.3 PRIMERJAVA PRIČAKOVANEGA TRAJANJA ŽIVLJENJA (ex0) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE

Iz preglednic 16 in 17 lahko razberemo, da je bila pričakovana dolžina življenja ob rojstvu skozi vse stoletje nižja pri dečkih. Dečki so tako lahko ob rojstvu pričakovali od najmanj 24,34 let v desetletju 1801-1810 do največ 34,51 let življenja v desetletju 1831-1840. Pri deklicah se te vrednosti gibljejo od najmanj 30,94 let (1801-1810) do največ 38,26 let (1871-1880). V povprečju so lahko dečki in deklice v tem starostnem razredu pričakovali še približno 33,21 let življenja.

Najvišja pričakovana življenjska doba tako za dečke kot tudi za deklice je bila v starostnem razredu od 10 do 19 let. Dečki so v povprečju v tem razredu lahko pričakovali še 43,88 let, deklice pa 44,11 let. V starostnem razredu do 9 let so lahko deklice v povprečju pričakovale skoraj 4 leta življenja več kot dečki, medtem ko se v tem razredu razlika zmanjša na le še slabe 3 mesece v prid deklicam. V desetletjih 1801-1810, 1821-1830, 1831-1840 in 1881-1890 pa je pričakovana življenjska doba celo višja pri dečkih. Od tega starostnega razreda (10 do 19 let) naprej pride do preobrata in tako lahko v vseh starostnih razredih naprej pričakujemo v povprečju višjo starost pri moških kot pri ženskah.

Slika 28 prikazuje pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu ter povprečno starost ob smrti za moške. Iz gafa je razviden podoben potek krivulj, le da so vrednosti pričakovane življenjske dobe za molenkost višje od povprečne starosti ob smrti. Le v desetletju 1831-1840 je povprečna starost ob smrti višja od pričakovane življenjske dobe. Tudi slika 29, ki prikazuje starost ob smrti in pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu pri ženskah, kaže podobno sliko.

Preglednica 16: Prebold, primerjava parametra e_x0 po starostnih razredih za celo stoletje, moški

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	24,44	28,74	30,39	34,51	33,92	34,40	31,76	31,03	32,28	33,23
10-19	44,49	42,48	43,64	45,69	41,19	42,24	41,55	44,42	46,52	46,63
20-29	39,94	39,55	39,70	37,89	34,92	36,44	33,95	39,54	39,62	39,70
30-39	32,73	31,16	33,47	30,89	28,36	30,17	28,61	35,40	34,32	33,37
40-49	24,20	23,85	26,19	24,66	22,21	21,48	21,78	26,55	25,89	27,61
50-59	18,69	17,73	17,81	18,03	16,68	15,29	16,03	18,95	18,63	19,94
60-69	12,35	13,44	11,94	11,49	11,66	10,28	10,78	11,28	12,31	13,35
70-79	7,86	10,20	10,17	6,47	8,84	6,56	7,9	6,39	7,39	8,74
80-89	8,35	8,00	7,72	5,00	7,50	7,50	7,53	5,00	5,00	7,00
90-99	5,06	5,00	10,00	0,00	5,00	5,00	5,00	0,00	0,00	5,00
100-109	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Preglednica 17: Prebold, primerjava parametra e_x0 po starostnih razredih za celo stoletje, ženske

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	30,94	33,07	35,15	35,20	34,50	36,07	34,40	38,26	34,84	37,13
10-19	44,36	47,20	40,45	45,33	40,60	43,18	43,04	45,87	44,46	46,51
20-29	38,22	40,38	35,95	37,45	35,58	37,25	37,79	39,58	36,93	39,76

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 26: Prebold, primerjava pričakovanega trajanja življenja skozi stoletje pri moških

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 28: Prebold, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za moške

Slika 29: Prebold, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za ženske

4.2 SV. JURIJ OB TABORU

4.2.1. RODNOST

4.2.1.1. ABSOLUTNO ŠTEVILO ŽIVOROJENIH

Število živorojenih otrok se skozi stoletje spreminja, najvišji vrednosti dobimo na začetku (637 rojenih otrok) in na koncu stoletja (664 rojenih otrok). Kaže se trend upadanja rojstev do desetletja 1871-1880, ko se tudi rodi najmanj otrok (472), v zadnjih dveh desetletjih pa število rojstev zopet močno naraste.

Skozi celo stoletje se je rodilo več dečkov kot deklic, povprečni koeficient maskulinitete je 113,6. Največja razlika je v prvem desetletju, ko se rodi 67 dečkov več, vendar je koeficient maskulinitete najvišji v desetletju 1871-1880 (131,4), ko se rodi 64 dečkov več kot deklic. Najmanjša razlika, vendar še vedno v prid dečkom, je v desetletju 1811-1820, z 20 porodov dečkov več, koeficient maskulinitete je 106,8. V celem stoletju se je rodilo 3084 dečkov in 2728 deklic, vsega skupaj 5812 otrok.

Preglednica 18: Tabor, absolutno število živorojenih, rojstva po spolu in razmerje rojstev med spoloma po časovnih obdobjih

Časovno obdobje	Število živorojenih otrok						Skupaj	Koeficient maskulinitete
	Dečki			Deklice				
	Živoroj.	Mrtvor.	Σ	Živoroj.	Mrtvor.	Σ		
1801-1810	342	10	352	279	6	285	637	123,5
1811-1820	307	7	314	292	2	294	608	106,8
1821-1830	317	2	319	280	0	280	599	113,9
1831-1840	318	1	319	287	0	287	606	111,1
1841-1850	295	4	299	260	3	263	562	113,7

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

1851-1860	256	16	272	245	6	251	523	108,4
1861-1870	270	14	284	256	7	263	547	108,0
1871-1880	261	7	268	203	1	204	472	131,4
1881-1890	304	7	311	280	3	283	594	109,9
1891-1900	340	6	346	313	5	318	664	108,8
Skupaj	3010	74	3084	2695	33	2728	5812	113,6

Slika 30: Tabor, skupno število živorojenih

Slika 31: Tabor, število živorojenih, ločeno po spolu, po časovnih obdobjih

4.2.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV

Porodi dvojčkov so prisotni v vseh desetletjih. Najmanj porodov dvojčkov beležimo v desetletju 1801-1810 s samo enim porodom dvojčkov (0,16%), največ porodov pa v desetletju 1861-1870 z 11 porodi dvojčkov oziroma z 2,05 % glede na vsa rojstva. Porodov trojčkov nismo zasledili.

Preglednica 19: Tabor, pogostost porodov dvojčkov

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

ČASOVNO OBDOBJE	POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV	
	ŠTEVILO	ODSTOTEK (%)
1801 - 1810	1	0,16
1811 - 1820	5	0,83
1821 - 1830	5	0,84
1831 - 1840	5	0,83
1841 - 1850	6	1,08
1851 - 1860	6	1,16
1861 - 1870	11	2,05
1871 - 1880	3	0,64
1881 - 1890	4	0,68
1891 - 1900	5	0,76
Skupaj	51	0,90

Slika 32: Tabor, pogostost porodov dvojčkov

4.2.2 UMRLJIVOST

4.2.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV

Delež umrlih dojenčkov je najvišji v prvem desetletju (28,89%), najnižji pa v desetletju 1821-1830 (16,71%), v povprečju pa je 20,42 %. V vseh desetletjih je delež umrlih dečkov večji od deleža umrlih deklic.

Stopnja umrljivosti dojenčkov znaša v povprečju 155,64 ‰. Umrljivost dečkov je, razen v desetletju 1821-1830, večja od umrljivosti deklic. V povprečju znaša umrljivost dečkov 173,25 ‰ ali 173,25 umrlih dečkov na 1000 živorojenih dečkov ter umrljivost deklic 135,22 ‰ ali 135,22 umrlih deklic na 1000 živorojenih deklic. Umrljivost dečkov je tako za povprečno 38,03 ‰ višja. Najvišjo stopnjo umrljivosti, tako za dečke kot deklice, dobimo v desetletju 1801-1810, ko stopnja umrljivosti preseže 200‰ (261,36‰ za dečke, 217,45‰ za deklice). Najnižja stopnja umrljivosti je za dečke 106,58‰ v desetletju 1821-1830 in za deklice 104,53 ‰ v desetletju 1831-1840.

Preglednica 20: Tabor, umrljivost dojenčkov

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH DOJENČKOV			DELEŽ UMRLIH DOJENČKOV (%)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ
1801 - 1810	92	62	154	17,26	11,63	28,89
1811 - 1820	56	39	95	11,99	8,35	20,34
1821 - 1830	34	30	64	8,88	7,83	16,71
1831 - 1840	39	30	69	10,16	7,81	17,97
1841 - 1850	48	40	88	10,46	8,71	19,17

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

1851 - 1860	53	32	85	11,04	6,67	17,71
1861 - 1870	55	34	89	12,88	7,96	20,84
1871 - 1880	48	27	75	12,73	7,16	19,89
1881 - 1890	55	33	88	12,91	7,75	20,66
1891 - 1900	55	44	99	12,25	9,80	22,05
Skupaj	535	371	906	12,06	8,37	20,42

Preglednica 21: Tabor, stopnja umrljivosti dojenčkov

ČASOVNO OBDOBJE	STOPNJA UMRLJIVOSTI DOJENČKOV (‰)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPNA
1801 - 1810	261,36	217,54	241,76
1811 - 1820	178,34	132,63	156,00
1821 - 1830	106,58	107,14	106,84
1831 - 1840	122,26	104,53	113,86
1841 - 1850	160,53	152,09	156,58
1851 - 1860	194,85	121,67	162,52
1861 - 1870	193,66	129,28	162,70
1871 - 1880	179,10	132,35	158,90
1881 - 1890	176,85	116,61	148,15
1891 - 1900	158,96	138,36	149,10
Skupaj	173,25	135,22	155,64

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 33: Tabor, delež umrlih dojenčkov

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 34: Tabor, delež umrlih dojenčkov, ločeno po spolu

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 35: Tabor, stopnja umrljivosti dojenčkov

Slika 36: Tabor, stopnja umrljivosti, ločeno po spolu

4.2.2.2 NEONATALNA IN POSTNEONATALNA UMRLJIVOST

Neonatalna umrljivost je skozi celotno obdobje nižja od postneonatalne umrljivosti. Najnižja je v obdobju 1831-1840 (21,4‰) ter najvišja v desetletju 1801-1810 (69,1‰). Neonatalna umrljivost se prva štiri desetletja znižuje, nato v obdobju 1841-1850 in 1851-1860 zopet naraste, v naslednjih desetletjih pa se giblje med 50,8 ‰ in 58,9 ‰. V zadnjem desetletju (1891-1900) pa se zniža na 31,1 ‰. Krivulja postneonatalne umrljivosti v splošnem sledi krivulji neonatalne umrljivosti. Tudi postneonatalna umrljivost je najvišja v desetletju 1801-1810 (172,7), vendar pa doseže svoj

minimum že desetletje prej, 1821-1830 (76,8%), ter se v zadnjem desetletju, ko se neonatalna umrljivost zniža, postneonatalna poveča.

Preglednica 22: Tabor, neonatalna in postneonatalna umrljivost

Časovno obdobje	Neonatalna umrljivost 0-27 dni						Postneonatalna umrljivost 28 dni - 1 leto					
	Dečki		Deklice		Σ		Dečki		Deklice		Σ	
	n	‰	n	‰	n	‰	n	‰	n	‰	n	‰
1801 - 1810	27	76,7	17	59,6	44	69,1	65	184,6	45	157,9	110	172,7
1811 - 1820	20	63,7	12	40,8	32	52,6	36	114,6	27	91,8	63	103,6
1821 - 1830	11	34,5	7	25,0	18	30,0	23	72,1	23	82,1	46	76,8
1831 - 1840	11	34,5	2	7,0	13	21,4	28	87,8	28	97,6	56	92,4
1841 - 1850	14	46,8	11	41,8	25	44,5	34	113,7	29	110,3	63	112,1
1851 - 1860	23	84,5	10	39,8	33	63,1	30	110,3	22	87,6	52	99,4
1861 - 1870	21	73,9	11	41,8	32	58,5	34	119,7	23	87,4	57	104,2
1871 - 1880	22	82,1	2	9,8	24	50,8	26	97,0	25	122,5	51	108,0
1881 - 1890	19	61,1	16	56,5	35	58,9	36	115,7	17	60,0	53	89,2
1891 - 1900	18	52,0	8	25,1	26	31,1	37	106,9	36	113,2	73	109,9
Skupaj	186	60,98	96	34,7	282	48	349	112,2	275	94,7	624	106,8

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 37: Tabor, natalna, neonatalna in postneonatalna umrljivost

Slika 38: Tabor, postneonatalna umrljivost, ločeno po spolu

Slika 39: Tabor, neonatalna umrljivost, ločeno po spolu

Preglednica 23 in slika 40 prikazujeta zgodnjo in pozno neonatalno umrljivost. Zgodnja neonatalna umrljivost je skozi celo stoletje višja od pozne neonatalne umrljivosti, največja razlika je v desetletju 1861-1870, ko doseže zgodnja neonatalna umrljivost 53,0 %, pozna neonatalna umrljivost pa le 5,5%.

Preglednica 23: Tabor, zgodnja in pozna neonatalna umrljivost

Č a s o v n o obdobje	Zgodnja neonatalna umrljivost 0-6 dni						Pozna neonatalna umrljivost 7-27 dni					
	Dečki		Deklice		Σ		Dečki		Deklice		Σ	
	n	%o	n	%o	n	%o	n	%o	n	%o	n	%o
1801 - 1810	18	51,1	8	28,1	26	40,8	9	25,6	9	31,5	18	28,2
1811 - 1820	13	41,4	7	23,8	20	32,9	7	22,3	5	17,0	12	19,7

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

1821 - 1830	9	28,2	3	10,7	11	18,4	2	6,3	4	14,3	6	10,0
1831 - 1840	8	25,1	1	3,48	9	14,8	3	9,4	1	3,5	4	6,6
1841 - 1850	10	33,4	6	22,8	16	28,5	4	13,3	5	19,0	9	16,0
1851 - 1860	20	73,5	8	31,9	28	53,5	3	11,0	2	8,0	5	9,6
1861 - 1870	20	70,4	9	34,2	29	53,0	1	3,5	2	7,6	3	5,5
1871 - 1880	12	44,8	2	9,8	14	29,7	10	37,3	0	0	10	21,2
1881 - 1890	14	12,9	8	28,3	22	37,0	5	16,1	8	28,3	13	21,9
1891 - 1900	9	26,0	7	22,0	16	24,1	9	26,0	1	3,1	10	15,1
Skupaj	133	40,68	59	21,51	191	33,27	53	17,08	37	13,23	90	15,38

Slika 40: Tabor, zgodnja in pozna neonatalna umrljivost

4.2.2.3 UMRLJIVOST OTROK OD 1. DO 14. LETA STAROSTI

Delež umrlih otrok v starosti od 1 do 14 let je najvišji na začetku stoletja 1801-1810 (28,14%), 1811-1820 (25,90%) in 1821-1830 (15,10%). V naslednjem desetletju 1831-1840 močno pade in doseže najnižjo vrednost (15,10%). V desetletju 1841-1850 zopet naraste nad 20 % (22,44%). V

desetletjih 1851-1860, 1861-1870, 1871-1880, 1881-1890 se giblje med 17 in 19 odstotkih, v zadnjem desetletju 1891-1900 pa zopet preseže 20% (21,82%).

V povprečju je delež umrlih dečkov za 0,87% višji od deleža umrlih deklic. V desetletjih 1831-1840, 1841-1850, 1861-1870 in 1871-1880 je delež umrlih deklic višji od deleža umrlih dečkov. V celem stoletju je umrlo 947 otrok starih od 1 do 14 let oz. 21,37% vseh umrlih.

Preglednica 24: Tabor, število umrlih otrok od 1-14 let

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH OTROK 1-14 LET			DELEŽ UMRLIH OTROK 1-14 LET (%)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ
1801 - 1810	91	59	150	17,07	11,07	28,14
1811 - 1820	64	57	121	13,70	12,20	25,90
1821 - 1830	60	47	107	15,66	12,27	27,93
1831 - 1840	27	31	58	7,03	8,07	15,10
1841 - 1850	46	57	103	10,02	12,42	22,44
1851 - 1860	53	36	89	11,04	7,50	18,54
1861 - 1870	38	44	82	8,90	10,30	19,20
1871 - 1880	31	35	66	8,22	9,28	17,50
1881 - 1890	37	36	73	8,68	8,45	17,13
1891 - 1900	49	49	98	10,91	10,91	21,82
Skupaj	496	451	947	11,12	10,25	21,37

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 41: Tabor, delež umrlih otrok starih od 1. do 14. leta

Slika 42: Tabor, delež umrlih otrok starih od 1. do 14. leta, ločeno po spolu

4.2.2.4 UMRLJIVOST ODRASLIH

Umrljivost odraslih je najnižja v desetletju 1801-1810, nato se poviša in se skozi celo stoletje giblje med 53,75 in 63,75 %, razen v desetletju 1831-1840 je nekoliko višja (66,96%). V povprečju znaša umrljivost odraslih 58,20%. V vseh obdobjih je bila umrljivost žensk višja od umrljivosti moških, v povprečju za 7,61%.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 25: Tabor, umrljivost odraslih

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH ODRASLIH			DELEŽ UMRLIH ODRASLIH (%)		
	MOSKI	ZENSKE	SKUPAJ	MOSKI	ZENSKE	SKUPAJ
1801 - 1810	113	116	229	38,18	48,95	42,96
1811 - 1820	128	123	251	51,61	56,16	53,75
1821 - 1830	99	113	212	51,30	59,47	55,35
1831 - 1840	118	139	257	64,13	69,50	66,93
1841 - 1850	117	151	268	55,45	60,89	58,39
1851 - 1860	143	163	306	57,43	70,56	63,75
1861 - 1870	133	123	256	58,85	61,19	59,95
1871 - 1880	117	119	236	59,69	65,75	62,60
1881 - 1890	120	145	265	56,60	67,75	62,21
1891 - 1900	110	142	252	51,40	60,43	56,12
Skupaj	1198	1334	2532	54,46	62,07	58,20

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 43: Tabor, delež umrlih odraslih

Slika 44: Tabor, delež umrlih odraslih, ločeno po spolu

4.2.2.5 SPLOŠNA UMRLJIVOST IN VITALNI INDEKS

Število umrlih je najvišje v desetletju 1801-1810, ko je umrlo 533 ljudi, in najmanjše v desetletju 1821-1830, 383 umrlih ljudi. Prva tri desetletja število umrlih pada, nato naslednja tri desetletja zopet narašča, temu sledita dve desetletji z manjšim številom umrlih, v zadnjem desetletju pa se število umrlih zopet poveša.

V celem stoletju je umrlo 73 moških več kot žensk. Največja razlika je v desetletju 1801-1810, ko umre 59 moških več kot žensk. V desetletju 1891-1890 je število umrlih po spolu skoraj izenačeno (212 umrlih moških, 214 umrlih žensk). Največ moških umre v desetletju 1801-1810 (296) ter najmanj v desetletju 1831-1840 (184). Za ženske sta to desetletji 1841-1850 (248) in 1871-1880 (181). V desetletjih 1831-1840, 1841-1850, 1881-1890, 1891-1900 je umrlo več žensk kot moških.

Vitalni indeks je skozi celo stoletje nad 100 %. Najvišji je v desetletju 1831-1840 (157,81%), najnižji pa v desetletju 1851-1860 (108,96%). V povprečju je vitalni indeks 133,59 %.

Preglednica 26: Tabor, splošna umrljivost in vitalni indeks

ČASOVNO OBDOBJE	ABSOLUTNO ŠTEVILO UMRLIH			VITALNI INDEKS (%)
	moški	ženske	skupaj	
1801 - 1810	296	237	533	119,51
1811 - 1820	248	219	467	130,19
1821 - 1830	193	190	383	156,40
1831 - 1840	184	200	384	157,81
1841 - 1850	211	248	459	122,44
1851 - 1860	249	231	480	108,96
1861 - 1870	226	201	427	128,10
1871 - 1880	196	181	377	125,20
1881 - 1890	212	214	426	139,44
1891 - 1900	214	235	449	147,88
Skupaj	2229	2156	4385	133,59

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 45: Tabor, absolutno število umrlih

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 46: Tabor, število umrlih, ločeno po spolu

Slika 47: Tabor, vitalni indeks

4.2.2.6 POVPREČNA STAROST OB SMRTI

V povprečju so prebivalci v Taboru doživeli 32,75 let. V vseh desetletjih, razen v desetletju 1831-1840, je povprečna starost ob smrti za ženske višja. Ženske so živele v povprečju 4,32 let dlje kot moški. Najvišja povprečna starost ob smrti je za ženske 39,38 let (1851-1860) in za moške 36,82 let (1831-1840) ter najnižja 28,87 let za ženske in 21,50 let za moške obakrat v desetletju 1801-1810.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 27: Tabor, povprečna starost ob smrti

ČASOVNO OBDOBJE	POVPREČNA STAROST OB SMRTI (leta)		
	moški	ženske	skupaj
1801 - 1810	21,50	25,87	23,69
1811 - 1820	29,16	34,06	31,61
1821 - 1830	28,50	30,31	29,41
1831 - 1840	36,82	34,83	35,83
1841 - 1850	28,31	34,90	31,61
1851 - 1860	30,62	39,38	35,00
1861 - 1870	32,29	36,02	34,16
1871 - 1880	34,43	38,78	36,61
1881 - 1890	33,31	39,25	36,28
1891 - 1900	30,96	35,70	33,33
Skupaj	30,59	34,91	32,75

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 48: Tabor, povprečna starost ob smrti

Slika 49: Tabor, povprečna starost ob smrti, ločeno po spolu

4.2.3 STOPNJA NATALITETE, MORTALITETE IN NARAVNEGA PRIRASTKA TER VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA

Tudi za župnijo Tabor so izračunane vrednosti natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalnega indeksa za leta 1869, 1880, 1890 in 1900.

Stopnja natalitete se vseskozi povečuje, od vrednosti 27,64 ‰ (1869) do vrednosti 33,52‰ (1900). V nasprotju z nataliteto pa mortaliteta pada, iz vrednosti 22,56 ‰ v letu 1869 na 14,96 ‰ v letu

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

1900. Posledica tega je strmo povečevanje naravnega prirastka. V letu 1869 je znašal 5,08 ‰ ob popisu leta 1900 pa kar 18,57 ‰. Tudi vitalni indeks za leta popisov prebivalstva strmo narašča in ob popisu leta 1900 celo preseže 200%.

Preglednica 28: Tabor, stopnja natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva

L e t a popisov prebivalcev	Š t e v i l o prebivalcev	Š t e v i l o živorojenih	Števílo umrlih	Stopnja natalitete (‰)	S t o p n j a mortalitete (‰)	S t o p n j a naravnega prirastka (‰)	V i t a l n i indeks (%)
1869	1773	49	40	27,64	22,56	5,08	122,50
1880	1795	54	40	30,08	22,28	7,80	135,00
1890	1895	60	35	31,66	18,47	13,19	171,43
1900	1939	65	29	33,52	14,96	18,57	224,14

Slika 50: Tabor, stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva

4.2.4 MORTALITETNE TABLICE

Mortalitetne tablice za župnijo Sv. Jurij ob Taboru so v prilogi na CD-ju.

4.2.4.1 PRIMERJAVA DELEŽA PREŽIVELIH (lx) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE

Delež preživelih je do starostnega razreda 60-69 let višji pri ženskem spolu, razen v desetletju 1831-1840, ko je že v starostnem razredu od 40 do 49 let večji delež preživelih moških. V starostnem razredu od 70 do 79 let pa je v večini večji delež preživelih moških, razen v desetletju 1851-1860 in 1861-1870, ko je večji delež preživelih žensk.

Preglednica 29: Tabor, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, moški

x	1801- 1810	1811- 1820	1821- 1830	1831- 1840	1841- 1850	1851- 1860	1861- 1870	1871- 1880	1881- 1890	1891- 1900
0-9	100,0	100,0	100,00	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
10-19	40,54	56,85	55,44	64,67	61,61	59,84	59,29	61,22	58,02	54,67
20-29	36,15	49,59	46,63	61,41	56,87	52,21	54,42	57,65	53,77	47,20
30-39	31,42	44,35	42,49	58,15	51,66	44,98	49,55	50,51	47,17	43,00
40-49	27,37	39,91	38,35	51,63	46,92	41,77	44,24	45,92	44,34	39,26
50-59	23,99	33,46	33,68	41,85	37,44	34,54	38,49	39,29	41,51	37,39
60-69	18,92	25,39	20,21	36,42	29,38	23,29	30,53	32,66	32,08	31,78
70-79	10,47	12,49	6,22	17,94	11,37	10,44	12,83	17,86	19,81	22,90
80-89	2,70	3,62	2,59	4,90	2,84	3,61	0,88	5,10	5,19	5,61
90-99	00,00	0,80	0,52	1,09	0,00	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00
100-109	00,00	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Preglednica 30: Tabor, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 51: Tabor, primerjava parametra lx po starostnih razredih za celo stoletje, moški

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 52: Tabor, primerjava parametra l_x po starostnih razredih za celo stoletje, ženske

4.2.4.2 PRIMERJAVA VERJETNOSTI SMRTI (q_x) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE

Verjetnost smrti je tako pri moškem kot tudi pri ženskem spolu najvišja v starosti do 9 let. Pri moških se giblje med 35 % in 59 %, pri ženskah pa je nekoliko nižja in se giblje med 28 % in 46%. V naslednjem starostnem razredu verjetnost smrti močno pade, nato se počasi dviguje, od starostnega razreda 50-59 pa močno naraste. Do starostnega razreda od 20 do 29 let je v povprečju višja verjetnost smrti pri moških, nato pa v vseh nadaljnjih starostnih razredih pri ženskah. Izjema je le starostni razred od 80 do 89 let, ko je višja verjetnost smrti pri moških.

Preglednica 31: Tabor, primerjava parametra q_x po starostnih razredih za celo stoletje, moški

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	0,5946	0,4315	0,4456	0,3533	0,3839	0,4016	0,4071	0,3878	0,4198	0,4533
10-19	0,1083	0,1277	0,1589	0,0504	0,0769	0,1275	0,0821	0,0586	0,0733	0,1366
20-29	0,1308	0,1057	0,0888	0,0531	0,0916	0,1385	0,0895	0,1238	0,1227	0,0890
30-39	0,1289	0,1001	0,0974	0,1121	0,0917	0,0714	0,1070	0,0909	0,0600	0,0870
40-49	0,1235	0,1616	0,1218	0,1894	0,2020	0,1731	0,1300	0,1444	0,0638	0,0476
50-59	0,2113	0,2412	0,3999	0,1297	0,2153	0,3257	0,2068	0,1687	0,2272	0,1500
60-69	0,4466	0,5081	0,6922	0,5074	0,6130	0,5517	0,5797	0,4531	0,3825	0,2794
70-79	0,7421	0,7102	0,5836	0,7269	0,7502	0,6542	0,9314	0,7144	0,7380	0,7550
80-89	1,0000	0,7790	0,7992	0,7775	1,0000	0,8892	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 53: Tabor, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri moških

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 54: Tabor, primerjava verjetnosti smrti skozi stoletje pri ženskah

4.2.4.3 PRIMERJAVA PRIČAKOVANEGA TRAJANJA ŽIVLJENJA (ex0) PO STAROSTNIH RAZREDIH ZA CELO STOLETJE

Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu je v povprečju nižje pri moškem spolu. Skozi celo stoletje, razen v desetletju 1831-1840, lahko deklice pričakujejo višjo življenjsko dobo, v povprečju za 3,34 leta. Pričakovano trajanje življenja se v naslednjem starostnem razredu zelo poveča in je v povprečju za malenkost višje pri moškem spolu. V starostnem razredu od 30-39 let je, razen v desetletju 1851-1860 in 1861-170, skozi vso stoletje pričakovano trajanje življenja višje pri moškem spolu. Tudi v starostnem razredu od 40-49 let dobimo podobno sliko. V starostnem razredu od 50-59 let pa lahko v vseh desetletjih pričakujemo višjo življenjsko dobo pri moškem spolu.

Na slikah 57 in 58 je prikazana povprečna starost ob smrti in pričakovana življenjska doba ob rojstvu, posebej za moške in ženske. Obe vrednosti sta dokaj izenačeni, razen v desetletju 1841-1850 je pričakovana dolžina življenja nekoliko višja od povprečne starosti ob smrti za moške.

Preglednica 33: Tabor, primerjava parametra ex0 po starostnih razredih za celo stoletje, moški

x	1801-1810	1811-1820	1821-1830	1831-1840	1841-1850	1851-1860	1861-1870	1871-1880	1881-1890	1891-1900
0-9	24,16	31,69	29,61	38,80	34,84	32,11	34,02	36,02	35,19	33,18
10-19	42,25	41,94	39,39	47,27	43,38	40,30	43,95	45,67	47,03	46,55
20-29	36,77	37,35	35,89	39,52	36,58	35,46	37,44	38,19	40,35	43,13
30-39	31,56	31,17	28,90	31,45	29,77	30,35	30,62	32,88	35,30	36,85
40-49	25,49	24,08	21,48	24,79	22,27	22,30	23,70	25,67	27,23	29,89

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 57: Tabor, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za moške

Slika 58: Tabor, primerjava povprečne starosti ob smrti in pričakovane dolžine življenja ob rojstvu za ženske

4.3. MARIJA REKA

4.3.1. RODNOST

Za desetletje 1801-1810 ni popolnih podatkov, zato je to desetletje izpuščeno.

Število rojstev je najnižje v desetletju 1811-1820 (101 rojenih otrok) in najvišje zadnji dve desetletji 1881-1890 in 1891-1900 s 155 rojenimi otroki. V vseh desetletjih, razen v desetletju 1851-1860, se rodi več dečkov kot deklic. Povprečna stopnja maskulinitete je 125,45. Najvišjo stopnjo

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

maskulinitete dobimo v desetletju 1841-1850, ko se na 100 rojenih deklic rodi 157,78 dečkov. Najnižja pa je v desetletju 1851-1860, ko se na 100 rojenih deklic rodi le 98,15 dečkov. Najvišja razlika med rojstvi dečkov in deklic je v desetletju 1841-1850 s 26 rojenimi dečki več. V celem stoletju se rodi 655 dečkov in 533 deklic oziroma 122 deklic manj.

Preglednica 35: Marija Reka, absolutno število živorojenih, rojstva po spolu in razmerje rojstev med spoloma po časovnih obdobjih

Časovno obdobje	Število živorojenih otrok						Skupaj	Koefficient maskulinitete
	Dečki			Deklice				
	Živoroj.	Mrtvor.	Σ	Živoroj.	Mrtvor.	Σ		
1801-1810	/	/	/	/	/	/	/	/
1811-1820	53	1	54	47	0	47	101	114,89
1824-1830	75	3	78	53	0	53	131	147,17
1831-1840	79	1	80	70	1	71	151	112,68
1841-1850	67	4	71	44	1	45	116	157,78
1851-1860	50	3	53	52	2	56	107	98,15
1861-1870	77	1	78	65	2	67	145	116,42
1871-1880	75	0	75	55	1	56	129	130,36
1881-1890	81	0	75	73	1	74	155	109,46
1891-1900	87	4	91	62	2	64	155	142,19
Skupaj	644	17	655	521	10	533	1190	125,45

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 59: Marija Reka, absolutno število živorojenih

Slika 60: Marija Reka, absolutno število živorojenih, ločeno po spolu

4.3.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV

Porodi dvojčkov so v Marija Reki najbolj pogosti sredi stoletja. Na začetku in koncu stoletja porodov dvojčkov nismo zasledili. Največ dvojčkov se je rodilo v desetletju 1851-1860 (4,08% glede na vse porode v tem desetletju). V desetletju 1881-1890 pa zasledimo 1 porod trojčkov.

Preglednica 36: Marija Reka, pogostost porodov dvojčkov

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

ČASOVNO OBDOBJE	POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV		TROJČKOV
	ŠTEVILO	ODSTOTEK (%)	ŠTEVILO
1801 - 1810	/	/	
1811 - 1820	0	0,00	
1821 - 1830	0	0,00	
1831 - 1840	4	0,00	
1841 - 1850	2	1,83	
1851 - 1860	4	4,08	
1861 - 1870	1	0,70	
1871 - 1880	3	2,36	
1881 - 1890	2	1,33	1
1891 - 1900	0	0,00	
Skupaj	16	1,14	

Slika 61: Marija Reka, pogostost porodov dvojčkov

4.3.2 UMRLJIVOST

4.3.2.1 UMRLJIVOST DOJENČKOV

Največji delež umrlih dojenčkov je v desetletju 1861-1870 (25,84%), najmanjši pa desetletje za tem 1871-1880 (10,99%). Visoka umrljivost je še v desetletjih 1811-1820 (22,77%), 1841-1850

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

(20,22%), 1881-1890 (24,24%) in 1891-1900 (21,78%). V ostalih desetletjih je umrljivost pod 20%.

V povprečju je delež umrlih dečkov za 3,93% višji od deleža umrlih deklic. V vseh desetletjih, razen v desetletjih 1861-1870 in 1871-1880 in v desetletju 1881-1890, ko je umrljivost dečkov in deklic izenačena, umre več dečkov kot deklic.

Preglednica 37: Marija Reka, umrljivost dojenčkov

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH DOJENČKOV			DELEŽ UMRLIH DOJENČKOV (%)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ
1801 - 1810	/	/	/	/	/	/
1811 - 1820	16	7	23	15,84	6,93	22,77
1821 - 1830	14	5	19	12,50	4,46	12,96
1831 - 1840	8	5	13	8,79	5,49	14,28
1841 - 1850	13	5	18	14,60	5,62	20,22
1851 - 1860	11	5	16	11,00	5,00	17,98
1861 - 1870	11	12	23	12,36	13,48	25,84
1871 - 1880	2	8	10	2,20	8,79	10,99
1881 - 1890	8	8	16	12,12	12,12	24,24
1891 - 1900	15	7	22	14,85	6,93	21,78
Skupaj	98	62	160	11,58	7,65	19,01

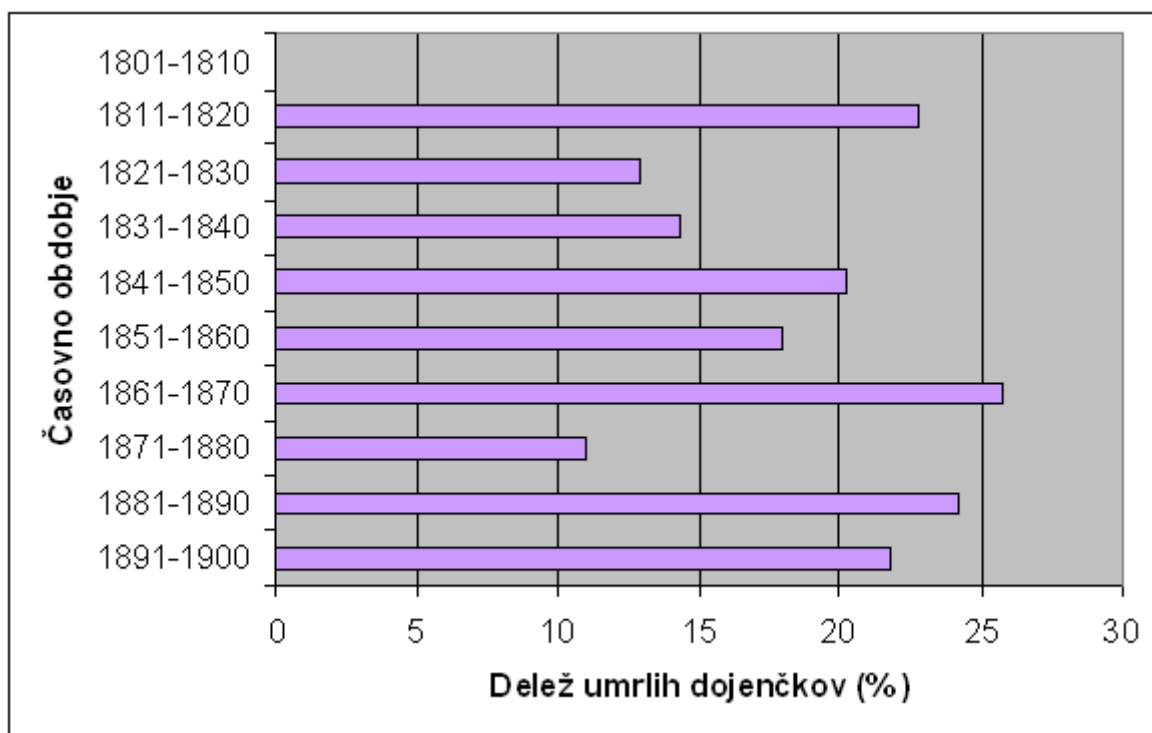
Stopnja umrljivosti je najvišja na začetku stoletja (227,72 ‰), nato se zmanjšuje do vrednosti 86,09 ‰ v desetletju 1831-1840. V desetletjih 1841-1850, 1851-1860 in 1861-1870 se ustali okrog vrednosti 150 ‰. V desetletju 1871-1880 pa pade na najnižjo vrednost (77,51 ‰) ter se nato zopet postopno povečuje do vrednosti 141,93‰. V obdobju 1811-1820, 1821-1830,

1831-1840, 1841-1850 in 1851-1860 je stopnja umrljivosti dečkov precej višja od stopnje umrljivosti deklic. V naslednjih treh desetletjih pa stopnja umrljivosti deklic preseže stopnjo umrljivosti dečkov. V zadnjem desetletju 1891-1900 pa se stopnja umrljivosti dečkov zopet poveča. Stopnja umrljivosti je najnižja za dečke v desetletju 1871-1880 (26,67 ‰) ter za deklice v desetletju 1831-1840 (70,42 ‰). Najvišjo stopnjo umrljivosti pa zabeležimo za dečke v desetletju 1811-1820 (296,30 ‰) in za deklice v desetletju 1861-1870 (179,10 ‰).

Preglednica 38: Marija Reka, stopnja umrljivosti dojenčkov

ČASOVNO OBDOBJE	STOPNJA UMRLJIVOSTI DOJENČKOV (‰)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPNA
1801 - 1810	/	/	/
1811 - 1820	296,30	148,93	227,72
1821 - 1830	179,49	94,34	145,04
1831 - 1840	100,00	70,42	86,09
1841 - 1850	183,10	111,11	155,17
1851 - 1860	207,55	89,28	149,53
1861 - 1870	141,02	179,10	158,62
1871 - 1880	26,67	142,86	77,51
1881 - 1890	106,67	108,10	103,22
1891 - 1900	164,85	109,37	141,93
Skupaj	156,18	117,06	138,31

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 62: Marija Reka, delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 63: Marija Reka, delež umrlih dojenčkov, glede na vse umrle, ločeno po spolu

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 64: Marija Reka, stopnja umrljivosti dojenčkov

Slika 65: Marija Reka, stopnja umrljivosti, ločeno po spolu

4.3.2.2 UMRLJIVOST OTROK STARIH OD 1. DO 14. LETA STAROSTI

V povprečju umrljivost otrok pada od začetka stoletja (1811-1820) pa do desetletja 1861-1870, ko doseže najnižjo vrednost (15,73%). V naslednjem desetletju se umrljivost zopet poveča na 20,00%. V desetletju 1881-1890 se s 16,41% približa najnižji vrednosti, nato pa v zadnjem desetletju, 1891-1900, zelo naraste in doseže najvišjo vrednost (25,74%).

Delež umrlih dečkov je višji od deleža umrlih deklic, razen v desetletju 1811-1820, ko sta vrednosti izenačeni, in v desetletjih 1821-1830 in 1881-1890, ko umre več deklic.

Preglednica 39: Marija Reka, umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH OTROK			DELEŽ UMRLIH OTROK(%)		
	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ	DEČKI	DEKLICE	SKUPAJ
1801 - 1810	/	/	/	/	/	/
1811 - 1820	12	12	24	11,88	11,88	23,76
1821 - 1830	12	13	25	10,71	11,61	22,32
1831 - 1840	13	8	21	14,28	8,79	23,07
1841 - 1850	11	9	20	12,36	10,11	22,47
1851 - 1860	11	9	20	11,00	9,00	20,00
1861 - 1870	8	6	14	8,99	6,74	15,73
1871 - 1880	13	5	18	14,44	5,55	20,00
1881 - 1890	5	6	11	7,46	8,95	16,41
1891 - 1900	18	8	26	17,82	7,92	25,74
Skupaj	103	76	179	12,10	8,95	21,06

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 66: Marija Reka, delež umrlih otrok od dopolnjenega 1. leta do 14. leta starosti

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 67: Marija Reka, delež umrlih otrok od dopolnjenega 1. leta do 14. leta starosti, ločeno po spolu

4.3.2.3 UMRLJIVOST ODRASLIH

Umrljivost odraslih v vseh obravnavanih desetletjih presega 50% in znaša v povprečju 59,74%. Najvišja je v desetletju 1871-1880 (68,89%) ter najnižja v desetletju 1891-1900 (52,48%).

Delež umrlih žensk je, razen v desetletju 1861-1870, višji od deleža umrlih moških. Najvišji delež umrlih žensk je v desetletju 1831-1840 (71,11%), najmanjši pa v desetletju 1861-1870 (52,63%), ko je najvišji delež umrlih moških (62,75%). Najmanjši delež umrlih moških je v desetletju 1841-1850 (46,67%).

Preglednica 40: Marija Reka, umrljivost odraslih

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO UMRLIH ODRASLIH			DELEŽ UMRLIH ODRASLIH (%)		
	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ
1801 - 1810	/	/	/	/	/	/
1811 - 1820	32	22	54	53,33	53,66	53,47
1821 - 1830	33	35	68	55,93	66,04	60,71
1831 - 1840	25	32	57	54,35	71,11	62,64
1841 - 1850	21	30	51	46,67	68,18	57,30
1851 - 1860	32	32	64	59,26	69,57	64,00
1861 - 1870	32	20	52	62,75	52,63	58,43
1871 - 1880	32	30	62	68,09	69,77	68,89
1881 - 1890	19	21	40	59,38	60,00	59,70
1891 - 1900	29	24	53	46,77	61,54	52,48
Skupaj	255	246	501	56,28	63,61	59,74

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 68: Marija Reka, delež umrlih odraslih

Slika 69: Marija Reka, delež umrlih odraslih, ločeno po spolu

4.3.2.4 SPLOŠNA UMRLJIVOST IN VITALNI INDEKS

V Marija Reki je opaziti trend padanja števila umrlih skozi stoletje, izjema je desetletje 1851-1860 in desetletje 1891-1900, ko število umrlih precej naraste. Največ ljudi je umrlo v desetletju 1821-1830. Vitalni indeks je skozi celo stoletje pozitiven in je najvišji v desetletju 1881-1890, ko preseže 200%.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 41: Marija Reka, splošna umrljivost

ČASOVNO OBDOBJE	ŠTEVILO VSEH UMRLIH			VITALNI INDEKS (%)
	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ	
1801 - 1810	/	/	/	/
1811 - 1820	60	41	101	100,00
1821 - 1830	59	53	112	116,96
1831 - 1840	46	45	91	165,93
1841 - 1850	45	44	89	130,34
1851 - 1860	54	46	100	107,00
1861 - 1870	51	38	89	162,92
1871 - 1880	47	43	90	143,33
1881 - 1890	32	35	67	231,34
1891 - 1900	62	39	101	153,46
Skupaj	456	384	840	145,70

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 70: Marija Reka, absolutno število umrlih

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 71: Marija Reka, absolutno število umrlih, ločeno po spolu

Slika 72: Marija Reka, vitalni indeks

4.3.2.5 POVPREČNA STAROST OB SMRTI

Povprečna starost ob smrti se giblje med najnižjo 31,29 let v desetletju 1841-1850 in najvišjo 37,78 let v desetletju 1871-1880. Razen v desetletjih 1851-1860, 1871-1880 in 1881-1890 je povprečna starost žensk višja od povprečne starosti moških, v povprečju za 1,82 let. Najvišja razlika v povprečni starosti ob smrti je v desetletju 1831-1840, ko ženske preživijo moške za 12,01 let. Najbolj pa sta povprečni starosti izenačeni v desetletju 1811-1820, ko je razlika le za 0,62 let v prid ženskam.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 42: Marija Reka, povprečna starost ob smrti

ČASOVNO OBDOBJE	POVPREČNA STAROST (leta)		
	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
1801 - 1810	/	/	/
1811 - 1820	32,21	32,83	32,52
1821 - 1830	31,38	34,33	32,85
1831 - 1840	31,05	43,06	37,05
1841 - 1850	29,19	33,40	31,29
1851 - 1860	35,55	34,32	34,93
1861 - 1870	31,18	32,07	31,62
1871 - 1880	38,87	36,69	37,78
1881 - 1890	37,99	31,79	34,89
1891 - 1900	30,99	36,36	33,67
Skupaj	33,16	34,98	34,07

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 73: Marija Reka, povprečna starost ob smrti

Slika 74: Marija Reka, povprečna starost ob smrti, ločeno po spolu

4.3.3 STOPNJA NATALITETE, MORTALITETE IN NARAVNEGA PRIRASTKA TER VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA

V Marija Reki sta stopnji natalitete in mortalitete precej neenakomerni. Stopnja natalitete je najnižja v letu 1869 (25,64 ‰). Ob naslednjem popisu leta 1880 se poveča (31,94‰), nato pa se zopet zniža in znaša 28,39 ‰ leta 1890 in 26,86 ‰ leta 1900. Stopnja mortalitete ob popisu leta 1869 in

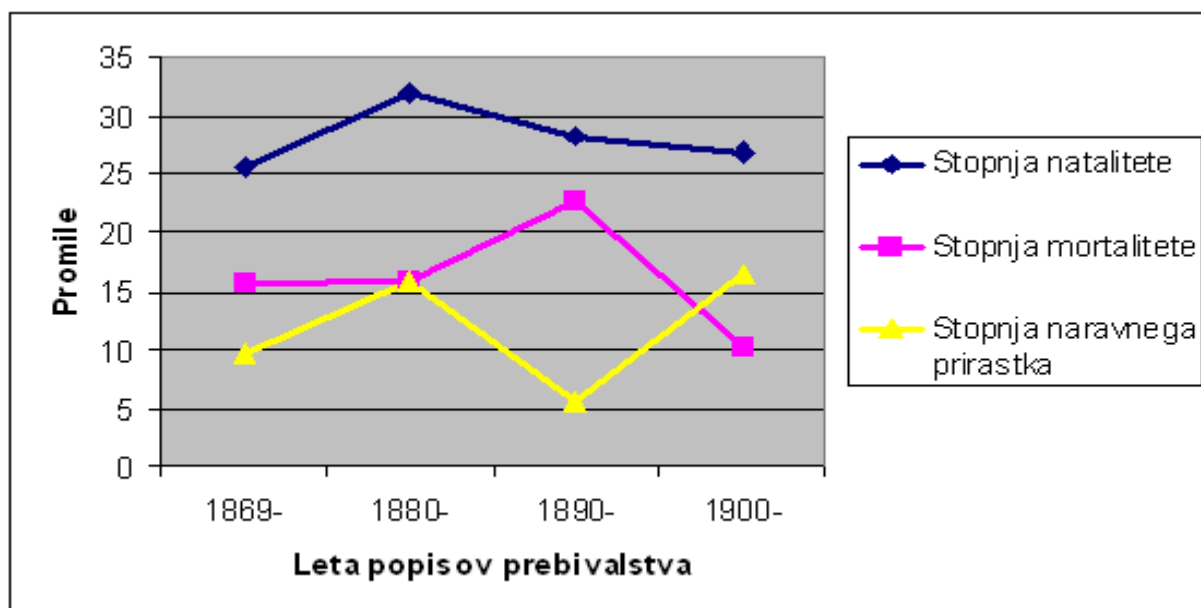
Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

1880 zavzema vrednost okrog 16 ‰, nato pa ob popisu leta 1890 močno naraste in doseže največjo vrednost 22,68 ‰. Naravni prirastek je vseskozi pozitiven. Najnižjo vrednost zavzema ob popisu leta 1890 (5,67 ‰), najvišjo pa leta 1900 (16,53 ‰). Vitalni indeks je precej visok in ob popisu leta 1880 in 1900 presega 200%. Najnižjo vrednost pa zavzema ob popisu leta 1890.

Preglednica 43: Marija Reka, stopnja natalitete, mortalitete, naravnega prirastka in vitalni indeks za leta popisov prebivalstva

L e t a popisov prebivalcev	Š t e v i l o prebivalcev	Š t e v i l o živorojenih	Števílo umrlih	Stopnja natalitete (‰)	S t o p n j a mortalitete (‰)	S t o p n j a naravnega prirastka (‰)	Vitalni indeks (%)
1869	507	13	8	25,64	15,78	9,86	162,50
1880	501	16	8	31,94	15,97	15,97	200,00
1890	529	15	12	28,36	22,68	5,67	125,00
1900	484	13	5	26,86	10,33	16,53	260,00

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 75: Marija Reka, stopnja natalitete, mortalitete in naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva

4.4 PRIMERJAVA MED ŽUPNIJAMA PREBOLD IN TABOR IN MESTOM CELJE

4.4.1 ŠTEVILO ŽIVOROJENIH

Število živorojenih ostaja v Preboldu in Taboru v prvi štirih desetletjih približno enako, nato pa število živorojenih v Preboldu pa narašča, v Taboru pa se do desetletja 1871-1880 zmanjšuje, a se nato v v zadnjih dveh desetletjih zopet poveča, vendar ne preseže števila živorojenih v Preboldu. V Celju pa narašča število živorojenih precej hitreje. V začetku stoletja se je v Celju rodilo približno dvakrat več otrok kot v Preboldu ali Taboru, ob koncu stoletja pa že kar štirikrat več.

Preglednica 44: Primerjava števila živorojenih v Preboldu, Taboru in Celju

Časovno obdobje	Število živorojenih		
	Prebold	Tabor	Celje
1801-1810	636	637	1239
1811-1820	566	608	1456
1824-1830	587	599	1381
1831-1840	601	606	1213
1841-1850	664	562	1624
1851-1860	699	523	1888
1861-1870	771	547	1951
1871-1880	745	472	2219
1881-1890	750	594	2513
1891-1900	793	664	3126

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Skupaj	6812	5812	18610

Slika 76: Primerjava števila živorojenih v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.1.1 RAZMERJE ROJSTEV MED SPOLOMA

V župniji Prebold se je v povprečju rodilo več dečkov, razen v desetletjih 1811-1820, 1841-1850 in 1891-1900, ko se je rodilo več deklic. V župniji Tabor pa se je v vseh desetletjih 19. stoletja rodilo več dečkov. Precej izstopa desetletje 1871-1880, ko zavzema koeficient maskulinitete kar 131,4. Tudi v Celju se je, razen v desetletju 1871-1880, rodilo več dečkov. V povprečju se je v vseh treh obravnavanih območjih rodilo več dečkov kot deklic.

Preglednica 45: Razmerje rojstev med spoloma v Preboldu, Taboru in Celju

Časovno obdobje	Razmerje rojstev med spoloma		
	Prebold	Tabor	Celje
1801-1810	114,86	123,5	105,81
1811-1820	96,53	106,8	101,66
1824-1830	113,45	113,9	107,05
1831-1840	110,88	111,1	107,71
1841-1850	98,80	113,7	109,55
1851-1860	100,29	108,4	105,44
1861-1870	104,50	108,0	117,02
1871-1880	108,10	131,4	99,37
1881-1890	102,43	109,9	104,48
1891-1900	98,75	108,8	105,25
Skupaj	104,86	113,55	106,33

Slika 77: Razmerje rojstev med spoloma v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.1.2 POGOSTOST PORODOV DVOJČKOV

Porode dvojčkov zasledimo v vseh desetletjih. Pogostost porodov dvojčkov je na splošnem višja v Celju in Preboldu, medtem ko je v Taboru delež porodov dvojčkov precej nižji. Izstopa le desetletje 1861-1870 z več kot 2% deležom porodov dvojčkov. V Celju izstopajo desetletja 1841-1850,

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

1851-1860 in 1861-1870 z deležem porodov dvojčkov okrog 2 %. V Preboldu se 2 % približa le desetletje 1811-1820.

Preglednica 46: Pogostost porodov dvojčkov v Preboldu, Taboru in Celju

Časovno obdobje	Število porodov dvojčkov			Odstotek porodov dvojčkov		
	Prebold	Tabor	Celje	Prebold	Tabor	Celje
1801 - 1810	11	1	16	1,76	0,16	1,25
1811 - 1820	11	5	28	1,98	0,83	1,83
1821 - 1830	10	5	22	1,73	0,84	1,56
1831 - 1840	7	5	15	1,18	0,83	1,19
1841 - 1850	10	6	38	1,53	1,08	2,22
1851 - 1860	11	6	43	1,60	1,16	2,14
1861 - 1870	10	11	41	1,31	2,05	1,97
1871 - 1880	11	3	29	1,50	0,64	1,23
1881 - 1890	10	4	23	1,35	0,68	0,87
1891 - 1900	11	5	45	1,41	0,76	1,37
Skupaj	102	51	300	1,53	0,90	1,56

Slika 78: Primerjava pogostosti porodov dvojčkov v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.2 UMRLJIVOST DOJENČKOV

Slika 79 nam prikazuje deleže umrlih dojenčkov v župnijah Prebold in Tabor ter v mestu Celje. Iz grafa lahko razberemo, da se deleži umrlih dojenčkov, razen z nekaterimi izjemami, ne razlikujejo bistveno in se gibljejo okrog vrednosti 20%. Največje odstopanje od te vrednosti beležimo v župniji Tabor v desetletju 1801-1810 z 28,89% deležem umrlih dojenčkov. Precej izstopa tudi delež umrlih

dojenčkov v Preboldu v desetletju 1831-1840, ko zavzema vrednost 23,27 %, medtem ko je v istem desetletju v župniji Tabor in v Celju delež umrlih dojenčkov okrog 17%.

Kljub podobnim deležem umrlih dojenčkov, pa je opaziti precejšnje razlike v stopnji umrljivosti dojenčkov. Stopnja umrljivosti dojenčkov nam poda razmerje med umrlimi in rojenimi dojenčki. Iz slike 80 je razvidno, da stopnja umrljivosti dojenčkov v Celju precej izstopa. Medtem ko se gibljejo vrednosti stopnje umrljivosti v župniji Prebold in Tabor okrog 150 ‰, so v Celju te vrednosti precej višje, 200‰ in več. Najvišjo vrednost v Celju beležimo v desetletju 1871-1880 (255,07‰).

Če primerjamo vrednosti stopnje umrljivosti dojenčkov skozi celo stoletje, ugotovimo, da je bila, razen v desetletju 1801-1810, stopnja umrljivosti dojenčkov višja v 2. polovici stoletja, tako v župniji Prebold in Tabor kot tudi v mestu Celje.

Preglednica 47: Delež umrlih dojenčkov in stopnja umrljivosti dojenčkov v Preboldu, Taboru in Celju

Časovno obdobje	Delež umrlih dojenčkov (%)			Stopnja umrljivosti dojenčkov (‰)		
	Prebold	Tabor	Celje	Prebold	Tabor	Celje
1801 - 1810	22,43	28,89	20,51	171,38	241,76	219,53
1811 - 1820	19,82	20,34	20,22	151,94	156,00	227,34
1821 - 1830	18,79	16,71	21,48	137,99	106,84	167,99
1831 - 1840	23,27	17,97	17,37	156,41	113,86	196,21
1841 - 1850	17,47	19,17	17,78	125,00	156,58	206,90
1851 - 1860	18,26	17,71	21,60	147,35	162,52	227,22
1861 - 1870	21,26	20,84	21,99	178,52	162,70	235,26
1871 - 1880	22,43	19,89	21,51	178,58	158,90	255,07
1881 - 1890	23,37	20,66	18,11	181,33	148,15	238,36
1891 - 1900	23,42	22,05	19,93	163,93	149,10	237,04
Skupaj	21,05	20,42	20,05	159,24	155,64	221,09

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 79: Delež umrlih dojenčkov v Preboldu, Taboru in Celju

Slika 80: Stopnja umrljivosti dojenčkov v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.3 UMR LJIVOST OTROK STARIH OD 1. DO 14. LETA

Umr ljivost otrok je zelo visoka v prvih treh desetletjih stoletja in se nato zniža. V Preboldu ostaja malo nad 20 %, razen v desetletjih 1831-1840 in 1891-1900, ko je nekoliko nižja. V Taboru pade umrljivost dojenčkov pod 20 %, razen v desetletju 1841-1850 in 1891-1900, ko se poveša in zavzema vrednost nad 20 %. V Celju je umrljivost otrok skozi celo stoletje nižja kot v Preboldu in, razen v desetletjih 1831-1840 in 1871-1880, tudi v Taboru.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 48: Delež umrlih otrok starih od 1. do 14 leta v Preboldu, Taboru in Celju

ČASOVNO OBDOBJE	Delež umrlih otrok (%)		
	Prebold	Tabor	Celje
1801 - 1810	33,34	28,14	24,59
1811 - 1820	30,41	25,90	14,91
1821 - 1830	26,45	27,93	22,69
1831 - 1840	18,32	15,10	16,13
1841 - 1850	20,84	22,44	14,44
1851 - 1860	21,63	18,54	16,36
1861 - 1870	21,26	19,20	18,93
1871 - 1880	20,57	17,50	17,60
1881 - 1890	21,13	17,13	15,90
1891 - 1900	17,30	21,82	12,99
Skupaj	23,13	21,37	17,45

Slika 81: Umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.4 SKUPNA UMRLJIVOST DOJENČKOV IN OTROK STARIH OD 1 DO 14 LET

V preglednici 49 in na sliki 82 so prikazani deleži umrlih otrok t.p. dojenčkov in otrok starih od 1 do 14 let skupaj. Na ta način smo namreč dobili popolnejšo sliko o otroški umrljivosti.

Iz pridobljenih podatkov lahko sklepamo o visoki umrljivosti otrok, zlasti v prvi polovici stoletja.

Iz vrste etnografskih študij je razvidno, da je življenjski standard otrok zmeraj za stopnjo ali dve zaostajal za standardom odraslih oziroma da so bili vsake izboljšave najprej deležni odrasli. Tudi pri hrani je tako v mestih kot na podeželju veljalo nepisano pravilo, da si oče postreže prvi, z najboljšim kosom in da ima sploh pravico do boljše hrane ter da imajo otroci dolžnost biti zadovoljni s slabšo in pičlejšo hrano. Veljalo je tudi nekakšno splošno prepričanje, da so »krepke jedi« otrokom škodljive (Puhar, 2004).

Iz slike 82 lahko razberemo, da je bil delež umrlih otrok v Celju skozi celo stoletje precej nižji od deleža umrlih otrok v Preboldu. V povprečju je bila umrljivost otrok v Celju nižja kot v Taboru, kljub temu, da so bili deleži umrlih otrok v nekaterih desetletjih nižji v Taboru.

Vzrok manjše umrljivosti otrok v Celju gre iskati predvsem v eksogenih dejavnikih. Ne smemo namreč pozabiti, da je Celje mesto, ki se je, zlasti po prihodu železnice, začelo močno razvijati, medtem ko župniji Prebold in Tabor predstavljata podeželje.

Za mestne otroke je pogosto veljalo, da so jih kot dojenčke poslali na deželo k plačanim dojiljam, medtem ko je bil položaj na deželi nekoliko obrnjen. Dojenčki so sicer ostajali v domači hiši, so pa zato toliko hitreje kot v mestih veljali za dovolj velike ali zrele, da se postavijo na lastne noge. Tako so otroci so že v zgodnjih letih svojega življenja postajali delovna sila. V začetku stoletja so odhajali služiti šest, sedem let stari otroci, kasneje pa se je starostna meja za nekaj let premaknila. Medtem ko so odrasli hlapci in dekle dobivali poleg obleke, hrane in prenočišča tudi denar, so otroci (pastirji in pastirice, male dekle in pesterne) dobivali samo hrano in prenočišče ter obleko, pri kateri pa so jih pogosto ogoľjufali in jih odpravili s kakšno ponošeno.

Kar se tiče oblačil so bili kmečki otroci precej na slabšem. Ko so prerasli dobo povojev so dobili srajco, to je bila daljša ali krajša obleka, pod katero ponavadi niso nosili ničesar. Mestni otroci so nosili srajce manj časa in pod njimi ponavadi hlačke. Tudi otroški čevlji so bili na podeželju prava redkost in so bili pogosto last večih bratov in sester hkrati.

Kar se tiče snažnosti je le to na podeželju veljalo za znamenje gosposkosti in povzpetništva, za nekakšno kmečkemu človeku neprimerno potezo. V mestih so precej bolj pazili na čistočo, ne glede na sloj.

V mestih je bilo tudi bolj razvito zdravstvo. Sredi 19. stoletja je v Celjskem okrožju delovalo 18 zdravnikov, 40 ranocelnikov, 5 lekarnarjev in 56 babcic (Vidmar, 1999). Za obravnave župnije takšnih podatkov nimamo, lahko pa na podlagi drugih virov sklepamo, da je bilo na podeželju manj zdravnikov in bolj razširjeno ljudsko zdravilstvo. Ob vseh zeliščih, organskih in anorganskih snoveh uporabljenih pri zdravljenju, je v vseh slovenskih pokrajinah vse prejšnje stoletje ohranjala izredno moč magija. Pogosteje kot odrasli, so bili otroci predmet ali žrtev postopkov, ki so v svojem bistvu bolj kaznovanje in zastraševanje kot zdravljenje.

Danes je v Sloveniji umrljivost otrok precej nižja. Leta 2005 jih je od 17571 rojenih otrok umrlo 75, kar pomeni, da je bila stopnja umrljivosti otrok 4,2 ‰ (Statistični urad RS, 2007). Najnižja stopnja umrljivosti v 19. stoletju pa je bila s 106,84‰ v župniji Tabor v desetletju 1821-1830.

Preglednica 49: Delež umrlih otrok (dojenčkov in otrok starih od 1 do 14 let) v Preboldu, Taboru in Celju

ČASOVNO OBDOBJE	DELEŽ UMRLIH OTROK (DOJENČKI + OTROCI OD 1-14 LET)								
	PREBOLD			TABOR			CELJE		
	Dečki	deklice	skupaj	dečki	deklice	skupaj	dečki	deklice	skupaj
1801 - 1810	32,10	23,66	55,76	34,33	22,70	57,03	22,70	22,40	45,10
1811 - 1820	26,96	23,27	50,23	25,70	20,56	46,26	18,57	16,55	35,12
1821 - 1830	27,15	18,10	45,24	24,54	20,10	44,64	22,41	21,76	44,17
1831 - 1840	21,78	19,80	41,58	17,18	15,89	33,07	18,32	15,18	33,50
1841 - 1850	18,10	20,21	38,32	20,48	21,13	41,61	18,04	14,18	32,22
1851 - 1860	20,04	19,86	39,89	22,08	14,17	36,25	21,85	16,11	37,96
1861 - 1870	21,46	21,06	42,52	21,78	18,27	40,05	22,71	18,21	40,92
1871 - 1880	23,44	19,56	43,00	20,95	16,45	37,40	21,70	17,41	39,11
1881 - 1890	22,51	21,99	44,50	21,6	16,20	37,80	17,68	16,32	34,00
1891 - 1900	20,90	19,82	40,72	23,16	20,71	43,87	17,56	15,36	32,92

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Skupaj	23,44	20,73	44,18	23,18	18,62	41,80	20,15	17,35	37,50

Slika 82: Delež umrlih otrok (dojenčkov in otrok starih od 1 do 14 let) v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.5 VITALNI INDEKS

Za umrljivost odraslih ni podane primerjave s Celjem, ker so za Celje na voljo le podatki o številu vseh umrlih (dojenčkov, otrok in odraslih). Primerjava absolutnih vrednosti števila umrlih pa nam o sami umrljivosti ne pove kaj dosti, zato v tem primeru raje primerjamo vitalni indeks. Vitalni indeks nam poda razmerje med številom živorojenih otrok in številom vseh umrlih ljudi. Vrednost vitalnega indeksa nad 100 pomeni, da se je rodilo več ljudi, kot pa jih je umrlo.

Iz rezultatov je razvidno, da so vrednosti vitalnega indeksa v Celju precej nižje od tistih v Preboldu in Taboru. Le v desetletju 1821-1830 doseže vitalni indeks več kot 100%, medtem ko je v vseh

ostalnih desetletjih vrednost vitalnega indeksa pod 100. Iz primerjav ostalih statističnih kazalcev je mogoče sklepati, da je vzrok nizkega vitalnega indeksa v Celju visoka stopnja umrljivosti dojenčkov.

Za primerjavo: najvišja vrednost vitalnega indeksa je torej v desetletju 1821-1830 (127,87%), za to isto desetletje pa je tudi značilna najnižja stopnja umrljivosti dojenčkov v Celju (167,99 ‰). V vseh ostalih desetletjih pa je stopnja umrljivosti dojenčkov precej višja, temu primerno pa so tudi vrednosti vitalnega indeksa nižje.

V Preboldu in Taboru pa je vrednost vitalnega indeksa v vseh desetletjih nad 100%. Če primerjamo stopnje umrljivosti dojenčkov v Preboldu in Taboru, ugotovimo, da so le te precej nižje od tistih v Celju. V povprečju je vrednost vitalnega indeksa za celo stoletje v obeh župnijah nekaj čez 130%.

Najnižji vitalni indeks je s 75,97% v Celju v desetletju 1881-1890. Vzrokov za nizek vitalni indeks je lahko veliko, se pa to desetletje ujema z visoko umrljivostjo za tuberkulozo, saj je, kot navaja Vidmarjeva, 15,11% vseh umrlih ljudi v tem desetletju umrlo za to boleznijo. Tuberkuloza je infekcijska bolezen, ki se prenaša s kapljično infekcijo. Tuberkuloza je bila sprva množična bolezen delavskega sloja v industrijskih središčih (cit. po Žužek, 2005) in se je na slovensko ozemlje razširila z zahoda, saj se je v Evropi pojavila hkrati z industrializacijo.

Po tem, ko je v Celje l. 1846 pripeljal prvi vlak, se je Celje začelo hitreje širiti predvsem na račun živahnije industrije, ki je v mesto, predvsem pa njegova primestna delavska naselja pritegnilo mnogo priseljencev (Vidmar, 1999).

Mesta so postajala tako pogosto prenaseljena. V nasprotju s podeželjem v mestih ni bilo toliko možnosti za širjenje bivalnega prostora v hleve, senike, kozolce, kašče,... V mestih so bile samo hiše in v hišah sobe- v nadstropjih, kletih in podstrešjih. Nobena posebna redkost niso bile sobe v katerih je živelo več družin hkrati (Puhar, 2004).

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 50 : Vitalni indeks v Preboldu, Taboru in Celju

ČASOVNO OBDOBJE	Vitalni indeks (%)		
	Prebold	Tabor	Celje
1801 - 1810	130,86	119,51	93,44
1811 - 1820	130,41	130,19	88,94
1821 - 1830	136,19	156,40	127,87
1831 - 1840	148,76	157,81	88,54
1841 - 1850	139,79	122,44	85,93
1851 - 1860	123,94	108,96	95,07
1861 - 1870	151,77	128,10	93,48
1871 - 1880	125,63	125,20	84,34
1881 - 1890	128,86	139,44	75,97
1891 - 1900	142,88	147,88	84,08
Skupaj	135,91	133,59	91,77

Slika 83: Primerjava vitalnega indeksa v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.6 POVPREČNA STAROST OB SMRTI

Na višino povprečne starosti ob smrti vplivajo umrljivost dojenčkov, umrljivost otrok in umrljivost odraslih, ki pa so večinoma odvisne od zdravstvenih in splošnih življenjskih razmer.

Povprečna starost ob smrti je v povprečju nekoliko višja v Celju. V začetku stoletja in proti koncu stoletja dosežejo ljudje višjo starost v Celju, medtem ko je v desetletjih 1851-1860, 1861-1870 in 1871-1880 višja dosežena starost v Taboru in v Preboldu, kar je verjetno posledica tega, da je bil v

desetletjih 1851-1860, 1861-1870 in 1871-1880 delež umrlih dojenčkov v Celju višji kot v ostalih desetletjih, prav tako je bila stopnja umrljivosti dojenčkov v teh desetletjih precej višja.

Najnižjo povprečno starost ob smrti od vseh treh obravnavanih območij, pa so dosegli prebivalci župnije Tabor v desetletju 1801-1810. Tudi tukaj je opaziti visoko umrljivost dojenčkov v tem desetletju. Skoraj 30% vseh umrlih ljudi v tem desetletju so predstavljali dojenčki.

Preglednica 51: Primerjava povprečne starosti ob smrti v Preboldu, Taboru in Celju

Časovno obdobje	Povprečna starost ob smrti (leta)		
	Prebold	Tabor	Celje
1801 - 1810	26,77	23,69	31,08
1811 - 1820	31,38	31,61	33,06
1821 - 1830	30,85	29,41	33,24
1831 - 1840	33,35	35,83	37,56
1841 - 1850	32,27	31,61	35,06
1851 - 1860	34,34	35,00	32,05
1861 - 1870	32,26	34,16	31,43
1871 - 1880	34,61	36,61	33,94
1881 - 1890	32,62	36,28	37,44
1891 - 1900	34,86	33,33	39,18
Skupaj	32,33	32,75	34,40

Slika 84: Primerjava povprečne starosti ob smrti v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.7 PRIMERJAVA STOPNJE NATALITETE, MORTALITETE, NARAVNEGA PRIRASTKA IN VITALNEGA INDEKSA ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA

4.4.7.1 STOPNJA NATALITETE

V Preboldu se je stopnja natalitete zmanjševala z vsakim naslednjim popisom, le pri zadnjem popisu leta 1900 je narasla nad vrednost, ki jo je zavzemala ob popisu leta 1869. V Taboru pa je stopnja natalitete ves čas rasla. V Celju je stopnja natalitete od popisa leta 1869 do naslednjega popisa leta

1880 močno narastla (iz 25,54 ‰ na 30,08 ‰). Ob popisu leta 1890 se je nekoliko znižala, a je ob popisu leta 1900 ponovno narastla.

Če pa primerjamo same vrednosti stopnje natalitete ugotovimo, da so le-te najnižje v Celju. Le ob popisu leta 1880 je stopnja natalitete v Celju enaka kot v Taboru. Najvišja pa je stopnja natalitete v Preboldu, razen ob popisu leta 1890, ko je za malenkost nižja kot v Taboru.

Preglednica 52: Primerjava stopnje natalitete za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju

Leta popisov prebivalstva	Stopnja natalitete (‰)		
	Prebold	Tabor	Celje
1869	34,88	27,64	24,54
1880	32,34	30,08	30,08
1890	31,32	31,66	28,29
1900	35,28	33,52	30,41

Slika 85: Primerjava stopnje natalitete v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.7.2 STOPNJA MORTALITETE

Tako v Celju kot tudi v Preboldu in Taboru je opaziti postopno zmanjševanje stopnje mortalitete, z izjemo v Celju leta 1880, ko je stopnja mortalitete za 1,23‰ višja, kot ob prejšnjem popisu leta 1869.

Same vrednosti stopnje mortalitete pa kažejo na to, da je bila mortaliteta v Celju precej višja, kot pa v Preboldu in Taboru. Od obeh obravnavanih župnij pa je bila nižja v župniji Tabor.

Preglednica 53: Primerjava stopnje mortalitete za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Leta popisov prebivalstva	Stopnja mortalitete (‰)		
	Prebold	Tabor	Celje
1869	25,41	22,56	37,65
1880	23,16	22,28	38,88
1890	21,45	18,47	36,07
1900	20,91	14,96	34,85

Slika 86: Primerjava stopnje mortalitete v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.7.3 STOPNJA NARAVNEGA PRIRASTKA

Tudi stopnja naravnega prirastka se povsod zvišuje. Najbolj strmo narašča naravni prirastek v Taboru.

Če pa seveda zopet primerjamo same vrednosti, ugotovimo, da se le-te med posameznimi kraji precej razlikujejo. Medtem ko je v Preboldu in Taboru naravni prirastek ves čas pozitiven, je v Celju ob vsakem popisu negativen, vendar se vedno bolj približuje ničli.

Vzrok nizkemu oziroma negativnemu naravnemu prirastku v Celju je nizka stopnja natalitete ter visoka stopnja mortalitete. Naravni prirastek je namreč razmerje med razliko števila živorojenih in števila vseh umrlih ter številom prebivalstva v tistem letu ali drugače povedano razlika med nataliteto in mortaliteto.

Preglednica 54: Primerjava stopnje naravnega prirastka za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju

Leta popisov prebivalstva	Stopnja naravnega prirastka (‰)		
	Prebold	Tabor	Celje
1869	9,47	5,08	-13,12
1880	9,18	7,80	-8,80
1890	9,87	13,19	-7,78
1900	14,37	18,57	-4,43

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Slika 87: Primerjava stopnje naravnega prirastka v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.7.4 VITALNI INDEKS ZA LETA POPISOV PREBIVALSTVA

Tako v župniji Prebold in Tabor kot tudi v mestu Celje vitalni indeks narašča. Najhitreje v župniji Tabor, ko se dvigne iz 122,50% v letu 1869 na 224,14% v letu 1900. Najpočasneje pa narašča v Celju, kjer zavzema tudi najmanjše vrednosti (od 65,17% do 87,28 %).

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Preglednica 55: Primerjava vitalnega indeksa za leta popisov prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju

Leta popisov prebivalstva	Vitalni indeks(%)		
	Prebold	Tabor	Celje
1869	137,25	122,50	65,17
1880	139,62	135,00	77,36
1890	146,00	171,43	78,43
1900	168,75	224,14	87,28

Slika 88: Primerjava vitalnega indeksa v letih popisa prebivalstva v Preboldu, Taboru in Celju

4.4.8 PRIMERJAVA PRIČAKOVANEGA TRAJANJA ŽIVLJENJA (ex0) OB ROJSTVU V PREBOLDU, TABORU IN CELJU ZA CELO STOLETJE

Primerjava pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju je prikazana v preglednicah 56 in 57 ter slikah 89 in 90. Celotna tabela pričakovanega trajanja življenja za moške in ženske po starostnih razredih za celo stoletje v Celju pa se nahaja v prilogi D.

Iz slik 89 in 90 je razvidno, da se je pričakovano trajanje življenja, kljub nekaterim odstopanjem, tako za moške kot tudi za ženske, poveševalo. Najmanj let so lahko pričakovali ljudje rojeni v desetletju 1801-1810 tako v Preboldu in Taboru, kot tudi v Celju, a tu le za moške. Za ženske je namreč v desetletju 1861-1870 pričakovati nekoliko krajše trajanje življenja kot v desetletju 1801-1810. Ugotovimo tudi, da je bila sredi stoletja pričakovana življenjska doba ob rojstvu za moške v Celju nižja kot pa na podeželju, vendar je začela po desetletju 1861-1870 močno naraščati in je v zadnjih dveh desetletjih 19. stoletja višja od pričakovane življenjske dobe ob rojstvu v Preboldu in Taboru. Tudi za ženske je pričakovana življenjska doba ob rojstvu v Celju skoraj vso drugo polovico 19. stoletja nižja in se šele v desetletju 1881-1890 se povzpne nad vrednosti v Preboldu in v desetletju 1891-1900 tudi nad vrednosti v Taboru.

Če primerjamo samo župniji Prebold in Tabor, pa ugotovimo, da je bila pričakovana življenjska doba ob rojstvu v povprečju višja v župniji Tabor, tako pri moških kot tudi pri ženskah.

Preglednica 56: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za moške

	1801- 1810	1811- 1820	1821- 1830	1831- 1840	1841- 1850	1851- 1860	1861- 1870	1871- 1880	1881- 1890	1891- 1900
Prebold	24,44	28,74	30,39	34,51	33,92	34,40	31,76	31,03	32,28	33,23

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Tabor	24,16	31,69	29,61	38,80	34,84	32,11	34,02	36,02	35,19	33,18
Celje	29,72	31,44	32,44	34,28	32,89	30,48	29,86	33,44	37,35	38,61

Preglednica 57: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za ženske

	1801- 1810	1811- 1820	1821- 1830	1831- 1840	1841- 1850	1851- 1860	1861- 1870	1871- 1880	1881- 1890	1891- 1900
Prebold	30,94	33,07	35,15	35,20	34,50	36,07	34,40	38,26	34,84	37,13
Tabor	28,67	34,04	32,08	36,35	36,16	40,24	37,14	40,41	40,84	37,04
Celje	33,44	35,67	35,04	41,83	34,96	35,52	33,15	35,34	38,52	40,58

Slika 89: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za moške

Slika 90: Primerjava pričakovanega trajanja življenja (ex0) ob rojstvu v Preboldu, Taboru in Celju za ženske

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

Število živorojenih v župniji Prebold skozi celo stoletje narašča, razen v desetletjih 1811-1820 in 1871-1881 se rodi manj otrok kot v prejšnjem desetletju. Najmanj rojstev je bilo zabeleženih v desetletju 1811-1820, največ pa v desetletju 1891-1900. V župniji Tabor pa se kaže trend upadanja rojstev do desetletja 1871-1880, ko se tudi rodi najmanj otrok, v zadnjih dveh desetletjih stoletja pa zopet močno naraste in tako zabeležimo največ rojstev v desetletju 1891-1900. Za župnijo Marija Reka za prvo desetletje ni popolnih podatkov. Tako kakor v župniji Prebold je v Marija Reki število rojstev najnižje v desetletju 1811-1820 in najvišje zadnji dve desetletji (1881-1890 in 1891-1900). V Celju narašča število živorojenih precej hitreje. V začetku stoletja se

je v Celju rodilo približno dvakrat več otrok kot v Preboldu ali Taboru, ob koncu stoletja pa že kar štirikrat več.

Tako v Preboldu kot tudi v Celju opazimo močno povečanje števila rojstev po desetletju 1831-1840, medtem ko je za Tabor značilno upadanje števila rojstev po tem desetletju.

Leto 1839 je pomemben mejnik v razvoju krajev Prebold in Tabor. Tega leta je namreč v Taboru prenehala delovati steklarna. Steklarji, ki so v njej delali, so si po opustitvi ojstriške steklarne delo poiskali drugje, najdemo jih med steklarji v Trbovljah, Zagorju in Rogaški Slatini. Po zapuščenih jasah pa so nastale skromne kmetije, katerih se je oprijelo ime Glažuta (J. Orožen, 1959).

V Preboldu pa je leta 1839 nemški trgovec iz Trsta kupil zemljišče, na katerem je postavil tekstilno tovarno. Tovarna je začela obratovati leta 1842. Leta 1860 je bilo v tovarni zaposleno 422 ljudi, dve leti kasneje pa le še 96. Leta 1866 je požar uničil vso tovarno, pri tem so umrli tudi štirje delavci. Šele leta 1870 so tovarno obnovili, obrat pa omejili samo na predilnico. Takrat je bilo v njej zaposlenih okrog 300 delavcev. (Orožen, 1959)

Porode dvojčkov, razen v Marija Reki, zasledimo v vseh desetletjih. Pogostost porodov dvojčkov je na splošnem višja v Celju (1,56%) in Preboldu (1,53%), medtem ko je v Taboru delež porodov dvojčkov precej nižji (0,90%). Izstopa le desetletje 1861-1870 z več kot 2% deležem porodov dvojčkov. V Celju izstopajo desetletja 1841-1850, 1851-1860 z deležem porodov dvojčkov nad 2%. V Preboldu se 2% približa le desetletje 1811-1820. Porodi dvojčkov so v Marija Reki najbolj pogosti sredi stoletja. Delež porodov dvojčkov znaša v povprečju 1,14%. Na začetku in koncu stoletja porodov dvojčkov ni zaslediti. Največ dvojčkov se je rodilo v desetletju 1851-1860 (4,08% glede na vse porode v tem desetletju). V Marija Reki v desetletju 1881-1890 zasledimo tudi en porod trojčkov.

Statistično gledano so porodi dvojčkov, predvsem pa trojčkov precej redki. V povprečju pride na 1000 porodov 12 porodov dvojčkov oz. 1,2% in 1 porod trojčkov na 10 000 porodov (Pirc in

Milat, 1970). Tudi drugi avtorji navajajo podobne podatke, kot na primer M.G. Bulmer v delu *The Biology of Twinning in Man*, kjer je navedeno, da je frekvenca porodov dvojčkov 1 porod dvojčkov na 89 »navadnih« porodov, trojčkov je 1 na 89², četvorčkov 1 na 89³ ter tako naprej. Čeprav teoretično skoraj ni omejitve v številu otrok, rojenih pri enem porodu, so ti porodi, zlasti porodi trojčkov in več, precej redki.

V Preboldu se je v povprečju rodilo več dečkov kot deklic in sicer 104,86 rojenih dečkov na 100 rojenih deklic. V obdobjih 1811-1820, 1841-1850, 1891-1900 pa je število rojstev deklic višje od števila rojstev dečkov. V celem stoletju se je rodilo 3481 dečkov in 3332 deklic.

V Taboru pa se je v vsakem desetletju 19. stoletja rodilo več dečkov kot deklic, povprečni koeficient maskulinitete je 113,6. Največja razlika je v prvem desetletju, ko se rodi 67 dečkov več, vendar je koeficient maskulinitete najvišji v desetletju 1871-1880 (131,4). V Marija Reki se v vseh desetletjih, razen v desetletju 1851-1860, rodi več dečkov kot deklic. Povprečna stopnja maskulinitete je 125,45. Najvišjo stopnjo maskulinitete dobimo v desetletju 1841-1850, ko se na 100 rojenih deklic rodi 157,78 dečkov. Najnižja pa je v desetletju 1851-1860, ko se na 100 rojenih deklic rodi le 98,15 dečkov. Tudi v Celju se, razen v desetletju 1871-1880, rodi več dečkov kot deklic.

Delež umrlih dojenčkov glede na vse umrle se v Preboldu giblje od 17,47 % do 23,42 % oziroma v povprečju 21,05%. Do srede 19. stoletja smrtnost dojenčkov upada, nato pa do konca stoletja narašča in je najvišja konec stoletja. Tudi v Taboru je v začetku stoletja delež umrlih dojenčkov precej visok, nato se sredi stoletja ustali in pade pod 20%, vendar pa se v drugi polovici stoletja zopet poveča. V povprečju znaša delež umrlih dojenčkov 20,42%. Tudi v Marija Reki je, z izjemo desetletja 1871-1880, višji delež umrlih dojenčkov v drugi polovici stoletja. V vseh treh župnijah, pa tudi v Celju, je bil delež umrlih dečkov višji od deleža umrlih deklic. V Taboru je bila v neonatalnem obdobju stopnja umrljivosti dečkov v primerjavi z deklicami precej višja.

Neonatalna umrljivost je umrljivost v prvih štirih tednih življenja, ko prevladujejo predvsem endogeni dejavniki, kot so potek nosečnosti (način življenja nosečnic, način poroda) in genetski dejavniki oz.

prirojene okvare. Postneonatalna umrljivost pa je umrljivost od petega tedna do konca prvega leta starosti. Pri postneonatalni umrljivosti prevladujejo predvsem eksogeni dejavniki, ki so rezultat družbenoekonomskega okolja v katerem otrok živi. (Komadina, 2003)

Pri postneonatalni umrljivosti pa tako v Taboru kot tudi v Preboldu ni nekega določenega pravila in se izmenjujejo obdobja z višjo stopnjo umrljivosti deklic in obdobja z višjo umrljivostjo dečkov.

Iz teh rezultatov lahko sklepamo, da so dečki že naravno manj odporni kot deklice in so zato v prvem letu umirali v večji meri. Dokaj visok je tudi, glede na vse umrle, delež umrlih deklic (v povprečju 8,37% Tabor, 10,11% Prebold in 7,65% Marija Reka).

Okolje, v katerem so prihajali na svet otroci, pa za življenje majhnega in občutljivega bitja ni bilo najbolj primerno. Franc Malavašič piše v časopisu Celske slovenske novine takole: »Poglaviten vzrok velike umerjočnosti je, razun imenovanih, tudi v prebivališih. Prebivališa Slovencev so večdel tesne, nizke, z majhnimi okni; dostikrat nimajo pohišstva, dimnikov, in dim se vali, namest skozi te, v prebivališa, v katerih še tu in tam tudi živina prebiva. Kako bi bilo mogoče, v tacih okoljnostih otroke zdrave ohraniti? Nezdrav hlip zaduši še poslednjo zdravo moč v mladih telesih in spravi na tavženta mladih Slovencev zgodej pod zemljo.«

(povzeto po Hudales, 1997). Franc Malavašič za visoko umrljivost otrok obtožuje tudi same ljudi, zlasti matere, ki za dojenčke, ki so še bolj podvrženi raznim boleznim, ne skrbe dovolj. Pravi tudi, da v primeru če otrok zbolí, bolj upoštevajo sleparje, kot pa učene zdravnike.

Ob rojstvu otrok so pogosto dejali, da je otrok »zagledal luč sveta«, kar pa vsaj za 19. stoletje ne drži povsem. Kadar se je v hiši rojeval otrok, so skrbno zapahnili vrata in zagnili okna, da so se zavarovali pred zli duhovi, ki so prežali na porodnico in otroka. Prvi ukrep, ki je čakal novorojenca, potem ko je bil okopan, je bilo povezovanje s povoji. Dojenčke so povili od nog do glave, z rokami tesno ob telesu. Tako zvezan in negiben je ostal dojenček približno šest mesecev, ponekod tudi dlje. Kljub temu, da so zdravniki povezovanje odsvetovali, se je na podeželju ohranilo celo v začetek 20. stoletja. Povoji so, poleg onemogočenega gibanja, preprečevali igro, ki sestoji iz ogledovanja in

prijemanja rok, poseganja po bližnjih predmetih itd., kar je zelo pomembno za razvoj otroka. Onemogočena mu je bila tudi najpreprostejša obramba, saj je v hišah kar mrgolelo muh in drugega mrčesa. Poleg tega so bili prikrajšani za občutenje lastnega in tujega telesa ter za pestovanje.

Ženske so bile v tistem času nepogrešljiva delovna sila, zato so morale v času najhujših poljskih del zelo omejiti dojenje. Veliko žensk pa zaradi lastne podhranjenosti ni imelo dovolj mleka. Poleg tega je bilo še dosti takih, ki so umrle na porodih. Dojilje pa so bile tako drage, da so si jih lahko privoščili le višji sloji. Tako ni bilo nikdar izvedljivo, da bi bili dojeni vsi otroci in ljudje so bili prisiljeni iskati alternativne rešitve za dojenje.

V 19. stoletju so se posluževali različnih metod umetnega hranjenja, od sesanja neposredno iz vimena domače živali, vlivanja mleka s pomočjo posodic do uporabe steklenic z dudami iz lesa, spužev, posušenih živalskih sescev in slonove kosti. V drugi polovici stoletja so se pojavile prve stekleničke z gumjastimi dudami, ki so precej olajšale umetno hranjenje in rešile življenje prenekateremu otroku. Vendar pa so imele tudi te steklenice svojo slabo stran. Steklenu in gumjasto cev je bilo zelo težko očistiti, prekuhavali pa jih tako rekoč niso. Poleg tega je šlo vanje zelo veliko mleka, ki se je počasi kvarilo. Stekleničko so namreč postavili ob zibelko in otrok je lahko ves dan pil, mati pa se je lahko ukvarjala z drugim delom. Lačen seveda pri tem ni bil, je pa pil vse slabše mleko, končno tudi sesirjeno. Ob dudi pa so se zbirali roji muh, ki jih otrok zaradi povojev ni mogel odgnati.

Kljub temu, da je v tistih časih vladala revščina, to ne more opravičevati pomanjkanja higiene. Ponekod celo mrčesi niso preganjali in so bile npr. uši znak trdnega zdravja otrok. Kot nespametno so označevali tudi pretirano kopanje, ki otroka samo izmuči, lahko pa se tudi prehladi.

V nobeni kmečki hiši tudi ni primanjkovalo slame ali plev, pa vendar so jo dojenčkom in majhnim otrokom, spod katerih se je zaradi pomanjkanja plenice odcejal z blatom pomešan urin, večkrat pozabili menjati. V etnografskih terenskih zapiskih najdemo tudi zabeležko: »V zibke so dajali slamo, v katerih so se mnogokrat zaradi nehygiene zaredili črvi.« (Puhar, 2004).

Umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti je v vseh treh obravnavanih župnijah, pa tudi v Celju, zelo visoka v prvi polovici stoletja. Najvišja je v Preboldu in v prvih dveh desetletjih presega vrednost 30% vseh umrlih. Po desetletju 1841-1850 umrljivost otrok v Taboru in Celju pade pod vrednost 20 %, medtem ko ostaja v Preboldu do desetletja 1891-1900 nad 20%. V desetletju 1891-1900 pa se umrljivost otrok zopet poviša v Taboru in Marija Reki.

V tekstilni tovarni v Preboldu so leta 1857 kar petino zaposlenih predstavljali otroci, mlajši od 14 let. V tovarni je bila zanje ustanovljena tudi šola, ki je obstajala med letoma 1846 in 1863. Tovarno je leta 1846 obiskal škof Anton Martin Slomšek, ki je na temo zaposlovanje nedoletnih otrok napisal pesem z naslovom »Vbogi otrok v faberkah«, ki je še istega leta izšla v Drobtincah. Pesem sestavlja 10 kitic, od njih bom omenila pri dve in zadnjo.

Jaz prevbogo revno srotle
sem v dvanjstim leti že,
pa sem slabo in revečno,
bledo mojo lice je.

Osem let še nisem melo,
dali so me starši,
da vreteno tu obračam
ino predem cele dni.

Koliko revnih, zapušenih
je po faberkah otrok!
Kjer ni vere, ni ljubezni,
tam je samo dnar njih Bog.

Leta 1860 je bilo v tekstilni tovarni Prebold zaposlenih 71 otrok; delovni čas je trajal 12, drugje tudi po 13 ur (Troha in Ježovnik, 1988).

Šele leta 1885 je z novelacijo obrtnega dela uveden 11-urni delovni čas za tovarniške delavce, prepovedano izplačevanje mezd v posebnih konzumnih znamkah in določeno gotovinsko izplačevanje mezd, prepovedano zaposlovanje otrok in omejeno zaposlovanje mladoletnih delavcev ter žensk pri nočnem in zdravju škodljivem delu. Istega leta zakon uvede 24-urni počitek ob nedeljah in praznikih.

Umrljivost odraslih je v Preboldu in Taboru nižja na začetku stoletja. V Taboru se nato poveča in se skozi celo stoletje giblje med 53,75 in 63,75 %, razen v desetletju 1831-1840 je nekoliko višja. V Preboldu se je umrljivost odraslih povečevala do desetletja 1841-1850, ko je dosegla najvišjo vrednost, potem je rahlo upadala in se v zadnjem desetletju zopet nekoliko povečala. V Mariji Reki umrljivost odraslih v vseh obravnavanih desetletjih presega 50%; najnižja pa je v zadnjem desetletju. V večini, razen z nekaterimi izjemami, je v vseh treh župnijah višji delež umrlih žensk.

Večji delež umrlih žensk je verjetno posledica večjega umiranja otrok in dojenčkov moškega spola. Velik delež pa lahko pripišemo tudi porodništvu. Še ob koncu 19. stoletja so ženske rojevale bolj ali manj same, ob pomoči svojih mater ali drugih sorodnic in sosed, ki so imele za sabo že nekaj porodov. Te babice so imele sicer veliko izkušenj, zato pa manj znanja in mnogo predsodkov, kot je vraža, da se porodnica ne sme devet dni po porodu niti umiti, niti preobleči. Hudales (1997) ugotavlja, da je bilo v Velenjski župniji med 43 rojenimi otroki še vedno le 10 takih, ki jih je na svet spravila izkušena babica. Tudi Möderndorfer v knjigi *Ljudska medicina pri Slovencih* piše, da so vse do prve svetovne vojne povsod k porodu raje poklicali »zaupno žensko« in so se »izprašanih babic« branili. Piše tudi, da ni kraja na Slovenskem, kjer bi porodnica ne dobila vina ali druge alkoholne pijače.

V Preboldu število vseh umrlih ljudi prva štiri desetletja močno pada, v drugi polovici stoletja pa število umrlih narašča in je višje od 500 umrlih. Tudi število živorojenih ves čas narašča, zato lahko sklepamo, da je ob koncu stoletja živelo v Preboldu več ljudi in jih je k temu primerno tudi več

umrlo. V Taboru prva tri desetletja število umrlih pada, nato naslednja tri desetletja zopet narašča, temu sledita dve desetletji z manjšim številom umrlih, v zadnjem desetletju pa se število umrlih zopet poveša. V Taboru pa je značilno upadanje števila rojstev, razen v zadnjem desetletju, ko se število rojstev poveša.

V 19. stoletju je bila večina prebivalstva kmečkega. Še v obdobju med 1869 in 1880 je bilo na Slovenskem 80 % kmečkega prebivalstva (Dolinar, 2004).

Zaradi spopadov z Napoleonovo vojsko je država na prehodu iz 18. v 19. stoletje povečala davke, uvedla prisilno vojno posojilo, vojaštvo pa je na prehodu skozi dolino kljub slabim letinam nasilno jemalo hrano. Zaradi tega so se zvišale cene in je zavladovala lakota. Dolinar (2004) navaja, da so se med letoma 1789 in 1817 dvignile cene za škaf pšenice z 2,14 fl. (florint ali goldinar) na 20 fl. V tem obdobju so kruh večkrat pekli iz posušenih sadnih pešk, zmletih koruznih storžev in travnatega, predvsem muhvičevega semena. V tem času so tudi začeli gnojiti njive, ki so jih do takrat pustili vsako tretje leto neobdelane oz. v prahi. Zaradi štirih zaporednih slabih letin je bilo najhujše l. 1816.

K slabemu zdravstvenemu stanju pa so poleg pomanjkana hrane pripomogle tudi neprimerne stanovanjske razmere in odnos ljudi do zdravnikov.

Bivališča večine Slovencev v tistem času so bile lesene pritlične hiše. Okna so bila zaradi varčevanja s toploto in zaradi dragega stekla izredno majhna. Oprema je bila minimalna in so jo predstavljali le takšni kosi pohištva, ki jih je bilo mogoče uporabiti za več namenov hkrati. Klop je tako služila kot sedež, miza in ležišče hkrati. Pogosto pa so ljudje spali kar na tleh, na slami ali stelji. Postelje so bile zelo redke, ponavadi je bila v hiši ena sama v kateri sta spala mož in žena. Otroci so spali v zibkah ali na zasilnih ležiščih in sicer na goli slami, brez rjuh ali blazin.

Poleg hiše so stala gospodarska poslopja, namenjena živini, a skoraj vso devetnajsto stoletje tudi domovanje hlapcev in dekel ter otrok. V hišah so pogosto prebivale tudi nekatere živali; poleg psov

in mačk, še koklje s piščanci ter celo mladi prašički, sicer predvsem pozimi, a so to pravico obdržali še krepko v 20. stoletje.

Stanovanjske prostore pa so uporabljali tudi za shranjevanje pridelkov. Zaradi gnitja so bili ljudje neposredno izpostavljeni slabemu zraku (Mal J., 1993).

Kljub temu, da so v devetnajstem stoletju obstajala določena pravila, ki so prepovedovala gradnjo lesenih hiš z odprtim ognjiščem brez dimnika ter zahtevala od stanovanja ločen hlev, je trajalo še sto do stopetdeset let, da je večina kmečkih hiš ustrezala tem normam.

Vodovoda ni bilo. Večina kmečkega prebivalstva se je oskrbovala s kapnico, vodo iz vaških vodnjakov ali potokov. Tudi kanalizacije ni bilo. Odpadke so odmetavali na gnojišče ali v bližnjo mlako. Stranišč ni bilo. Prve latrine – lesene, ločene kolibe, ki so bile prestavljive, so začeli postavljati v zadnji četrtini 19. stoletja.

Vse to velja za podeželje, v mestih je bil položaj v mnogočem drugačen, čeprav to še ne pomeni, da je bila stanovanjska kultura bistveno višja.

Dolar Ivan v svoji knjigi, Zgodovina Latkove vasi, navaja, da so ljudje zaradi slabih higienskih razmer, nenadzorovanega pretoka hrane in ljudi množično obolevali in umirali za nalezljivimi črevesnimi obolenji. Griža ali krvava driska je terjala svoj davek v 19. stol., predvsem l. 1804, 1812, 1828 in 1844. Trebušni tifus ali legar, ki so ga prinesli Napoleonovi vojaki konec 18. stoletja, je dolino zopet prizadel leta 1867. Veliko žrtev je zahtevala tudi epidemija gripe, ki je leta 1881 razsajala po teh krajih. Poleg nalezljivih bolezni so ljudje trpeli še zaradi lakote. Slabe letine so bile še l. 1851 in 1852, predvsem zaradi toče in poplav. Večjo škodo je po dolini napravil potres l. 1840.

Akademsko izobraženi zdravniki so si vse do konca 19. stoletja le s težavo pridobili zaupanje ljudstva. Uspel je le zdravnik, ki je posnel prijeme ljudskih zdravnikov, predvsem otipavanje žile, pregled urina, puščanje krvi in podobno. Temu je bilo pogosto krivo tudi slabo gmotno stanje ljudi, ki si pravega zdravnika pogosto tudi niso mogli privoščiti. Ljudski zdravniki pa so uporabljali

domača zelišča, ki jih je bolnik dobil zastoj ali pa so bila zelo poceni (Möderndorfer, 1964). Ljudska medicina, ki je temeljila na uporabi zelišč in drugih proizvodov iz narave, pa je bila pogosto prežeta s praznoverjem. Za zdravljenje so se v 19. stoletju posluževali metod, ki so pogosto bolj škodile kot koristile. Möderndorfer navaja, da naprimer v Beli Krajini » Kadar otroka boli tebu od padca in je presunjen, ga zdravijo na poseben način: Mizo zmočijo od ogla do ogla, mati stopi k enemu oglu mize, oče k drugemu v nasprotni smeri. Oče položi nagega otroka na vlažen vogal mize na trebuh, mati ga prime za roke in ga vleče k sebi. Oče drži otroka z eno roko za noge, da ne »rita«, z drugo pa ga pritiska na sedalu ob križu na mizo, da zahrešči zaradi pritiska pod otrokovim trebuhom »cink, cink«. Ko starši potegnejo na ta način otroka z enega vogla mize do drugega, storijo tako še z nasprotne strani. Svoje dni so nekateri delali tako z otrokom trikrat, drugi celo tri dni. Otrok je ob tem ravnanju kajpak hudo jokal. Če je dopolnil že šesto leto, so ga vlačili po hiši po tleh iz kota v kot ali pa so storili to zunaj hiše na travi.«

Za župnijo Prebold in Tabor so za vsa obdobja 19. stoletja izdelane mortalitetne tablice. S pomočjo mortalitetnih tablic lahko določimo pričakovano trajanje življenja, torej povprečno število let, ki jih bo po predvidevanjih še preživel človek določene starosti, ob predpostavki, da se mortaliteta ne bo bistveno spremenila. Najpomembnejša vrednost mortalitetnih tablic je pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, saj nam le-ta najboljše prikaže življenjske razmere.

Tako v Preboldu kot tudi v Taboru opazimo trend povečevanja pričakovane življenjske dobe ob rojstvu. Najhitreje narašča pričakovana življenjska doba v prvih desetletjih stoletja, ko se v vsakem naslednjem desetletju doba poviša za nekaj let. Pričakovana življenjska doba ob rojstvu je nasplošno nižja pri dečkih, medtem ko pride po starostnem razredu od 10 do 19 let do preobrata in tako lahko v vseh starostnih razredih naprej pričakujemo v povprečju višjo starost pri moških kot pri ženskah.

Zaradi manjše odpornosti je veliko otrok umrlo že v starostnem razredu bod 0 do 9 let. Temu so pripomogle tudi slabe higienske razmere, slabo razvito zdravstvo in slabe letine, ko je primanjkovalo

hrane ali pa je bila za revno kmečko prebivalstvo predraga. Zaradi tega lahko najvišjo pričakovano življenjsko dobo pričakujemo šele v starostnem razredu od 10 do 19 let.

Iz mortalitetnih tablic lahko razberemo tudi verjetnost smrti za posamezna starostna obdobja. Visoko verjetnost smrti zabeležimo v starostnem razredu od 0 do 9 let. V povprečju je višja pri moškem spolu. Verjetnost smrti se v naslednjem starostnem razredu zniža, nato pa po starostnih razredih zopet postopoma narašča, od starostnega razreda 50-59 naprej pa se močno poviša.

Delež preživelih se pri obeh spolih precej zmanjša že v starostnem razredu od 10 do 19 let in se nato v naslednjih starostnih razredih počasi znižuje. V povprečju so tako v Preboldu kot tudi v Taboru v desetletju 1801-1810 ljudje umirali zelo mladi. V tem desetletju je namreč v obeh župnijah umrlo več kot 50% moških že v starostnem razredu od 0 do 9 let.

Mortalitetne tablice so dober pokazatelj zdravstvenega stanja prebivalstva. Iz dobljenih podatkov lahko sklepamo, da se je le-to tekom 19. stoletja izboljševalo, saj tablice kažejo poviševanje pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu tako za moške kot tudi za ženske ter zniževanje verjetnosti smrtnosti v nižjih starostnih razredih.

5.2 SKLEPI

Na osnovi podatkov in analiz lahko izoblikujemo sledeče sklepe:

1. V Župniji Prebold se kaže trend naraščanja števila rojstev. V Župniji Tabor število rojstev do desetletja 1871-1880 pada, po tem desetletju pa število rojenih naraste. Tudi v Mariji Reki je število rojenih najvišje proti koncu stoletja. V povprečju je bilo več rojstev dečkov kot deklic.
2. Pogostost porodov dvojčkov je bila v Preboldu v povprečju visoka, v Taboru nizka, v Mariji Reki pa se je približala običajnemu deležu v populaciji (Pirc, Milat, 1970). V Mariji Reki zasledimo tudi en porod trojčkov.

3. Umrljivost dojenčkov je bila v vseh desetletjih visoka in je variirala okoli vrednosti 20%. Med umrlimi dojenčki je večji delež moškega spola. Stopnja umrljivosti dojenčkov je bila v celem stoletju v povprečju v Preboldu (159,24‰), v Taboru (155,64‰) in v Marija Reki (138,31‰).
4. Umrljivost otrok od 1. do 14. leta starosti je najvišja na začetku stoletja (33,34% v Preboldu in 28,14% v Taboru), nato pa se znižuje, razen v Marija Reki, ko je najvišji delež umrlih otrok v desetletju 1891-1900 (25,74%). V povprečju je umrljivost otrok v celem stoletju v Preboldu 23,13%, v Taboru 21,37% in v Marija Reki 21,00%.
5. Umrljivost odraslih je najnižja v prvem desetletju, nato naraste in se giblje med 50 % in 60 % vseh umrlih.
6. Absolutno število umrlih v župniji Prebold in Tabor do srede stoletja pada, nato pa se začne število umrlih povečevati. V Marija Reki pa absolutno število umrlih skozi stoletje pada, razen v zadnjem desetletju 1891-1900, ko število umrlih precej naraste.
7. Vitalni indeks je v vseh treh župnijah v vseh desetletjih 19. stoletja nad 100%.
8. Povprečna starost ob smrti se v Preboldu in Taboru giblje okrog 32 let, v Marija Reki pa okrog 34 let.
9. Stopnja natalitete v župniji Prebold pada vse do popisa leta 1900, ko doseže najvišjo vrednost. Vrednosti stopnje natalitete se v Preboldu gibljejo med 31,32 ‰ in 35,28 ‰. V Taboru pa stopnja natalitete ves čas narašča, od najnižje vrednosti 27,64 ‰ ob popisu leta 1869, do najvišje vrednosti 33,52 ‰ leta 1900. V Marija Reki je stopnja natalitete najvišja ob popisu leta 1880 (31,94 ‰), nato pa začne padati.

10. V Preboldu zavzema stopnja mortalitete najvišjo vrednost ob popisu leta 1869 (25,41 ‰) in se nato ob vsakem popisu niža ter doseže najnižjo vrednost ob popisu leta 1900 (20,91 ‰). Stopnja mortalitete v župniji Tabor ves čas pada in doseže najnižjo vrednost ob popisu leta 1900 (14,96 ‰). Stopnja mortalitete v Marija Reki do popisa leta 1890 narašča, nato pa se ob popisu leta 1900 močno zniža in doseže najnižjo vrednost (10,33‰).
11. Naravni prirastek v vseh treh župnijah pozitiven in narašča, z izjemo Marije Reke ob popisu leta 1890. Najhitreje narašča v Taboru (iz 5,08% ob prvem popisu na 18,57% ob popisu leta 1900) .
12. Tako v Preboldu kot tudi v Taboru opazimo trend povečevanja pričakovane življenjske dobe ob rojstvu. V celem stoletju so lahko v povprečju dečki v Preboldu ob rojstvu pričakovali 31,46 let, v Taboru pa 32,96 let, deklice pa so lahko v Preboldu pričakovale 39,95 let, v Taboru pa 36,30 let.
13. Delež preživelih se pri obeh spolih precej zmanjša že v starostnem razredu od 10 do 19 let in se nato v naslednjih starostnih razredih počasi znižuje.
14. Tako v Preboldu kot tudi v Taboru je verjetnost smrti visoka že ob rojstvu in je običajno višja pri moškem spolu. V naslednjem starostnem razredu (10-19 let) se verjetnost smrti zniža, po tem starostnem razredu pa se začne počasi povečevati in doseže višje vrednosti kot ob rojstvu šele (razen nekaterih izjem) v starostnem razredu 60-69 let.
15. V začetku stoletja je bilo v Celju približno dvakrat več rojstev kot v Preboldu in Taboru, ob koncu stoletja pa že kar štirikrat več. Stopnja muskulinitete zavzema približno iste vrednosti kot v Preboldu in Taboru, prav tako ni opaziti velike razlike pri rojstvih dvojčkov. Delež umrlih dojenčkov je podoben deležu umrlih dojenčkov v Preboldu in Taboru. Je pa opaziti precej višjo stopnjo umrljivosti dojenčkov. Medtem ko je stopnja umrljivosti dojenčkov v Preboldu in Taboru v povprečju okrog 150‰, se le-ta v Celju dvigne nad 200‰. Delež umrlih otrok starih od 1-14 let je manjši v Celju, prav tako je manjši skupni delež umrlih

otrok (dojenčki in otroci stari od 1 do 14 let). V povprečju je za celo stoletje povprečna starost ob smrti v Celju za približno dve leti višja kot v Preboldu in Taboru. Vitalni indeks je v Celju precej nižji kot v Preboldu in Taboru in le v desetletju 1821-1830 preseže vrednost 100%. Naravni prirastek se sicer v Celju povišuje, vendar je ves čas negativen, kar je posledica nizke stopnje natalitete v Celju ter precej višje stopnje mortalitete kot v Preboldu in Taboru. Stopnja mortalitete je v Celju ob vsakem popisu zavzemala vrednosti nad 30%. Tako kot za Prebold in Tabor je tudi za Celje značilno povečevanje pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu.

Moje diplomsko delo je splošen pregled demografije treh župnij v Spodnji Savinjski dolini.

Pri nadaljnjih študijah bi lahko raziskovali še druge demografske kazalce:

- vzroke smrti

- umrljivost žensk v rodni dobi
- umrljivost otrok, rojenih izven zakonske zveze
- starost matere ob prvem rojstvu otroka
- starost matere ob nadaljnih porodih, število otrok ene matere, časovni razmik med porodi
- število porodov, kjer so pomagale izkušene babice
- število rojstev po posameznih mesecih
- podedovanost dolgoživosti oziroma vpliv genoma na doseganje visoke starosti preko primerjave starosti ob smrti stoletnikov in njihovih potomcev
- umrljivost otrok po posameznih družinah
- število umrlih po posameznih mesecih

Tako bi še bolje opisali naravno gibanje prebivalcev teh župnij ter razkrili še prenekatero do sedaj neodkrito zanimivost.

6 POVZETEK

Namen diplomske naloge je s pomočjo demografskih kazalcev opisati naravno gibanje prebivalcev južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju. V obdelavo so zajete tri župnije: Sv. Pavel Prebold, Sv. Jurij ob Taboru in Marija Reka. Podatki so zbrani iz rojstnih oz. krstnih in mrljskih knjig, ki so shranjene delno v Škofijskem arhivu Maribor in delno na matičnem uradu RS v Žalcu. Spodnja Savinjska dolina se razteza vzdolž srednjega toka reke Savinje. Začenja se pri soteski v Letušu in konča pri Celju, kjer zavije Savinja v ostrem loku proti jugu. Savinjska dolina je že od nekdaj prehodna pokrajina. V prazgodovinski dobi so skozi dolino iz Baltika v Italijo tovorili jantar. V keltski dobi so se po njej selili narodi. Rimljani so neurejeno pot trasirali, utrdili in ob njej zgradili naselja, vojaška taborišča ter postajališča. Od sredine 2. pa do konca 6. stoletja so v Italijo skozi dolino drvela germanska plemena. Na prehodu iz 18. v 19. stoletje, v času bitk med Avstrijo in Napoleonovo-francosko vojsko v severni Italiji, so se skozi dolino večkrat pomikale vojaške kolone. Do sredine 19. stoletja je bil promet skozi dolino precej gost. Po železniški povezavi med Dunajem in Celjem leta 1846 in Ljubljano leta 1849, se je promet skozi dolino občutnejše zmanjšal. Propadlo je mnogo obcestnih gostiln in poštних postaj. Prva industrijska panoga, ki jo srečamo v tej pokrajini, je steklarstvo. Deloma nastopa celo v povezavi z rudarstvom. Obe panogi sta bili omejeni na južno obrobje doline. Tu so bili po pobočjih hribov bogati gozdovi, v osrčju hribov pa so odkrili premog. Prvi steklarni sta se pojavili na območju Tabora in v Libojah v začetku 19. stoletja. V Marija Reki pa je od leta 1826 dalje deloval rudnik svinca, vendar so ga zaradi premajhnega izkoristka že leta 1850 zaprli. V Preboldu se je leta 1839 začela razvijati ena najstarejših tekstilnih tovarn na Slovenskem. Število rojstev v župniji Prebold ves čas narašča, v župniji Tabor pa se kaže trend upadanja rojstev do desetletja 1871-1880, po tem desetletju pa število rojstev naraste. Leto 1839 je pomemben mejnik v razvoju krajev Prebold in Tabor. Tega leta je namreč v Taboru prenehala delovati steklarna. V Preboldu pa je leta 1839 nemški trgovec iz Trsta kupil zemljišče, na katerem je postavil tekstilno tovarno. Tovarna je začela obratovati leta 1842. Tudi v Marija Reki je število rojenih najvišje proti koncu stoletja. Pogostost porodov dvojčkov v Preboldu s povprečnim deležem 1,53% presega splošno povprečje v populaciji 1,2 %. V Taboru pa je pogostost porodov dvojčkov z 0,90 % precej nižja od povprečja. V povprečju se je rodilo več dečkov kot deklic.

Delež umrlih dojenčkov se v povprečju giblje okrog 20 %. Najvišjo smrtnost dojenčkov zabeležimo na začetku stoletja, sredi stoletja se zniža in potem proti koncu stoletja zopet naraste. Dečki so naravno manj odporni kot deklice in so zato v prvem letu umirali v večji meri. Delež umrlih otrok starih od 1. do 14. leta je zelo visok na začetku stoletja, najvišji delež umrlih otrok je bil v Preboldu (več kot 30%). Kasneje v Taboru in Marija Reki delež umrlih otrok pade, v Preboldu pa ostaja še vedno visok. Umrljivost odraslih je najnižja v prvem desetletju, nato naraste in se giblje med 50 % in 60 % vseh umrlih. Vitalni indeks je v vseh treh župnijah v vseh desetletjih 19. stoletja nad 100%. Povprečna starost ob smrti je v povprečju v Preboldu in Taboru za dve leti nižja kot je v Marija Reki. Tako v Preboldu kot tudi v Taboru opazimo trend povečevanja pričakovane življenjske dobe ob rojstvu. Pričakovana doba življenja ob rojstvu je podobna povprečni starosti ob smrti. Največje pričakovano trajanje življenja (v povprečju okrog 44 let) so lahko pričakovali otroci, ki so preživeli starostni razred od 0 do 9 let. Visoka verjetnost smrti je v prvem starostnem razredu in je običajno višja pri moškem spolu. Delež preživelih se pri obeh spolih precej zmanjša v starostnem razredu od 10 do 19 let in se nato v naslednjih starostnih razredih počasi znižuje. Stopnje natalitete, mortalitete in naravnega prirastka so izračunane za leta popisov prebivalstva, to so leta 1869, 1880, 1890 in 1900. Stopnja natalitete v župniji Prebold pada vse do popisa leta 1900, medtem ko v Taboru stopnja natalitete ves čas narašča. V Marija Reki je stopnja natalitete najvišja ob popisu leta 1880, nato pa začne padati. V Preboldu in Taboru se kaže trend padanja mortalitete, v Marija Reki pa stopnja mortalitete do popisa leta 1890 narašča, nato pa se ob popisu leta 1900 močno zniža. Naravni prirastek v vseh treh župnijah narašča, z izjemo Marije Reke ob popisu leta 1890, in je ves čas pozitiven.

7 VIRI

1. Acsadi Gy., Nemeskeri J. 1970. History of Human Life Span and Mortality. Budapest, Akademiai Kiado: 346 str.
2. Bak D. 2005. Zgodovinska demografija Logaške kotline in vzhodnega dela Hotenjskega Podolja. Ljubljana, Diplomska naloga: 106 str.
3. Bulmer M.G. 1970. The Biology of Twinning in Man. Oxford University Press: 205 str.
4. Cox P. R. 1970. Demography. Cambridge, Cambridge University Press: 470 str.
5. Černič- Istenič M. 1994. Rodnost v Sloveniji. Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče: 155 str.
6. Del Fabbro B. 2001. Primerjava zgodovinske demografije Solkana in Čepovana v 18. stoletju. Ljubljana, Diplomska naloga: 77 str.
7. Dolinar I. 1998. Zgodovina župnije Sv. Pavel v Savinjski dolini. Prebold, Gospodarski svet župnije Sv. Pavel v Savinjski dolini: 144 str.
8. Dolinar I. 2004. Zgodovina Latkove vasi v Spodnji savinjski dolini. Prebold, Občina Prebold: 303 str.
9. Dolinar Z. 1970. Pričakovanje doživetja ob rojstvu. Glasnik antropološkega društva Jugoslavije, 7: 81-86 str.
10. Dolinar Z. 1971. Ocena umrljivosti glede na vzroke smrti. Biološki vestnik, XIX: 19-25 str.
11. Dolinar Z. 1972. Doživetje in umrljivost dojenčkov dveh matičnih uradov na Dolenjskem. Acta biologica iugoslavica, Genetika, 4, 2: 261-265
12. Enciklopedija Slovenije. 1. zvezek 1987. Ljubljana, Mladinska knjiga

13. Enciklopedija Slovenije. 4. zvezek 1987. Ljubljana, Mladinska knjiga
14. Enciklopedija Slovenije. 6. zvezek 1987. Ljubljana, Mladinska knjiga
15. Enciklopedija Slovenije. 7. zvezek 1987. Ljubljana, Mladinska knjiga
16. Gruden J. 1992. Zgodovina slovenskega naroda. I. Del. Celje, Mohorjeva družba: 1137 str.
17. Hudales J. 1997. Od zibeli do groba. Ljubljana, Društvo za preučevanje zgodovine, literature in antropologije: 206 str.
18. Livi Bacci M. 2005. Prebivalstvo v zgodovini Evrope. Ljubljana: 279 str.
19. Klaus B. 2005. Evropa v gibanju: migracije od poznega 18. stoletja do danes. Ljubljana: 567 str.
20. Komadina D. 1998. Statistika v zdravstvu. Ljubljana, Državna založba Slovenije: 122 str.
21. Krajevni leksikon Slovenije. III. Knjiga. Svet med Savinjskimi Alpami in Sotlo. 1976. Ljubljana, Državna založba Slovenije: 574 str
22. Lah F. 1959. Ureditev vodnega režima v Spodnji Savinjski dolini. Savinjski zbornik. Celje: 289-293 str.
23. Mal J. 1993. Zgodovina slovenskega naroda. II. Del. Celje, Mohorjeva družba: 1240 str.
24. Malačič J. 2000. Demografija. Teorija, analiza, metode in modeli. Ljubljana, ekonomska fakulteta v Ljubljani: 378 str.
25. Melik A. 1957. Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino. Slovenska Matica.
26. Möderndorfer V. 1964. Ljudska medicina pri Slovencih. Ljubljana, SAZU: 431 str.
27. Orožen J. 1959. Kratka zgodovina rudarstva in industrije v Spodnji savinjski dolini. Savinjski zbornik. Celje: 213-230 str.
28. Pirc B., Milat D. 1970. Osnove istraživanja u zdravstvu. Zagreb, Informator: 435 str.
29. Scott S., Duncan J. C. Human Demography and Disease. Cambridge, Cambridge University Press: 347 str.
30. Sehić D., Sehić Dem. 2006. Atlas Slovenije. Ljubljana, Dnevnik: 123 str.
31. Statistični urad Republike Slovenije. <http://www.stat.si>

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

32. Šifrer Ž. 1952. Demografska statistika. Ljubljana, Zavod za statistiko in evidenci LRS: 196 str.
33. Toplišek J. 2004. Rodoslovje: genealogija kot znanost in hobi. Trzin, Samozaložba: 360 str.
34. Troha Z., Ježovnik F. 1988. Zgodovina delavskega gibanja v Spodnji Savinjski dolini. Savinjski zbornik VI. Žalec: 243-156 str.
35. Vidmar K. 1999. Demografska struktura prebivalcev Celja v 19. stoletju. Ljubljana, Diplomska naloga: 124 str.
36. Vrečer R. 1930. Savinjska dolina s posebnim ozirom na splošno, krajevno in upravno zgodovino v besedi in sliki. Žalec, Samozaložba: 267 str.
37. Zwitter F. 1936. prebivalstvo na Slovenskem od XVIII. Stoletja do današnjih dni. Ljubljana, Znanstveno društvo: 112 str.
38. Žužek D. 2004. Demografija južnega dela Zgornje Pivške kotline. Ljubljana, Diplomska naloga: 157 str.

ZAHVALA

Da je moja diplomska naloga
»zagledala luč sveta«
se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste k temu pripomogli.

Moji mentorici prof. dr. Mariji Štefančič
za vso strokovno pomoč ter spodbudne in prijazne besede.

Doc. dr. Tatjani Tomazo Ravnik
za vse nasvete pri dopolnitvi dela.

Gospodu Ivanu Dolinarju za pomoč pri iskanju ustrezne literature in
gospodu Henriku Kranjcu z matičnega urada v Žalcu
za pomoč pri prebiranju matičnih knjig.

Najlepša hvala
očetu Francu, mami Vidi in bratu Blažu
za vso spodbudo, potrpežljivost in podporo,
ki ste mi jo nudili v času študija.

Za vse prijazne besede in pozitivne misli
se zahvaljujem tudi babicama Mariji in Vidi.

Hvala tudi tebi Mario
za vso čustveno podporo, nasvete in za pomoč
pri izdelavi diplomske naloge.

Prav tako se zahvaljujem sošolcem in prijateljem.

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Katarina, Janja, Sabina, Simona, Katja ter gospod Niko,
hvala, da ste mi ob takšnih ali drugačnih težavah priskočili na pomoč.

Hvala Vam!

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006

Verdel, P. Demografska struktura južnega dela Spodnje Savinjske doline v 19. stoletju.
Diplomska naloga, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za biologijo, 2006
